No. 37 — Dinsdag 18 MAART 1930. — 46e JAARGANG.

ABONNEMENTSPRIJS:
ƒ 7.50, fr.p.p. ƒ 9.—, buiten Ned.-Indië ƒ 12.50 p. kw.

ADVERTENTIE-TARIEF:
1—25 woorden ƒ 3.75, elke 5 woorden meer ƒ 0.75.
Regeltarief ƒ 0.50 per regel

BATAVIAASCH NIEUWSBLAD.

Hoofdredacteur: J. H. RITMAN — EERSTE BLAD — Directeur: G. MOLENAAR

UITGEEFSTER:
N.I. Drukkers- en Uitgevers Mij.
BUREAUX:
Sluisbrugstraat 23, Weltevreden
TELEFOON:
Welt. 2886, 2887 en 2888 (Wisselbord).
Na 5 uur 's midd. Welt. 429

Uit den Gemeenteraad.

Het zilveren jubilé van Batavia; benoeming bij loting.

De gemeenteraad is zich gisteravond alvast bij voorbaat oratorisch te buiten gegaan aan het feest dat Batavia bij haar zilveren jubileum zal geven.

De betrokken commissie, die den raad ten deze van advies zou dienen, had twee programma's opgemaakt, een in grooten en een in kleinen stijl, en de raad mocht kiezen.

Eerst scheen het of niemand dan ook maar een woord over de kwestie kikken zou, wat het zekerst teeken was dat er een soort lawine zou loskomen. De stilte voor den storm, *you know;* de stormbal hing geheschen.

Mr. Soewandi heeft het stoute stuk bestaan de geheiligde stilte te verbreken en te zeggen dat hij tegen het feestprogramma in grooten stijl was. Vooral het diner stuitte hem tegen den borst, hoewel hij behoort tot die raadsleden die de welvaart van onze gemeente niet aan den lijve demonstreeren.

Het diner kost ƒ 1500 en dat vindt deze vertegenwoordiger van onze Inlandsche gemeentenaren teveel. Buitendien behoort hij tot de lieden die het min of meer *gènant* vinden zichzelf op kosten van de gemeente iets prettigs aan te doen. Wat het blijvend aandenken van sociale strekking betreft waarvoor 25000 gulden uitgetrokken is, stelde hij namens de Inlandsche fractie voor een internaatsgebouw te stichten voor studeerende jongelui, terwijl de bedoeling van de commissie was die gelden te bestemmen voor een garantiefonds voor dekking van credieten voor het bouwen van bescheiden woningen, welke credieten in normale gevallen niet gegeven zouden worden.

De heeren De Groot en Van Meurs hebben het standpunt verdedigd dat de gemeenteraadsleden die, tegen een vergoeding welke tegen die van Volksraadsleden zeer ongunstig afsteekt de belangen van de gemeenschap behartigen, zichzelf niet behoeven te vergeten bij een dergelijke gelegenheid.

De heer Van Meurs heeft de oude schuttersmaaltijden nog eens in herinnering gebracht en gezegd dat daarbij vergeleken het gemeentediner zeer sober zou zijn; wethouder Hildebrand stelde als het standpunt van B en W, dat vóór alles het jubileum eendrachtig en eenstemmig moet worden gevierd.

Ten slotte bleek men het over de wijze van stemming moeilijk eens te kunnen worden, maar toen men eenmaal elkaar gevonden had en wethouder Thamrin een amendement dat geen amendement was had ingetrokken, bleek op verheugende wijze hoe eenstemmig de raad kan zijn doordat de heer Prawiradinata de eerste was om vóór het groote plan te stemmen. Tenslotte waren er maar twee leden tegen n.l. de heeren Sjaäf en Soewandi.

Als wij goed geïnformeerd zijn geeft naast het groote gemeentediner de burgemeester een kleinen maaltijd in vegetarischen stijl. Dat is te betreuren, want de oude schutters hielden van biefstuk en een glas wijn. Moet de traditie hier niet worden hooggehouden? De burgemeester mag toch zijn glaasje water wel drinken en het zonder biefstuk doen.

Enfin — we krijgen een nieuw portret van de Koningin omdat van het tegenwoordige speciaal de koninklijke hand erg leelijk is, het stadhuis wordt geïllumineerd, er wordt een tentoonstelling gehouden op het Pasar Gambirterrein, er heeft een ochtendontvangst van de gemeenteambtenaren plaats en er zal een slametan worden gehouden. Verder krijgt de mandoer van den schouwburg die 25 jaren in dienst van de gemeente is een aandenken, er zal vuurwerk worden afgestoken en de kinderen van de gemeentescholen worden getracteerd. En het groote diner waaraan honderd personen zullen aanzitten en het garantiefonds van 25000 gulden gaan ook door.

Overigens is er een strijd gestreden tusschen de heeren Le Coultre en Soeratmo met als inzet de functie van hoofd van den veterinairen dienst. De heer Van Aalderen die na zijn verlof gisteren weer voor het eerst een vergadering bijwoonde, sprak over negatie van candidaten uit Holland, en vertrok na de eerste stemming, waarbij twee blanco stemmen werden uitgebracht; bij de tweede stemming was er één blanco stem, zoodat mag worden aangenomen dat de heer Van Aalderen blanco gestemd heeft. De raad veranderde zijn uitspraak bij tweede en derde stemming niet: er werden 10 stemmen voor den Europeaan en 10 stemmen voor den Inheemschen candidaat uit gebracht. Als de heer Van Aalderen niet was heengegaan had hij op de wip gezeten. Ten slotte is geloot en wethouder Thamrin heeft den heer Le Coultre in de bus laten liggen, zoodat de heer Soeratmo is benoemd.

Er zou over deze benoeming nog wel wat te zeggen zijn. Vanwege haar principieel karakter en den ijver van de Europeesche en van de Inlandsche fractie. Maar zij behoort tot die zaken waarover reeds zooveel gezegd is dat men het best het zwijgen er aan toe kan doen.

DE R.

NEDERLANDSCH-INDIE.

Hollanders inplaats van Amerikanen.

Aneta seint ons uit Den Haag, dat naar verluidt, de Koloniale Petroleum Mij met ingang van 1 Januari 1931 alle vertrekkende Amerikaansche geëmployeerden door Nederlandsche vervangt.

De „Blijdendijk" in Brand.

Aneta seint ons uit Rottterdam:

De *Blijdendijk* van de Holland-Amerika lijn, welke van Java op weg was naar New-York, is ten Zuiden van Suez in brand geraakt. De bemanning is op een ander schip overgegaan.

De *Blijdendijk* wordt als verloren beschouwd.

De *Protector* van Smits sleepdienst is langszij het felbrandende schip gekomen.

Het blusschingswerk is gaande.

De *Blijdendijk* is intusschen aan den grond geloopen.

Nader wordt ons gemeld:

De agents van de H.A.L. te Batavia verneemt, dat het blusschingswerk van de *Protector* erop gericht is te verhinderen, dat het vuur van het achterschip naar het voorschip overslaat.

Aneta verneemt nog dat de *Protector* een te Suez gestationeerd hulpschip is, van het type van de zeesleepbooten van Smits.

De Koelie-samenzwering.

Aneta seint ons uit Medan:

De Landraad te Bindjei is begonnen met de behandeling van de strafzaak tegen 1 hoofdmandoer, 2 mandoers en 4 koelies van de ondernemingen Doerian-Moelau en Padang-Brabrang, die beschuldigd worden een plan beraamd te hebben voor een opstand tegen het Nederlandsch gezag. De opstand zou in begin 1930 moeten uitbreken.

Zij verbonden zich door het ruilen van krissen waardoor boven-natuurlijke macht werd verkregen, benevens door het eten van pisang radja, waardoor zij onkwetsbaar zouden worden.

Alle beklaagden ontkennen, behalve een zekere Adiwinoto. Deze vertelde dat de beklaagde Harsodimedjo hem opdroeg om speciaal jonge krachtige mannen op te stoken, daar men juist deze lieden voor een opstand noodig had. Het sein voor den opstand zou op Java worden gegeven.

Adiwinoto verklaart dat de bedoeling bij dezen opstand zou zijn om alle blanken zonder onderscheid van rang, stand en nationaliteit te vermoorden.

De beklaagde Harsodimedjo, die aanvankelijk ontkende, geeft nu de feiten toe.

Afscheid van den Resident van Menado.

Aneta seint ons uit Menado:

Resident Schmidt is met de Japansche stoomer *Omimaru* via Japan naar Europa vertrokken.

Hij werd uitgeleide gedaan door alle Europeesche en inlandsche ambtenaren, alsook door zijn wapenbroeder overste Behrens die toevallig ter plaatse was voor een militaire inspectie.

De autorit naar de haven was een ware zegetocht. In de stoet liepen mee een tjakalélé-corps, huzaren en padvinders van de Minahassa, Chineesche padvinders, oud-strijders van de Minahassa in groot tenue en alle negorijhoofden.

Aan beide wegkanten stond een dikke menigte geschaard.

Bij het afdalen van de steigertrap bliezen de trompetters van de oudstrijders het „sluit de gelederen".

Onder enthousiast gejuich vergezelden duizenden in talrijke, met guirlandes en vlaggen versierde prauwen, den resident met muziek naar de *Omimaru*.

Aan boord waren vele bloemstukken.

Nog nooit is een vertrekkend resident van Menado op zoodanige wijze gehuldigd.

ONDERWIJS EN WERKGELEGENHEID.

Beschouwingen der Onderwijs Commissie.

Als eerste stuk van de 6e Publicatie over *De Werkgelegenheid in Nederlandsch Indië voor Nederlandsch sprekenden*, geeft de Commissie de resultaten van haar enquête naar de schoolopleiding der burgerlijke landsdienaren, in verband met de ingenomen positie, en over den omvang en den aard van de personeelsbehoefte van het Land in verband met de productie van het onderwijs-apparaat in Nederlandsch-Indië. Deze enquête is een uitvloeisel van de regeeringsopdracht, waarbij de Commissie verzocht werd in het bijzonder na te gaan, welke resultaten tot dusver met het W. L. O. zijn bereikt „gemeten naar" de behoefte der Indische maatschappij aan Westersch gevormde krachten en naar haar vermogen om dezen een positie te verzekeren in overeenstemming met de genoten opleiding."

Als maatstaf van beoordeeling of de betrokken personen al dan niet een positie hebben verworven in overeenstemming met de opleiding, is de Commissie uitgegaan van de officieele maatschappelijke waardeering van de verschillende vormen van schoolopleiding, zooals deze vastgelegd is in de B.B.L. In 's Lands bezoldigingsstelsel geldt W.L.O. (K.A.-diploma) als aanstellingseisch voor de positie van klerk, met een aanvangsbezoldiging van f 45,— per maand.

Uit het onderzoek der Commissie nu is gebleken, dat van de 150.000 plaatsen in den burgerlijken landsdienst, in 29.000 westersch onderwijs (dus K.A of hooger diploma) gevraagd wordt. Van deze 29.000 posities worden plus minus 11.000 of 37 pct. bezet door Inlanders met westersche opleiding. Voorts vindt men in posities, waar een K.A. diploma gevraagd wordt, maar met minder volstaan kan worden, nog 3 400 Inlanders met westersche opleiding.

Dit beteekent dus, dat voor zoover de burgerlijke landsdienst betreft, 76 pct. dezer personen terecht gekomen is in posities, die in overeenstemming zijn met de opleiding, en 24 pct. zich tevreden moeten stellen met lagere posities.

Daar de burgerlijke landsdienst slechts een deel is van de totale werkgelegenheid in Nederlandsch-Indië, was het ook van belang te weten, welk deel van de productie van het onderwijs-apparaat geabsorbeerd is door dezen dienst. Uit het onderzoek der Commissie bleek, dat gerekend van 1900 af van de Inlandsche personen, die een Westersche opleiding ontvingen, ongeveer de helft een onderkomen gevonden heeft in den burgerlijken landsdienst.

Ter berekening van wat de toekomst den abituriënten van het Westersch onderwijs belooft, heeft de commissie naast elkaar geplaatst een berekening van de jaarlijksche personeelsbehoefte van het Land en de productie van het onderwijsapparaat. Uit deze vergelijking blijkt, dat momenteel van de 9.700 personen met K.A. en hooger diploma, welke per jaar op de arbeidsmarkt komen, slechts 1.000 geabsorbeerd worden door den burgerlijken landsdienst.

Dit beeld wordt in minder gunstigen zin nog verscherpt door de omstandigheid, dat de leerlingen bij het W.L.O. voor 50 pct. van Inlandschen landaard zijn, terwijl in den burgerlijken landsdienst Inlanders niet meer dan 37 pct. van de betrekkingen bezet houden, waar westersch onderwijs als eisch van aanstelling geldt.

Ten slotte bevat deze publicatie nog eenige beschouwingen der Commissie over de onderwijspolitiek, in verband beschouwd met het bezoldigingsstelsel. De gedragslijn der regeering op deze beide terreinen is met elkaar lijnrecht in strijdt; terwijl eenerzijds getracht wordt op minutieuze wijze de waarde der diploma's maatschappelijk en financieel te waardeeren en stabiliseeren, heeft het uitbreidingstempo van het Westersch onderwijs de strekking de waarde der diploma's in gelijk tempo te deprecieeren, die van het K.A. diploma zelfs geheel te devaloriseeren.

Bovendien leidt het financieele waardeeren door middel van fictieve dienstjaren van schoolopleiding, die verder gaat dan de eisch van aanstelling in de schaal, waarin de betrokken persoon is ingepast, practisch tot geleidelijke tariefsverhooging en tot een onnoodige vermeerdering van de uitgaven van het Land voor personeel.

De Moord op den Assistent Hemming.

Uit Djember seint Aneta ter aanvulling van het bericht van gisteren, dat de beklaagde telkens een andere lezing van het gebeurde geeft, doch persisteert bij zijn eerste uiteenzetting, dat hij niet de schuldige is, maar de schuld op zich genomen heeft. Hij zegt geschoten te zijn toen hij op den grond lag; volgens een vorige verklaring heeft hij het schot gekregen toen hij vluchtte. De reden van den moord zou zelfverdediging zijn.

DE ZAAK-ROELOFFS VALK.

Beklaagde tot zes jaar veroordeeld.

De Raad van Justitie te Batavia heeft heden uitspraak gedaan in de zaak tegen den gewezen notaris van Batavia, J. W. Roeloffs Valk.

De Raad heeft bekl. vrijgesproken van een gedeelte van het ten laste gelegde, als zijnde dit niet wettig en overtuigend bewezen, doch heeft hem schuldig verklaard aan verduistering zeven maal gepleegd, benevens verduistering, zesmaal gepleegd, van tegen geldelijke vergoeding beheerde goederen, aan drie maal gepleegde verduistering door middel van ambtsmisbruik en aan twee maal gepleegde oplichting.

Voor deze feiten tezamen heeft de Raad den beklaagde veroordeeld tot een gevangenisstraf van zes jaar, met aftrek van preventieve hechtenis.

De eisch was zeven jaar met aftrek.

Ten slotte oordeelde de Raad het niet noodig, beklaagde, gelijk de eisch luidde, voor den tijd van twaalf jaar het recht tot uitoefening van het notarisambt te ontzeggen, aangezien het niet mogelijk moet worden geacht, dat bekl. ooit weder in die functie benoemd zal worden.

Er was slechts matige publieke belangstelling voor de uitspraak.

S. Ledeboer.

Op 15 Maart 1930 is Samuel Ledeboer op de onderneming Goenoeng Raja begraven. Zijn stoffelijk overschot is te rusten gelegd op den top van een heuvel, die neerziet op de uitgestrekte terreinen, die getuigen zijn van zijn werk en zijn durf.

Namens den resident van Palembang werd gesproken door den assistent-resident van Batoeradja dr. Boeyinga, die gewaagde van het vele goede, dat de overledene verricht heeft in het belang van het gewest en de gemeenschap. Daarna sprak de heer Lagerwerff, administrateur van de onderneming Pasoemah, die de groote plichtsbetrachting, de werkzaamheid en de goede trouw van zijn heengeganen vriend in ontroerende woorden ten voorbeeld stelde aan de aanwezigen.

Namens de Zuid-Sumatra Landbouw- en Nijverheids Vereeniging eerde de secretaris, mr. van Vollenhoven, de nagedachtenis van den verscheiden voorzitter, die door zijn invloed en groote kennis van zaken zeer veel heeft bijgedragen tot den bloei der organisatie. Namens het personeel spraken vervolgens dokter Oostervelt en de administeur van Ranau, de heer Rudin, voor het Sumatra Land Syndicaat herdacht de heer Brown den overleden vertegenwoordiger. Tenslotte sprak de heer Van der Wilk een woord van dank namens de in Nederland vertoevende familie.

Bij de teraarde bestelling waren voorts aanwezig de controleur van Moeara Doea, verschillende vertegenwoordigers van het inlandsch bestuur, de heer Evers, voorzitter van den Kring Palembang der Zusuma, notaris Maathuis, de agent van de Internationale Crediet- en Handels-Vereeniging „Rotterdam" te Palembang, de arbeidsinspecteur, de heer Scheffer, en andere vrienden van den overledene.

Diep onder den indruk lieten de assistenten de met bloemen versierde kist in de groeve zakken.

Hiermede was de plechtigheid geëindigd.

Maar de bijzondere beteekenis van dezen grooten man zal in Zuid-Sumatra niet spoedig vergeten worden.

Voor de ontwikkeling van Nederlandsch-Indië zijn werkers als Ledeboer van onschatbare waarde. Door zijn groote werkzaamheid heeft hij in een afgelegen, en tot dusver woeste streek arbeidsgelegenheid en voorspoed voor duizenden gebracht. In een tijd, warrin helaas al te veel aandacht wordt besteed aan louter theoretische ontwikkelingsmogelijkheden, is het goed te wijzen op de omstandigheid, dat vooruitgang en bloei in de eerste plaats bevorderd worden door pioniers van het slag van Ledeboer. Inspanning en rusteloos zoeken hebben zijn leven gekenmerkt; hij ruste thans in vrede.

De V.C. te Bandoeng en het Stembusaccoord.

Gisterenavond kwamen de afgevaardigden der besturen van P.E.B., I.E.V., I.K.P., C.S.P. en V.C. in vergadering bijeen. De besprekingen hebben niet tot overeenstemming kunnen leiden, daar de afgevaardigden der Vaderlandsche Club niet accoord wenschten te gaan met de toekenning van twee zetels in den aanstaanden nieuwen gemeenteraad. Het oorspronkelijk vastgesteld stembusaccoord blijft dus bestaan, deelt onze correspondent te Bandoeng mede.

De a.s. Algemeene Gemeenteraadsverkiezingen.

Het hoofdbestuur van het I. E. V. heeft de hieronder volgende circulaire aan de afdeelingsbesturen in de stadsgemeenten toegezonden, waarin de gedragslijn voor het Verbond bij de a.s. Verkiezingen voor de Gemeenteraden te volgen, in groote trekken is aangegeven.

Naar U bekend, berust de verkiezing van leden voor den Gemeenteraad op het z.g. meerderheidsbeginsel, waarbij dus een partij of combinatie van partijen, die over de meerderheid der kiezers beschikt (al was deze maar één meer dan de helft) het in haar macht heeft alle zetels in den Gemeenteraad voor zich op te eischen.

Bij dit stelsel zou dus een overigens sterke partij — om van kleine partijen niet te spreken — die slechts een weinig zwakker is, geen kans hebben op het verkrijgen van eene vertegenwoordiging in den Gemeenteraad.

Het is tot nog toe steeds ons streven geweest om door het sluiten van een compromis, zooveel mogelijk aan alle partijen de gelegenheid te bieden tot het verkrijgen van die vertegenwoordiging. Door dit compromis, waarbij gezamelijk naar den stembus getrokken wordt en de sterkere partij de zwakkere steunt bij de verkiezing van leden voor den Gemeenteraad, hebben wij steeds getracht alle politieke stroomingen buiten ons Verbond in den Gemeenteraad vertegenwoordigd te zien, waar wij deze houding in het belang van de gemeente en van een gezonde ontwikkeling er van achten.

Sinds eenigen tijd nu heeft zich een nieuwe vereeniging, de Vaderlandsche Club, aangediend en vraagt ook zij om eene vertegenwoordiging in den Gemeenteraad, meer speciaal bij de a.s. groote verkiezingen in Juni '30.

Acht men dit streven der V.C. gerechtvaardigd—en dit standpunt nemen wij, het H.B., in—dan dient haar evenzeer als aan de andere partijen de gelegenheid geboden te worden, aan het compromis, het stembus-accoord, deel te nemen.

Bij het bestaande kiesstelsel toch zou het uitsluiten van de V.C. van het compromis, bij een eventueelen verkiezingsstrijd, beteekenen òf het uitsluiten uit den Gemeenteraad òf het afstaan van alle zetels aan haar, zoo zij de sterkste blijkt. Beide mogelijkheden achten wij niet in het belang van de gemeente of van ons Verbond. Wij zouden die slechts aanvaarden, wanneer wij daartoe gedwongen werden.

In verband met dit alles noodigen wij U uit, waar eenigszins mogelijk de V.C. op te nemen in een bestaand of te vormen stembus-accoord.

Hebben wij dezen algemeene stelregel gegeven, zoo moeten wij ons onthouden van het geven van aanwijzingen t.a.v. de verdeeling der zetels, behalve dan deze, dat zooveel mogelijk getracht moet worden het thans door het I.E.V. ingenomen aantal zetels te behouden. Deze verdeeling moeten wij aan U overlaten, waarbij overleg met de andere partijen natuurlijk absoluut noodig is. Alleen dringen wij er bij U op aan — eigenlijk ten overvloede — zooveel mogelijk billijkheid te betrachten en de realiteit. Men dit laatste bedoelen wij de betrekkelijke aantallen kiezers der verschillende partijen en — al geven wij onmiddellijk toe, dat dit een lastige kwestie is — de sympathie van de niet bij eenige partij aangesloten kiezers (de z.g. wilden) voor eenige partij.

Wel willen wij gaarne U raden, wanneer zulks door U gevraagd wordt, in gevallen, waarin de besprekingen met andere partijen tot geen resultaat geleid hebben, dan wel zich zeer groote moeilijkheden voordoen.

Overigens vertrouwen wij ten volle op U, mijne heeren, om deze moeilijke kwestie tot een bevredigende oplossing te brengen.

Ten slotte nog de opmerking, dat eventueel samengaan naar den stembus voor de verkiezingen voor den Gemeenteraad zonder de minste consequentie is voor het samengaan voor de verkiezingen voor den Volksraad, evenmin als zulks bij vorige verkiezingen voor den Volksraad het geval is geweest.

Over dit laatste samengaan zal het a.s. Congres beslissen.

Ons nummer van heden

(Vier Bladen.)

DE KONINKLIJKE.

Prijzenoorlog en Bezuiniging.

De Koninklijke Petr. Mpij. deelt mede — aldus seint Aneta ons uit den Haag — in verband met het bericht van de *Deli Crt.*, dat haar administrateurs over de geheele archipel zullen moeten bezuinigen in verband met den prijzenoorlog.

Aldus Aneta-Haag. Het bericht maakt de volgende vraag van den heer Van Lonkhuyzen aan de Indische regeering, vrijwel overbodig:

Volgens berichten, welke in de Indische dagbladen circuleeren, zou de Bataafsche Petroleum Maatschappij te Pangkalan Brandan het ontslag overwegen van een 40 tal employé's, een bezuinigingsmaatregel, welke op alle Hollandsche petroleumetablissementen zou worden overwogen wegens den z.g. olie-oorlog.

Verschillende dagblad-redacties, die naar de juistheid van dit bericht informeerden, ontvingen noch een antwoord in ontkennenden, noch een in bevestigenden zin.

Is de regeering bereid om bij haar concessiehoudster naar de juistheid van dit bericht te informeeren en om, in geval het waarheid bevat, er bij de Bataafsche op aan te dringen bedoelde bezuiniging, indien die werkelijk voor eenigen tijd door verliezen noodzakelijk gemaakt worden, op andere wijze toe te passen?

De „Soemba" heeft Machineschade.

Uit Genua bericht Aneta dat de *Soemba* van de mij Nederland oponthoud heeft wegens machine-schade.

Korte Berichten.

De *Japara* van de K.P.M. is 15 Maart van Nederland vertrokken en wordt 23 April te Priok verwacht.

*

De *Tomori* van de K.P.M. is 15 Maart van Nederland vertrokken en arriveert vermoedelijk 26 April te Priok.

*

Aneta seint ons uit 's Gravenhage, dat de bisschop van Haarlem, Mgr. J. D. J. Aengenent, het scheepsaltaar op de *Baloeran* inwijdt.

*

De Rotterdamsche Lloyd verbouwt de *Djambi* tot motorschip, meldt Aneta.

(*Zie verder het Vierde Blad.*)

Het K.P.M.-contract.

Het afdeelingsverslag van den Volksraad betreffende het wetsontwerp.

II (*Slot.*)

Bedrijfsvorm.

Verscheidene leden waren van oordeel, dat de regeering de vereischte zekerheid t. a. v. het zeevervoer van Landsreizigers en- goederen op de juiste wijze gezocht heeft.

Eenigen dezer leden voegden hieraan toe, dat h.i. volkomen terecht weder wordt voorgesteld het zeevervoer voor het Gouvernement zooveel mogelijk in handen te leggen van één krachtige maatschappij. Mede door de uitgifte van het Landsvervoer aan ééne onderneming heeft men — aldus deze leden — hier een buitengewoon goed verzorgd zeevervoer over den geheelen archipel gekregen. Als de wet weer de oude bewoordingen zou bevatten, zou dit, bijaldien het contract zou worden gesloten met een andere maatschappij dan de K. P. M., leiden tot concurrentie in het vervoer, waardoor het algemeen belang geschaad zou worden. De spoorwegen hebben dit, daar waar zij niet regionaal waren, steeds bewezen. In Nederland voerde dit tot de reeds tot stand gekomen fusie; in Amerika, waar men aanvankelijk denzelfden misslag heeft begaan, is men ernstig bezig om de fout te herstellen.

Andere leden konden dit betoog slechts ten deele onderschrijven.

De voorwaarden.

Verschillende leden zagen, ook al waardeeren zij het, dat gunstiger voorwaarden zijn bedongen dan bij de loopende overeenkomst, geen reden voor ingenomenheid met het voorgestelde contract. Ondanks de aangebrachte verbeteringen zal het monopolistisch karakter der K.P.M.—waardoor de concurrentie, o.a. prauwenvaart, wordt doodgedrukt — door de nieuwe overeenkomst nog worden versterkt, hetgeen niet in het belang is van de economische expansie van dit land, met name van de buitengewesten, welke door een scherpe concurrentie beter zouden worden gediend. Te dezen meenden zij te kunnen volstaan met te verwijzen naar de toelichting op de motie-Middendorp c.s. en de Memorie van Antwoord op het desbetreffende Afdeelingsverslag.

Naar het oordeel van enkelen dezer leden verdient het ernstige overweging of aan een octrooi — waarbij het Land boven een bepaald winstpercentage progressief zou kunnen deelen in de winst — dan wel eene concessie, al dan niet met eene naastingsclausule, niet de voorkeur dient te worden gegeven boven een nieuw contract.

Van andere zijde werd hiertegen opgemerkt, dat het verleenen van een octrooi of concessie niet mogelijk is, daar zulks sluiting van de havens voor alle schepen behalve die van de K.P.M. zou moeten medebrengen. Beschouwingen over de voor- en nadeelen van een gemengd bedrijf achtten de hier aan het woord zijnde leden van weinig nut, aangezien de K.P.M. van dezen bedrijfsvorm niet wilde weten. Ook de opname van een naastingsclausule zou h.i. slechts theoretische waarde hebben.

Sommige leden zouden tegen hernieuwing van het contract met de K.P.M. geen bezwaar hebben indien aan verschillende tot dusverre niet gestelde voorwaarden werd voldaan. In de eerste plaats ware publicatie van bepaalde bedrijfsuitkomsten te bedingen en de Maatschappij aan een bepaalde winstverdeeling en afschrijvings- en reserveeringspolitiek te binden.

Voorts zouden zij in het contract maatregelen — bv. het eischen van publicatie van meer gegevens omtrent de financiëele politiek der Maatschappij — getroffen willen zien tegen geheime reserveering, welke — naar zij meenden te weten — door de K.P.M., o.m. in den post crediteuren, wordt toegepast en h.i. op f 7 à 8 millioen moet worden becijferd. Ook achtten zij een bepaling noodzakelijk, waarin het eischen van dubbele vracht zoomede geheim rabat en geheime tarieven — waardoor het der K.P.M. bv. mogelijk zou zijn een bepaald kolenbedrijf tot den ondergang te brengen daar het toestaan van lagere tarieven aan andere bedrijven, worden verboden.

Andere leden konden zich met dit betoog geenszins vereenigen. Goedkeuring van het feit, dat de regeering een eindweegs ging in de o.a. door de motie-Middendorp c.s. bepleite richting van het bedingen van voordeelen en regeeringsbemoeienis, sluit geenszins in, dat verder gaan in die richting nuttig en wenschelijk zou zijn. Een en ander zou erop neerkomen, dat de Maatschappij zich bij contract zou moeten onderwerpen aan een volledige staatscontrôle op en een ingrijpende staatsbemoeienis met haar bedrijf.

Daargelaten, dat het uiterst onwaarschijnlijk is, dat de K.P.M. voor een zoodanig contract zou zijn te vinden, zoodat het Land van het stellen van dergelijke voorwaarden ernstig nadeel zou kunnen ondervinden, zal de Maatschappij eerder bereid zijn tot een voordeelige overeenkomst, indien zij in dezen wordt vrijgelaten. Ook zou een zoodanige intensieve contrôle en bemoeienis vanwege het land een kostbare maatregel zijn. Voorts zijn dergelijke knellende banden in beginsel ongewenscht: zij passen in de socialistische gedachte, doch vele ervan miskennen de beteekenis, de bestaansvoorwaarden en het nut van een grootbedrijf. Waren dergelijke voorwaarden destijds aan de K. P. M. gesteld, dan zou zij niet zoo'n vlucht hebben kunnen nemen.

Gevolgen van het niet-sluiten van een nieuw contract.

In verband met de in de vorige paragraaf vervatte beschouwingen werd de vraag besproken welke gevolgen het zou hebben wanneer niet tot het sluiten van een nieuwe overeenkomst met de K.P.M. werd overgegaan.

Door verscheidene leden werd erop gewezen, dat het niet-sluiten van een contract in de eerste plaats ten gevolge zou hebben, dat geen zekerheid meer zou bestaan, dat afgelegen deelen van den archipel geregeld worden bezocht: vermoedelijk zou de K.P.M. de verlieslijnen onmiddellijk los laten, hetgeen o.m. gevaar zou opleveren voor de richtige bestuursvoering in de betrokken deelen van Indië. Voorts zou het contractueel bedongen toezicht van het Land op de particuliere tarieven der Maatschappij verloren gaan, terwijl de in het contract neergelegde waarborgen voor het Nederlandsch karakter der Maatschappij (zie punt f van het wetsontwerp) evenzeer zouden verdwijnen.

Bij het niet-vernieuwen der overeenkomst zou — zoo betoogden zij voorts — binnen den korten tijd, welke hiervoor beschikbaar zou zijn, de vraag onder het oog moeten worden gezien op welke wijze het landsvervoer in den vervolge ware te regelen.

Werd ook verder, doch dan zonder of althans met minder rabat, van de schepen der K.P.M. gebruik gemaakt, dan zou zulks belangrijk hoogere kosten medebrengen, terwijl hierdoor niet zou worden voorzien in de door de Maatschappij verlaten, onrendabele verbindingen met de afgelegen deelen van den archipel. Voor het onderhouden van bedoelde verbindingen zou dan òf van eigen middelen, òf van de diensten van een andere scheepvaartmaatschappij gebruik moeten worden gemaakt. Voorziening in genoemde vervoersbehoefte met eigen middelen zou niet wenschelijk zijn, daar de Regeering de verantwoordelijkheid voor de juiste vervulling van een dergelijke taak bezwaarlijk zou kunnen aanvaarden en, deed Zij dit toch, tevens verplicht zou zijn de bediening van het geheele vervoer te water in den archipel op zich te nemen, hetgeen zou voeren tot onaanvaardbare financiëele gevolgen. Een contract met een andere — buitenlandsche — scheepvaartmaatschappij zou, zoo al mogelijk, evenzeer ernstige financiëele consequenties hebben.

Werd een overeenkomst gesloten alleen voor het bevaren van onrendabele lijnen, dan zou een hooge schadeloosstelling moeten worden toegekend, terwijl bij een contract, waarbij het geheele Landsvervoer aan de contracteerende maatschappij werd verzekerd, deze op de rendabele lijnen ernstige concurrentie van de K.P.M. zou ondervinden en dientengevolge — ondanks mindere ervaring en geschiktheid voor het zeevervoer h.t.l. — zeer hooge financiëele eischen zou stellen. In het laatste geval zou bovendien een zeer hoog bedrag moeten worden toegekend met het oog op het treffen van walvoorzieningen (o.a. woningen, loodsen, kantoren), waarvan de contracteerende vervoersonderneming gebruik zou moeten maken. Daarenboven zou de kans bestaan, dat bij een mogelijkheid tot het elders op voordeeliger wijze aanwenden van hare schepen, een dergelijke maatschappij zich uit dezen archipel zou terugtrekken.

Andere leden, hoewel toegevend, dat uit het niet-voortzetten der contractueele verhouding met de K.P.M. dadelijk en voor de naaste toekomst niet onbelangrijke nadeelen voor 's Lands schatkist zouden voortvloeien, meenden dit echter al te pessimistisch te moeten inzien.

Tegenover deze onmiddellijke nadeelen zouden dan vrij zeker in een iets verdere toekomst groote voordeelen voor het Land en daardoor mede voor 's Lands schatkist zijn te verwachten. Door de overeenkomst met het Land heeft de K.P.M. practisch toch een monopolie, hetgeen zijn weerslag vindt in de tarieven. De Maatschappij is zóó krachtig, dat zij elke concurrentie thans practisch onmogelijk kan maken. Zou echter een concurreerende Maatschappij verzekerd zijn van het geheele Landsvervoer — en men denke hierbij behalve aan het vervoer volgens dit contract ook aan dat van de bulkgoederen (kolen, rijst, tin, zout, spoorwegmateriaal) — dan zou daarmede een basis worden verkregen, welke concurrentie met de K.P.M. practisch mogelijk zou maken. Gelet op den overvloed van wereldscheepsruimte, welke thans aanwezig is, leek het dezen leden zeker niet uitgesloten, dat, op die basis, buitenlandsche Maatschappijen tot een dergelijke concurrentie bereid zouden zijn.

Wellicht zouden de voor 's Lands schatkist te bedingen voorwaarden niet zoo voordeelig zijn als die, welke thans kunnen worden verkregen, doch daartegenover zou dan staan, dat door de concurrentie de tarieven over den geheelen archipel aanzienlijk zouden dalen (men lette op de winsten, welke thans door de K.P.M. worden behaald), hetgeen de economische ontwikkeling van vele streken zeker ten goede zou komen. Weliswaar zou de nieuwe maatschappij dan geen nationaal karakter dragen, doch dit nationaal karakter op zichzelf zal toch nimmer aanleiding mogen zijn om de ontwikkeling van dit land te belemmeren. In dit verband herinnerden deze leden aan het feit, dat het buitenlandsche maatschappijen zijn geweest, waardoor b.v. de ontwikkeling van Deli, welke aanvankelijk door de K.P.M. zou zijn belemmerd, mogelijk werd gemaakt.

Terzijde.

Critieke toestand.

Op 1 April – nee, U moet nu eens niet aan een Aprilgrap denken — zal de gemeente Batavia 25 jaren bestaan en dit zilveren jubileum zal luisterrijk worden gevierd. Misschien zouden de ingezetenen wenschen dat dit geschiedde naar het illustere voorbeeld van den heer Zimmerman die, toen hij afscheid nam als burgervader van Rotterdam, iedereen in de gelegenheid stelde hem de hand te drukken en aan de buffetten een kleine versnapering te consumeeren.

En de buffetten waren goed, zóó goed, dat in de drukte velen, die schuchter binnentraden, de schitterend verlichte receptiezaal meden en zonder de scheidende hand te drukken rechtstreeks hun schreden richtten naar de buffetten en er voorloopig niet van waren weg te krijgen. Dat was een heerlijk feest en de gemeente had niets anders te doen dan de rekening te betalen. Wij doen het hier minder grootscheeps en het kan moeilijk anders. Wel zal er een feestmaaltijd worden gegeven; en nu is er groot gedrang om aan dien feestdisch een plaatsje machtig te worden.

Als onze inlichtingen juist zijn dan is aan dien feestelijken tafel ruimte gelaten voor de hoofden van dienst der gemeente. Maar ook hier moest een grens worden getrokken en zoo is bepaald, dat alleen zij, die méér dan duizend gulden verdienen, mee mogen aanzitten. Dat zijn er zes, zeg zeven. De anderen vallen af. *Soit.*

Edoch — ook hier is het stereotype „grensgeval." Het betreft een hoofd dat net op het kantje af is. Er is slechts één toeslag noodig, en hij eet mee. Hij is zoover dat, als hij den kindertoeslag krijgt, zijn stoel aan tafel verzekerd is.

Wat doet men in zoo'n geval?

Ik waag het niet een oplossing aan te geven. Ook al met het oog op den tijd die beperkt is en in dit bijzonders geval heeft de vrouw ook een woordje mee te spreken. Het is n.i. niet zoozeer de vraag hoever de ambtenaar is, dan wel hoe zijn vrouw daartegenover staat. Maar in aanmerking dient te worden genomen dat het bestuur der gemeente, door niet bijtijds van zijn voornemens te doen blijken, verzuimd heeft dezen ambtenaar in de gelegenheid te stellen die maatregelen te treffen, welke noodig waren om hem de plaats te verzekeren welke hem als ambtenaar tevens vader rechtens zou zijn toegekomen.

En daarmee dient bij de toewijzing van plaatsen ernstig rekening te worden gehouden.

DE R.

STADSNIEUWS.

POST EN MAIL.

Luchtpost voor Palembang.

Op Donderdag 20 Maart 1930 a.s. zal een luchtpost voor Palembang gesloten worden.

Laatste lichting van de aangeteekende stukken Woensdag 19 Maart ten 6 u n.m.

Laatste lichting van gewone stukken Donderdag 20 Maart ten 6 v.m.

AFKOOP VAN HEERENDIENSTEN.

Subsidies van de Regeering.

Het *A.I.D.* meldt dat de Regeering aan de Gemeente Batavia heeft toegekend subsidies wegens gederfde gelden voor den afkoop van heerendiensten van 1919 af betreffende een vijftal particuliere landerijen.

In verband hiermede is de directeur B.B. tevens uitgenoodigd, de vraag in studie te nemen, op welke wijze het best en het spoedigst een einde gemaakt kan worden aan den toestand dat de gemeente Batavia voor onbepaalden duur landheerlijke rechten uitoefent.

Speenhoff's Jubileum.

Naar wij vernemen zal het 25-jarig jubileum als dichter-zanger van Speenhoff gevierd worden tijdens de galavoorstelling op den 20sten dezer, welke voorstelling naar men weet bijgewoond zal worden door Z. Exc. den Gouverneur-generaal.

Bataviaasch Lyceum.

De directie der Carpentier Alting Stichting heeft in haar vergadering van gisteravond tot rector van het Bataviaasch Lyceum benoemd de heer dr. mr. Muller, directeur der 5de Gemeentelijke H.B.S. te 's Gravenhage.

De benoemde zal zijn nieuwe functie bij het begin van den cursus 1930/'31 aanvaarden.

Voorts werd tot conrector van het Lyceum benoemd de heer F.J. Deierkauf, thans belast met de waarneming van die betrekking.

De „Franconia".

Het toeristenschip *Franconia* is hedenmorgen om zeven uur te Priok gearriveerd.

Wegens plaatsgebrek moeten wij voor heden met deze korte mededeeling volstaan.

BIOSCOPEN.

Deca Park.

Deca Park heeft de filmvoorstellingen in de kleine zaal hervat. Wij hebben er gisteren een aardig programma gezien, dat behalve een teekenfilmpje en een klucht van Bobby Vernon de geschiedenis van een chorusgirl en een aardigen jongen van buiten bevat. Bebe Daniels is de chorusgirl, Neil Hamilton de uitverkorene en de film heet *Take me home.*

Hamilton is het best te genieten, wanneer hij niet s p e e l t doch gespeeld w o r d t. Hij krijgt hier bijna geen kans een enkele stap uit eigen beweging te doen. Bebe Daniels en nog een juffrouw, die het ook al op den jongen man voorzien heeft, schrijven hem de pas voor en als Hamilton eindelijk zelf eens beslissen mag, is het om te kiezen tusschen de beide meisjes. Hij kiest de goede.

De Groote Loterij.

De loten voor de Groote Loterij gaan nog altijd niet zoo vlot van de hand als dit de vorige malen het geval was.

De „Escompto" zelf zoekt de oorzaak daarvan in het feit, dat de verkoop thans eerst in het midden der maand is opengesteld, terwijl dit de vorige malen in het begin der maand was en bovendien in de omstandigheid, dat de opkoopers wat voorzichtiger zijn en niet meer zooveel loten tegelijk inslaan als vroeger.

In Medan is de zaak overigens anders verloopen, want volgens de *Deli Crt.* waren de 7000 loten die daar aankwamen twintig minuten later reeds uitverkocht. Eigenlijk waren het er slechts 4.000, want 3.000 loten waren reeds bij de Escompto besproken.

Op de buitengewesten schijnen de opkoopers dus geen groote stroppen gehad te hebben totdusver!

Indische Advent-gemeente.

Onder groote belangstelling heeft de Indische Advent-gemeente Zondag j.l. in de Maranatha-Stichting haar eenjarig bestaan gevierd; van één gemeente met 29 zielen is zij thans uitgegroeid tot een drietal gemeenten met 168 zielen.

De Maranatha-Stichting uitgaande van de Indische Advent-gemeente, opgericht 5 Februari jl., omvattende een polikliniek met ziekeninrichting, en een Tehuis voor armen en weezen, heeft blijken van levensvatbaarheid getoond.

De H. I. S. telt 6 leerkrachten met 150 leerlingen; de polikliniek heeft in het geheel 328 bezoekers gehad; in de ziekeninrichting zijn 3 patiënten opgenomen, en het Tehuis heeft op het oogenblik 4 pupillen.

Een financieele-commissie is in het leven geroepen.

Hondenbelasting in Mr.-Cornelis.

Goedgekeurd is de door den regentschapsraad van Meester Cornelis de vastgestelde verordening tot heffing en invordering van een hondenbelasting in het regentschap Meester Cornelis.

In Afwachting van Werk.

In verband met de slapte in de hoeden- en batiknijverheid in de omstreken van Kebajoran, en ook in verband met de werkloosheid in den landbouw, wacht de bevolking thans op den aanvang van den wegarbeid van Kebajoeran naar Kalipasanggrahan. Ofschoon er geen hongers- of voedselnood te vreezen valt, is de toestand der bevolking in deze streken toch van dien aard, dat koelie-arbeid welkom is.

A. V. C. Schram.

Te Soerabaia wordt geplaatst de postcontroleur eerste klasse A.V.C. Schram, thans te Weltevreden.

Mutaties.

Overgeplaatst van Weltevreden naar Atoemboea de officier van gezondheid tweede klasse Belinfante. Van Weltevreden naar Lhoseumaweh de idem Van Rooyen; van Weltevreden naar Mamoedjoe de idem Jurgens; van Weltevreden naar Makasser de idem Dunnewold.

Gemeenteraad Meester.

De agenda voor de spoedeischende vergadering van den Gemeenteraad van Meester-Cornelis op Woensdag, 19 Maart 1930, des namiddags ten 6.30 uur luidt als volgt.

Gemeenteblad in zake de rondvraag in den Gemeenteraad.

Voorstel aan de regeering te verzoeken de wijziging van Staatsblad 1918 No. 287 te willen bespoedigen.

Voorstel tot afwijzing van het verzoek van mevrouw R. Croes, in zake vermeende onheusche bejegening.

Verzoek van Achmad bin Abdulkadir om vergunning tot oprichting van een koffiehuis met biljart in het pand Matramanweg No. 188 met advies van den burgemeester dit verzoek toe te staan.

Verzoek van A. Evers om binnenlandsch verlof tot herstel van gezondheid met advies van den burgemeester het gevraagde verlof te verleenen.

Voorstel tot vaststelling van de bekrooilijn van een gedeelte van den Matramanweg.

Bespreking van de herdenking van het 25-jarig bestaan der Gemeente.

Mededeelingen, ingekomen stukken en rondvraag.

De Kwestie-Croes.

Men zal zich herinneren dat de gemeenteraad van Mr. Cornelis in handen van den burgemeester gesteld heeft een verzoekschrift van mevr. Croes om onderzoek te willen doen naar de onheusche bejegening die zij per telefoon ondervonden zou hebben van ir. Van Galen, het hoofd der gemeentebedrijven.

De burgemeester heeft thans bij de vigiestukken overgelegd een rapport terzake van het hoofd der bedrijven.

In het verzoekschrift komt de zin voor: „dat ik (verzoekster) het aan Uw College ter beoordeeling overlaat in welke mate de Burgemeester en de heer van Galen zich al dan niet schuldig gemaakt hebben aan de meest elementaire begrippen van fatsoen."

Over deze onbegrijpelijke vraag, zegt de burgemeester in zijn schrijven aan den Raad, kan ik niet van advies dienen.

Blijkbaar doelt de burgemeester hier op de taal-slordigheid, die in den zin voorkomt, doordat mevr. Croes niet geschreven heeft „zich al dan niet schuldig gemaakt hebben aan v e r o n a c h t z a m i n g van de meest elementaire begrippen van fatsoen."

Wij willen er even de aandacht op vestigen dat ook burgemeester Van Doorninck wel eenige correctie op dit gebied noodig heeft.

Ten eerste qualificeert hij dezen zin als „een onbegrijpelijke vraag", terwijl het een ieder wel „een onbegrijpelijke" vraag zal zijn welke v r a a g deze zin bevat.

Ten tweede zegt de burgemeester in het schrijven:

De feiten in het rapport vermeld zijn, voorzoover zij in mijn tegenwoordigheid zijn voorgevallen juist.

Hierop valt aan te merken dat een feit een feit is en als zoodanig altijd juist; verder geeft de burgemeester „feitelijk" niets anders te kennen dan dat de buiten zijn tegenwoordigheid voorgevallen feiten „niet juist" zijn, terwijl hij klaarblijkelijk slechts bedoelt dat hij voor het bestaan dier feiten geen bewijs heeft.

Bij deze twee „feiten" zullen wij het maar laten. De heer Van Doorninck moge echter bedenken dat het een ketel kwaad verwijten is, als de pot ook niet geheel blank van uiterlijk is.

Het verzoekschrift is overigens den weg opgegaan van vele soortgenooten: omdat een onderzoek naar een gehouden telefoongesprek hem nutteloos voorkomt, stelt de burgemeester voor, het voor kennisgeving aan te nemen.

Voor de Slachtoffers.

In totaal werd door het hoofd-comité voor leniging van den nood der slachtoffers van den brand op Klenteng Pakapoeran f 2.302,41 ontvangen.

Met een Mes gestoken.

Op Tandjong Priok, zoo vernemen wij, werd een Chineesche vrouw, door haar man met wie zij om een onbeduidende reden ruzie kreeg, met een broodmes aangevallen, en zoodanig aan haar buik verwond, dat zij zwaar bloedende naar een ziekenhuis moest worden vervoerd. Haar toestand laat zich zeer ernstig aanzien.

De Chinees liet zich gewillig arresteeren.

Doodslag.

Heden in den vroegenochtend kregen op den pasar op Meester Cornelis twee Inlanders met elkaar twist, over het niet voldoen van een oude schuld.

De schuldeischer maakte zich op een gegeven moment zoo nijdig, dat hij zijn mes trok, om daarmee den ander pardoes overhoop te steken.

Daarna meldde hij zich vrijwillig bij de politie.

INGEZONDEN.

De Grondslagen onzer Defensie.

Het is goed een kleine kantteekening te zetten, bij de beschouwingen over. „De Grondslagen onzer Defensie" van den heer Helfrich, voorkomende in het *Bat. Nwsbl.* van den 13den dezer, want 't blijkt, dat hier een officier aan 't woord is, die ongeroerd door het groote heimwee naar Vrede, naar eindelijke uitbanning van alle oorlogen, dat over de wereld ligt, vroolijk preludeert over den komenden oorlog. Die de zuivere mentaliteit van het Volk, dat den oorlog vervloekt en den „eervollen dood" op het slagveld niet meer erkent wil aantasten, al zal dat Goddank niet zoo gemakkelijk gaan. Maar 't is al weer tien jaren geleden, dat de oorlogshelden wegkropen en 't sabelgekletter begint weer (zie o.a. Dirk Coster in „de Stem van Jan. '30," over: De profeten van het bommenwerpen). 't Woord oorlog dat ons vreeselijker moest zijn dan een vloek, krijgt weer een verteederden klank. 't Is daarom goed krachtig te zeggen, dat hoe de mentaliteit van enkelen zich wijzigt, nog 80% van de menschen achter deze uitspraak van Georg Hermann staan „Wer das Wort „Krieg" später noch einmal ausspricht sollte als auszumerzender Schädling an die nächste Mauer gestellt und füsiliert werden".

J. H.

Agenda.

BATAVIA.

Bioscopen hedenavond.

C a p i t o l: „Er Loopt een Schip Binnen."

G l o b e B i o s c o o p: „The Rainbow Man".

D e c a - p a r k: „Mevrouw, gedraagt U zich toch." Kleine Zaal: „Take me Home".

U n i v e r s a l T h e a t r e: „De Vrijgezellen-Club".

New Monico.

Dagelijks: Dancing, Cabaret, Restaurant.

Deca Park.

Torcat en zijn 60 gedresseerde hanen.

BANDOENG.

Bioscopen.

Concordia-Bioscoop: „Korte Rokjes."

L u x o r: „A Song of Kentucky."

O r i e n t a l: „Het IJzeren Masker."

GEMENGD NIEUWS.

Moord op Suikerfabriek.

Op de suikerfabriek Ponen heeft een moord plaats gehad.

De hoofdmandoer van het atelier had eenige aanmerkingen gemaakt op het werk van zijn neef, een toekang.

Des middags om half twee stond de mandoer over een werk gebukt.

Zijn neef, die achter hem stond, greep een voorhamer en verbrijzelde met een slag het hoofd van den mandoer.

Voordat het overige atelierpersoneel besefte wat er was gebeurd, was de moordenaar de fabriek uitgeloopen. Een half uur later werd hij in de kampong door de dessa-politie opgevat.

Een Desahoofd vermoord.

Wij vernemen uit Pandeglang, dat in den nacht van 14 op 15 dezer in de dessa Karanganjar, onderdistrict en district Pandeglang, het hoofd van de daaraan grenzende desa Bandjar, onderdistrict Kadoegedong, district Pandeglang, genaamd Saebi, door een onbekenden landgenoot op lafhartige wijze werd vermoord.

Djaro Saebi dan had opdracht gekregen van den wedana van Pandeglang om bijstand te verleenen aan zijn collega van Karanganjar om gedurende een in laatstgenoemde kampong te vieren feest de orde en rust te bewaren. Het is treurig maar waar, dat in die streken van Kadoegedong en omstreken, feesten in de kampongs door de opgeschoten jongelieden *(boedak landjang)* beschouwd worden als een schoone gelegenheid om ruzie te maken en elkaar met goloks te bewerken.

Vandaar dat er steeds een flinke macht op de been is, meestal bestaande uit Veldpolitie, bijgestaan door het desabestuur ter plaatse en van de aangrenzende desa's.

Maar de aanwezigheid van veel politiemannen te Karanganjar heeft niet kunnen beletten, dat genoemde djaro Saebi plotseling van achteren met een golok werd aangevallen, waardoor zijn hoofd nagenoeg in tweeën werd geslagen. De djaro was op slag dood. In de paniek wist de dader te ontkomen. Niemand van de omstanders heeft ook maar eenige inlichting kunnen geven omtrent de identiteit of het signalement van den dader.

De Vluchtelingen uit Digoel.

In nadere correspondenties in de Maleische bladen wordt medegedeeld, dat onder de vluchtelingen uit Tanah Tinggi — het oord der onverzoenlijken — ook behooren Najoan uit Menado en Rompies, een gewezen klerk van den Volksraad alhier. Zij behoorden tot een partij van vijf, die eveneens Thursday-eiland hebben kunnen bereiken en aldaar in gijzeling werden gesteld wegens het niet kunnen betalen van de immigratie-heffing. Het verzoek om de familieleden te mogen telegrafeeren, teneinde het geld alsnog te ontvangen, werd van de hand gewezen. Zij werden door Hollandsche ambtenaren gehaald, terwijl, aldus luidt de correspondentie, de Hollandsche regeering de gemaakte onkosten voor hun onderhoud moest terugbetalen.

SCHOOL EN KERK.

Java-avond der Missie.

In de *Maasbode* van 18 Febr. lezen wij:

Ter gelegenheid van het 50-jarig bestaan van de afdeeling Maastricht van den Claverbond werd door dezen Missiebond in den Stadsschouwburg aan de jubileerende afdeeling Zondagavond een Java-avond aangeboden.

We merkten o.a. op den commissaris der Koningin, den burgemeester en zeer vele geestelijken.

Als sprekers traden op: W. Keller S.J., die reisindrukken over Java, geïllustreerd met eigen opnamen, weergaf; frater D. Hardjasoewanda S.J., die den dank van het Javaansche volk voor den Nederlandschen, speciaal Maastrichtschen, missiegeest vertolkte, en de heer Th. Maridjan Hadisewaja, Javaansch onderwijzer, die in nationaal costuum optrad.

Aan de 50-jarige jubularissen, de heeren Pechholtz en Boesmans werd een kruis als herrinnering aangeboden met op goud gegraveerde inscriptie.

Verloofd?
MEISJE,
houd je verloofde goed gehumeurd met
CADENA's.
52dag

ADVERTENTIEN.

Verloofd:
M. W. SELL
en
W. L. Th. CARP.
Nieuw Menteng
Meester-Cornelis, 18 Maart 1930. 6427

Jenne-
Chocolade Ricquet
Bonbons en bonbonnières van Nieuwerkerk,
Caillor, Cadbury enz.
Fransche Nougat.
Gekrist. Vruchten en
Marrons Glacés.
6413 Telefoon Wlt. 2000.

Dr. P. VON PAJZS
Specialist voor chirurgie en urologie. Vrouwenarts. Röntgen en Orthopoedie.
Tjikini 10 — Tel. 3288 Welt.
Spreekuren: 7—9 v.m.
5—7 n.m.
133div

Magneetjes Trekken!

HEDEN KIJKAVOND
en
MORGEN VENDUTIE
bij den Heer
H. B. KONING
Alaydroeslaan No. 7.
SENG & Co.
6421 Venduhouders.

MANFIELD-SHOES
De **beste**, daarom de **voordeeligste** schoen
:- Verkrijgbaar bij -:
Toko Europa, Toko Sie Tjeng Bouw.
5957

SINGLETS
zonder mouwen
f 0.60

Om te voorkomen, dat onze reclame artikelen te spoedig zullen zijn uitverkocht, wordt slechts **1 — 6 stuks** aan ieder kooper verstrekt.
6420

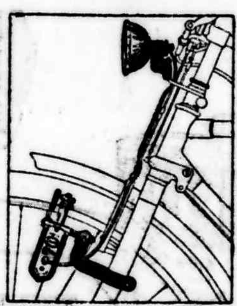
Magneetjes trekken alles àn:
Een huis, een auto, zelfs een man!

MORGEN ZIJN ZE ER WEER.

Toko de ZON
WELTEVREDEN — BANDOENG.
Interwoven sokken, Paris Garter.
REGINA (BALLY fabrikaat).
Dames-, Heeren- en Kinder-schoenen.
27di

„LUCIFER" Electrische Rijwiellamp.

Let vooral op dit garantiemerk

DE Lamp met een reputatie. Superieur Zwitsersch Fabrikaat. Volmaakt, geheel nieuwe constructie. Licht en geruischlooze loop. Elegant en Solide. — Gemakkelijk te monteeren.

GROOTSTE LICHTEFFECT

Contractanten voor Nederl.-Indië en the Straits

L. E. JANSEN & Co. Weltevreden.
94di

John Pryce & Co
Bat. 32 & 72 — Welt. 395.

Heden Kijkavond en Morgen Vendutie
ten huize van den WelEd.G. Heer
J. STELLOO
6423 Senen 24

VENDUTIE
op DONDERDAG 20 MAART 1930
Kijkavond: Woensdag 5-8 uur
ten huize van den WelEd Gestr. Heer
G. de LANG
Tandjoenglaan 51
Specificatie:
Djati en rotten zitjes, TAPIJTEN EN COCOSMATTEN, *salonlamp*, BEKLEED SALON-AMEUBLEMENT, *boekenkast*, OLIEVERF SCHILDERIJEN, *schaallampen*, ANTIEKE LAMP, *muurborden*, portières, *klok* (WM. slag), *diepe* hang-, leg- en *spiegelkasten*, TRIPLE MIROIR, *compl. sanitaire waschtafel*, kinderkasten, *rottan kinder-zitje*, COMPL. EETKAMER-AMEUBLEMENT, *ijskast*, kanarievogel, enz., enz. 6424

GOED
EN
GOEDKOOP
kunnen samen gaan, dat bewijst de prima
Dunlop's
INVALID's
PORT
die thans f 1.75 kost.
Overal verkrijgbaar.
6435

AUG. SAVELKOUL
Tailors Outfitters
WELTEVREDEN BANDOENG

B.V.D. Hemden Pantalons Combinations

Koeler dan Koel.
Verkrijgbaar
IN ALLE MATEN.
6446

Magneetjes Trekken!

TOKO WASHINGTON
Pasar-Baroe 38. Tel. No. 2433 Weltevreden.
Zoo juist ontpakt een mooie zending
DAMES-TASSCHEN
van echt leer, en in zeer moderne kleuren.
Prijzen vanaf f 6.75 t/m f 13.75.
2di

MEDEDEELING.
Hiermede berichten wij het geachte publiek, dat het
CITY-HOTEL
van af 1 April ONDER NIEUW BEHEER komt.
Nog beschikbaar een schitterende voorkamer en een 2-persoons kamer.
Beleefd aanbevelend
J. CRAMER.
6450 Tel. 2829 en 68 Wl.

6416

PARK HOTEL
RIJSWIJK 1.
Telefoon kantoor 68 Wlt.
HOTEL VAN DEN EERSTEN RANG
Modern ingericht, klamboekamers, vaste waschtafels, garages, prima keuken
Per 1 April schitterende Voorkamer en Familie-paviljoen beschikbaar.
6444

Geroutineerd Boekhouder
GEZOCHT voor maandelijksche Balanswerkzaamheden in de avond-uren.
Grondige kennis der Engelsche taal vereischt.
Brieven onder no. 6449 Bat. Nieuwsblad.

TE HUUR.
Aan Dame op leeftijd
VRIJE VOORKAMER
met vol pension aangeboden tegen zeer billijken prijs. Voor gezelschap huisvrouw Buurt Gang Chaulan.
Brieven onder No. 6428 Bat. Nieuwsblad

STOOMWALSEN
TE HUUR
Laat Uw erven en toegangswegen inwalsen, vóór de natte moeson komt 114di
Bij aanneming of per dag.
Inl. telefoon Menteng 864.

N.V. Buitenzorgsche Hulpbank
JAARLIJKSCHE ALGEMEENE VERGADERING VAN AANDEELHOUDERS, te houden op Maandag 7 April 1930, des avonds te 6.30 uur in het gebouw der Loge „Excelsior" te Buitenzorg.
AGENDA:
1. Verslag over het jaar 1929.
2. Goedkeuring Balans en Winst- en Verliesrekening 1929.
3. Vaststelling dividend.
4. Verkiezing nieuwe bestuursleden en commissarissen.
6445 Het Bestuur.

N.V. Handel Maatschappij v/h HEMMES & Co.
JAARLIJKSCHE ALGEMEENE VERGADERING van AANDEELHOUDERS op Maandag den 28sten April 1930 des voormiddags ten 10 uur, ten kantore der Maatschappij te Pontianak.
Punten van behandeling:
1. Verslag over het boekjaar 1929.
2. Vaststelling van de Balans en Winst- & Verliesrekening.
3. Wat verder ter tafel zal worden gebracht.
6431 Het Bestuur.

N.V. Handel Maatschappij v/h KWEE KHAI HAK BROS.
JAARLIJKSCHE ALGEMEENE VERGADERING van AANDEELHOUDERS op Dinsdag den 29sten April 1930 des voormiddags ten 10 uur, ten kantore der Maatschappij te Pontianak.
1. Verslag over het boekjaar 1929.
2. Vaststelling van de Balans en Winst- & Verliesrekening.
3. Wat verder ter tafel zal worden gebracht.
6432 Het Bestuur.

GEVRAAGD
door groot concern, te Weltevreden, voor spoedige indiensttreding
Ervaren Translateur (Engelsch)
van Nederlandsche Nationaliteit.
Brieven met volledige inlichtingen omtrent leeftijd, studie etc. onder No. 12079 N.V. Reclamebedrijf ANETA, Weltevreden. 6441

TE HUUR
WEGENS VERTREK per 1 JUNI of later PEGANGSAAN 60 Hoek van der Houtlaan
RUIM HUIS,
twee kamers, voor-, binnen- en achtergalerij, ruime bijgebouwen. Huurprijs billijk mits compleet meubilair, gekost hebbende F 7000.—, voor F 4500.— wordt overgenomen.
Te bevragen 's middags tusschen 5—6 u. Pegangsaan 60 Tel. 327 M.C. 6447

Complete HARNACHEMENTEN Kamerling

KNOP- en RADERSPOREN,
RIJZWEPEN, BEENKAPPEN
HONDENMUILKORVEN,
LIJNEN en HALSBANDEN
:-: ROLSCHAATSEN :-:

ALLE SPORTARTIKELEN

ONDERLINGE HULP
6430

ABONNEMENTSPRIJS:
f 7.50, fr.p.p. f 9.—, buiten Ned.-Indië f 12.50 p. kw.
ADVERTENTIE-TARIEF:
1—25 woorden f 3.75, elke 5 woorden meer f 0.75.
Regeltarief f 0.50 per regel

BATAVIAASCH NIEUWSBLAD.

Hoofdredacteur: J. H. RITMAN — TWEEDE BLAD — Directeur: G. MOLENAAR

UITGEEFSTER: N.I. Drukkers- en Uitgevers Mij.
BUREAUX: Sluisbrugstraat 23, Weltevreden
TELEFOON: Welt. 2886, 2887 en 2888 (Wisselbord).
Na 5 uur 's midd. Welt. 429

HANDEL EN NIJVERHEID.

Amsterdamsche Beurs.

Slotkoersen (*Eigen Dienst*)

	15 Mrt.	17 Mrt.
H.V.A.	555	530
Kol. Bank	201	199
N.I. Handelsbank	151	151
Certif. N. H. Mij.	171	170
„ N. I. Escompto Mij.	87	86
Kon. Olie	383	380
6% Indië 1922	102 1/8	102 1/8
Ned. Scheepv. Unie	170	169
Lindeteves	141	142
K. P. M.	209	210
Deli Spoorweg Mij.	185	183
Java China Japan Lijn	93	91

Slotkoersen (*Aneta*).

	15 Maart	17 Maart
Javasche Bank	—	305
Amsterdamsche Bank	187	—
Twentsche Bank	—	140
Incasso Bank	124	—
N.I. Escompto Mij. cert.	85	85
Certif. N.H.M.	170	170
Handelsbank	150	150
Koloniale Bank	200	198
Scheepvaart Unie	170	167
Kon. Paketv. Mij.	208	204
Java China Japan Lijn	93	90
Holl. Amerika Lijn	—	33
Kon. Stoomboot Mij.	—	—
N.I. Spoorweg Mij.	182	181
Delispoor	—	180
Sem. Cher. Stoomtr. Mij.	135	136
Sem. Joana Stoomtr. Mij.	146	—
Gas Mij.	—	225
Gas Mij. Nat. Bezit	—	—
Aniem	—	—
Aniem Nat. Bezit	—	—
Internatio	239	232
Lindeteves	140	142
Maintz en Co.	141	—
Philips	436	417
Margarine Unie	—	294
v. Berckels Patent	—	140
A. K. U.	—	—
Hollandsche kunstzijde	85	—
Koninklijke Olie	382	380
Tarakan	365	—
Alg. Exploratie Mij.	—	163
Handelsverg. „Amsterd."	551	528
Cultuur Mij. „Vorstenl."	148	147
Suiker Cultuur	—	213
Suiker Unie	237	—
Poerworedjo	60	60
Java Cultuur Mij.	—	388
Amsterdam Rubber	134	134
Soerowinangoen	—	170
Basilam	—	82
Sumatra Rubber	135	—
Bandar Rubber	—	—
Deli Batavia Rubber	103	—
Kedeng Lemboe	—	210
Malabar	—	371
Gedeh	—	—
Deli Maatschappij	—	332
Senembah	—	—
Deli Bat. Tabak Mij.	377	—
Cultuur Mij. de Oostkust	—	88
Simau	—	605
Redjang	100	99
Billiton B	—	—
Singkep Tin A	174	—
Boeton	158	—
Solo Electr. Mij.	350	—
Gebeo	—	220
Banjoemas Electr. Mij.	—	135
Sum. Electr. Mij.	—	115
Rembang Electr. Mij. O.E.	—	115
id. N.E.	—	110
5% Oblig. Ind. Leen. '15	100 1/4	—
5% „ „ '16	100 1/4	—
5% „ „ 17	100 1/4	—
6% „ Doll. L. '22 A	102	102 1/4
6% „ Doll. L. '22 B/C	101 1/2	102
5% „ Ind. L. '23 A	100 1/2	—
4 1/2% „ Ind. L. '29	96 1/2	97
5% „ Gebeo	—	100
5 1/2% „ id.	—	101
6% „ Hotel des Indes	100	101
6% Pdbr. N.I. Hyp. Bank	99	—
Stroohoedenveem	—	109
Vergde Pr. Veren	—	122 1/2
Batavia Veem	70	81
Ind. Blauwvriesveem	—	90
Van Dorp en Co.	190	—
Ardjoena	—	135
Artana	250	—
Bagelen	165	—
Boekit Lawang pref.	—	100
Daj. Manggoeng N E.	—	175
Gedeh	175	—
Malabar	365	—
Moeara Laboe gew.	—	100
Moeara Laboe pref.	85	—
Moelia	—	25
Oeloehmanah gew.	15	25
id. pref.	110	—
Perbawatie	195	—
Soemadra	—	210
Tjimonteh	—	225

*

Delispoor en Soerowinangoen laat-koers. Markt flauw op vrij groot aanbod. Suiker flauw op Engelsche subsidie.

*

De markt was flauw. Vrijwel geen enkele afdeeling kon zich aan de stemming onttrekken. Suikerpapier gevoelig lager. Scheepvaart en Sporen opnieuw enkele punten omlaag. Ook mijnbouw flauw, voornamelijk voor Redjang en Simau en Holland-Siam zonder interesse. Emni werd tot 200 aangeboden. Hoewel New-York vaster was voor Koninklijke Olie werd hier het fonds medegesleurd en stelde zich 379. Rubbers maakten een gunstige uitzondering en voelden beter aan. A'dam-Rubber kon zich op 136 handhaven. Claims deden weer 165 gulden. Van de rubriek B. fondsen werd Exploratie tot 160 afgegeven, doch daarna ontwikkelde zich eenige betere vraag, hetgeen de koers op 160 3/4 bracht. Leeningen stiller.

Officiëele Koersen der Beurs te Batavia.

(*Nadruk Verboden*).

Afgedane Fondsen op 18 Maart

	Openingsk. laagste	Openingsk. hoogste	Slotkoersen laagste	Slotkoersen hoogste
Certif. N. H. Mij.	169	169	—	—
Handelsbank	150	150	—	—
Kol. Bank	198 1/2	199	—	—
Escompto cert.	86 1/2	86 3/4	—	—
H.V.A.	530	530	530	530
Unie	167	168	—	—
Japanlijn	90	90 1/4	—	—
K. P. M.	200	200	199	199
N.I. Spoor	179 3/4	180	180 1/2	180 1/2
Deli Spoor	178 1/2	179	179	179
O. Java Tr.	15	15	—	—
Poerworedjo	59 1/2	59 1/2	—	—
Redj. Lebong	97 1/4	98	97 1/4	97 1/4
Aimem N.E.	270	270	—	—
Kon. Olie	379	379	379	379
Cities Service Coy.	37 1/2	37 1/2 doll.		
4 1/2% Oblig. Ind. L. '26 A/B	96 1/2	96 1/2	—	—
4 1/2% „ Ind. L. '29 à 500	97	97	—	—
Sem. Stb. Pr. Veer	197 1/4	198 1/2	197 1/4	197 1/2
Amsterdam Rubber	136	136	—	—
Amst. Rubber (cl.)	f 165	f 165	—	—
Basilam	82	82	—	—
Onderlinge Hulp	70	70	—	—
Papandajan pref.	70	70	—	—
Javasche Bank	—	—	309	309
Moeara Laboe pref.	—	—	95	95
Alg. Expl. Mij.	160	160 3/4	—	—

Fondsen waarvan geen afdoeningskoersen op 18 Maart '30.

	Vraag	aanbod
Javasche Bank	306	310
Escompto aand.	85	—
Cult. Mij. Vorstenl.	140	150
Internatio	—	239
Lindeteves	—	141 1/2
Bandoeng Kinine pref.	—	148
Sem. Cheribon Tr.	135	—
Sem. Joana Tram	—	150
Serajoedal Tram	—	140
N.I. Tram	—	10
Simau	585	610
Holland Siam	—	40 1/4
Expl. Mij. Ned. Indië	—	220
Aimem	240	300
N. I. Gas Mij.	220	—

Wisselkoersen.

	Factorij.	Escompto Mij.	Handelsbank.
T. T. A'dam	100 1/8	100 1/8	100 1/8
Zicht A'dam	99 7/8	99 7/8	99 7/8
2 m/d A'dam	99 5/8	—	—
3 m/d A'dam	99 1/4	—	—
4 m/d A'dam	99	—	—
6 m/d A'dam	98 1/2	—	—
T. T. Londen	12.13 3/4	12.13 3/4	12.13 3/4
Zicht Londen	12.11 1/4	12.11 1/4	12.11 1/4
30 d/z Londen	12.07 1/2	—	—
3 m/z Londen	11.98 3/4	—	—
T. T. Australië	11.72 1/2	11.73 3/4	11.70
Zicht Australië	11.70	11.71 1/4	11.67 1/2
T. T. Amerika	2.49 3/4	2.49 3/4	2.49 3/4
Zicht Amerika	2.49 1/4	2.49 1/4	2.49 1/4
T. T. Frankrijk	10 1/8	10 1/8	10 1/8
Zicht Frankrijk	10	10	10
Zicht België (Belga)	35	35	35
T. T. Duitschl.	59 7/8	59 7/8	59 7/8
Zicht Duitschl.	59 3/4	59 3/4	59 3/4
Zicht Zwitserl.	48 1/2	48 3/8	48 1/2
Zicht Italië	13 3/8	13 3/8	13 3/8
Zicht Stockholm	67 1/4	67	67 1/4
Zicht Oslo	67	67	—
Zicht Kopenh.	67 1/8	67	67
T. T. Calcutta	90 5/8	—	—
T. T. Bombay	90 5/8	—	—
T. T. Madras	90 5/8	—	—
T. T. Colombo	90 3/4	—	—
T. T. Rangoon	90 3/4	—	—
T. T. Japan	1.23 1/2	1.23 1/2	1.23 1/2
Zicht Japan	1.23 1/4	1.23 1/4	1.23 1/4
Zicht Manilla	1.25	1.24 1/2	1.24 3/4
T. T. Hongkong	94	94	93 1/4
T. T. Shanghai	1.19 1/2	1.19	1.18 1/4
T. T. Amoy	88	—	85 3/4
T. T. Singapore	1.40 3/8	1.40 1/2	1.40 1/2
T. T. Br.-Indië	—	90 1/2	90 1/2

Batavia, 18 Maart '30.

Amsterdamsche Wisselkoersen.

(*Aneta*).

	15 Maart	17 Maart
Prolongatierente	2 1/2	2 1/2
A'dam-Java	99 9/16	99 1/2
A'dam-Londen	12.12 9/16	12.12 5/8
A'dam-New-York	2.49 13/32	2.49 15/32
A'dam-Parijs	9.75 3/8	9.75 7/8

Officiëele Producten-Noteeringen.

Opgave van de producten-noteeringen der Handelsvereeniging Batavia en de Ned. Ind. Ver. v/d Rubberhandel, loopende van 17 Maart '30 12.30 u. n. m. tot 18 Maart '30 12.30 u. n. m.

	gedaan gisteren	heden	laatste vraag	laatste aanb.
Rubber (per 1/2 K.G.) Java-Std.-Sheets Maart	—	40	40	—
Java-Std.-Crepe Maart	—	40 1/4	40 1/4	—
Palembang Robusta koffie (per 100 K.G.) E.K. Bat. ready Maart	—	—	—	43 3/4
Maart/April	—	—	—	43 3/4
Witte Muntok Peper. (per 100 K.G.) E. K. Bat. ready Maart	—	—	140 7/8	144 1/8
Maart/April	—	—	140 /8	144 1/8

Tabaksvoorverkoopen.

DEN HAAG, 17 Maart (*Spec. Bat. Nieuwsblad*). De Deli maatschappij voorverkocht 995 zakken Langkat en diversen en 918 zakken Deli en diversen alles Sumatratabak tegen geheime prijzen.

Productenmarkt Batavia.

Rubber smoked sheets en crepe f 0,39 3/4 vraag, f 40 1/4 aanb.

Palembang Robusta Mrt. f 27 aanbod geen koopers.

Citronella-olie ready A f 2,80 aanbod.

Peper-Lampongs Mrt./Mei f 71 vraag, f 72 aanb.

Peper-Muntok Apr./Mei k. f 87 vraag, f 89 aanbod.

Productenmarkt Soerabaja.

SOERABAJA, 18 Maart (*Aneta*). Suiker superieur ready f 10 3/8 vraag, f 10 1/2 aanb. Maart idem April idem Mei f 10 5/8 vraag, f 10 3/4 aanb.

Hoofdsuiker ready f 10 1/8 vraag, f 10 1/4 aanb. Markt williger.

Rubber sheets f 39 1/2 nom. Markt kalm. Koffie onveranderd.

Rubber-Noteeringen.

(*Reuter's Handelsdienst via Aneta*).

Singapore.

	17 Mrt. 10 u. v.m.	18 Mrt. 10 u. v.m.
Sheets spot	24 1/2	25 3/4
Crêpe spot	24 1/2	25 3/4
Sheets Apr.	25 1/4	16 1/2
„ Juli/Sept.	27 1/2	28 1/4
„ Oct./Dec.	28 1/2	29 1/2
Medium blankets Mrt./Apr.	21 1/2	22 5/8
Remilled native rolled bark Mrt./Apr.	13 7/8	14 5/8

Heden opende de markt prijshoudend.

Londen.

		15 Mrt. open. not.	15 Mrt. slot not.	17 Mrt. open. not.	17 Mrt. slot not.
Sheet spot	koop.	7 3/8	7 3/8	7 3/8	7 1/2
	verk.	—	7 7/16	—	7 5/8
„ Mrt.	koop.	—	7 9/16	—	7 11/16
	verk.	—	7 5/8	—	7 13/16
„ Apr./Juni	koop.	—	7 13/16	—	7 15/16
	verk.	—	7 7/8	—	8 1/16
Crêpe spot	koop.	—	7 1/4	—	7 7/16
	verk.	—	7 3/8	—	7 9/16

De markt opende prijshoudend en sloot vast.

New-York.

		15 Mrt. 4 u. n.m.	17 Mrt. 4 u. n.m.
Crêpe spot	koop.	15 1/4	15 1/4
Sheet spot	koop.	14 3/4	15
	verk.	15	15 1/4
„ Mrt.	koop.	15 1/8	15 1/2
„ Apr./Juni	koop.	15 3/4	16 1/4
	verk.	16	16 3/8

Markt kalm en prijshoudend.

Slotnoteeringen.

		15 Mrt.	17 Mrt.
Sheet spot	koop.	—	15
	verk.	—	15 1/4
Apr./Juni	koop.	—	16 1/8
	verk.	—	16 3/8

Peper-Noteeringen.

Londen.

	15 Mrt.	17 Mrt.
Zwarte Singapore cif. Londen Jan./Mrt.	12 verk.	12 verk.
Witte Muntok cif. Londen Mrt./Mei	15 1/2 nom.	15 3/8 verk.
Zwarte Lampong cif. Londen Mrt./Mei	11 5/8 ged.	11 5/8 verk.

Tin-Noteeringen.

Singapore.

	15 Mrt.	17 Mrt.
Verkocht	150 tons	150 tons
Prijs (per picol)	82 doll.	82 3/8 doll.

Londen.

17 Mrt.

Slottransacties in den namiddag:

Ready per ton (standard)	160 3/4 pd.st.
3 mds. levering	162 3/4 pd.st.

New-York.

15 Mrt.	17 Mrt.
35 7/8 doll.	35 7/8 doll.

Markt prijshoudend.

Suikerafdoeningen.

SOERABAJA, 18 Maart (*Aneta*). De V.J.P. verkocht aan een Chinees gistermiddag 300 tons hoofdsuiker van den oogst 1929 à f 10 1/2 naar een speciale haven.

De Katoen-industrie.

PARIJS, 17 Maart (*Aneta-Reuter.*) De commissie van de International Federation of Master Cottonspinners and Manufacturers Associations, heeft zich op haar bijeenkomst hoofdzakelijk beziggehouden met de behandeling van de resolutie welke op het katoen-congres te Barcelona werd aangenomen.

Deze resolutie behelst de oprichting van nationale propaganda commissies voor de katoen in elk aangesloten land.

De secretaris-generaal, Arno Pearse, is afgetreden, na 25 jaar deze functie te hebben waargenomen. Hij gaat een hooge functie in Egypte bekleeden. Hij wordt door zijn zoon, Norman Pearse, opgevolgd.

De Katoenmarkt.

Egyptische Katoen.

LIVERPOOL, 13 Mrt. (*Reuters Handelsdienst via Aneta*).

	vorige not.	13 Mrt.
Sakellaridis, katoen, F.G.F. spot, in pence per lb.	13,60	13,45

VERKORTE BALANS VAN DE JAVASCHE BANK

op den 15den Maart. 1930 des avonds.

DISCONTO'S BETAALBAAR IN NED. IND. (*incl. voorschotten in Rekening-Courant*).			
Handelspapier		f 7.434.107.92	
Vendupapier		„ 1.672.250.22	f 9.106.358.14
WISSELS, BUITEN NED. IND. BETAALBAAR			
In disconto.		—.—	
Gekocht	f 31.936.366.84		
Af: verkocht, maar voor de Bank nog niet afgeloopen	„ —.—	f 31.936.366.84	„ 31.936.366.84
BELEENINGEN (*incl. Voorschotten in Rek.-Crt*).			
Goederen en Documenten	f 15.813.562.27		
Eff. en Wissels	„ 44.538.622 21		
do. prol. in Nederl.		f 60.352.184.48	
Hypothecaire Vorderingen		„ 684.053.81	
Andere voor overdracht of beleening vatbare en bij geschrifte aangegane inschulden		„ —.—	
Munt en Muntmateriaal		„ 18 799.86	„ 61.055.038.15
VOORSCHOTTEN AAN HET GOUV.			„ 16.829 871.88
BELEGD KAPITAAL			
Effecten		f 4.463.061.40	
Hypotheken		„ —.—	„ 4.463.061.40
BELEGD RESERVEFONDS			
Effecten		f 12.951.746.27	
Hypotheken		„ —.—	„ 12.951.746.27
NED. IND. MUNTSTUKKEN			
Goud		f 72.325.320.—	
Zilver		„ 27.301.296.50	
Pasmunt		„ 561.497.37	„ 100.188.113.87
MUNT EN MUNTMAT.			
Munt, goud	f 50.401.038.69		
Muntmater. goud	„ 16 210.607 53	f 66.611.646.22	
Munt, zilver	„ —.—		
Muntmater. zilver	„ 187.475.38	„ 187.475.38	„ 66.799.121.60
BELEGD PENSIOEN- EN ONDERSTANDFONDS			„ 3.776.850.48
GEBOUWEN EN MEUBELEN DER BANK			„ 6.428.046.74
DIVERSE REKENINGEN			„ 34.073.211.27
			f 347.607.286.14
Beschikbaar Metaalsaldo		f 41.764.289.32	
Muntbiljetten in omloop van f 2,50		f 22.245.982.50	
„ „ „ „ „ 1.—		f 13.662.507.—	
		f 35.908.489.50	

KAPITAAL		f	9.000.000.—
RESERVEFONDS		„	13.500.000.—
BIJZONDERE RESERVE		„	1.797.633.91
PENSIOEN- EN ONDERSTANDFONDS		„	3.835 233,40
BANKBILJETTEN IN OMLOOP		„	281.596.875.—
BANKASSIGNATIËN IN OMLOOP		„	1.457.829 68
REKENING-COURANT SALDI:			
Van het Gouvt.	f —.—		
Van anderen	„ 28.598.917.28		28.598 917.28
DIVERSE REKENINGEN		„	7.820 796.87
			f 347.607.286.1

De Beurs te Londen.

LONDEN, 13 Maart (*Reuter's Handelsdienst via Aneta.*)

	vorige not.	13 Maart
Chinese 5% reorganisation Gold Loan 1913, (Londen uitgiften)	61 1/2 p.s.	61 1/2 p.s.
Hongkong & Shanghai Bank (Londen Register)	107 1/2 „	107 1/2 „
Chart. Bank of I.A.&C.	17 1/2 „	17 3/4 „
Mercantile Bank of India, „A" aandeelen	29 „	29 „
Gula Kalumpong Rubber Estates, Ltd.	23/9	23/9
British-American Tobacco Co. Ltd. Ord., geregistreerd	111/3	111/3
„Shell" Transp. & Trading Ord., (ger.) (aanb.)	93/1 1/2	93/1 1/2
P. & O. Steam Navigation Co. Deferred	47/6	47/6
Rubber Plantation Investment Trust 1 pd.st. aandeelen	35/1 1/2	35/1 1/2
Chinese Gold 4 1/2% Bonds, 1898 (Engelsche uitgifte)	81 p.s.	81 1/2 p.s.
Chinese Gold 4 1/2% Loan, 1908	55 „	56 „
Chinese Gold 5% Loan, 1912	48 „	49 „
Chinese Engineering en Mining Co.	48/9	50/—
Consols	54 3/8	54 5/8

LONDEN, 13 Maart (*Reuter's Handelsdienst via Aneta*). In de meeste afdeelingen zijn de omzetten nog gering, doch de ondertoon is vrij opwekkend, terwijl de toenemende vastheid voor goud-gerande waarden een goed teeken is. In Indische aandeelen waren nogal fluctuaties.

Europeesche aandeelen waren vast; Chineesche en Japansche uitgiften kalm, doch prijshoudend.

In de afdeeling-industrieën was de stemming iets vaster, doch de onzekerheid omtrent de begrooting houdt het zakendoen nog tegen. Courtaulds liepen iets terug; Tabakswaarden rustig en vast; Internationale waarden waren goed gesteund. Olies vaster op de inkrimping der Amerikaansche productie. Rubbers vrij lui.

De Buitenlandsche Koersen. In het begin der week waren Reichsmarken zwak; thans echter in herstel. Omtrent andere continentale koersen valt niets te vermelden. New York Sterling koers was regelmatig vast. Chineesche koersen fluctueerden in sympathie met den zilverkoers. De Yen was vast.

Zilver.

LONDEN, 13 Maart (*Reuters Handelsdienst via Aneta*). De firma Mocatta en Goldsmid bericht als volgt: van Br.-Indië uit bestond behoorlijke vraag. China ging voor met zilver op termijn te koopen, doch die vraag werd voldaan door verk. van Amerika en het Vasteland uit.

Nog steeds houden de geruchten aan omtrent het heffen van een invoerrecht in China. Dit maakt de stemming onzeker, doch — indien dit invoerrecht niet wordt ingesteld — verwacht de firma Mocatta en Goldsmid een geleidelijk herstel.

BOMBAY, 13 Mrt. (*Reuter's Handelsdienst via Aneta*). De markt daalde tengevolge van verschillende verkoopen; bij sluiting was de stemming echter vast.

Het aantal omzetten was vrij beperkt. De afname bedroeg 200 staven.

De Rubbermarkt te New-York.

NEW-YORK, 13 Mrt. (*Reuter's Handelsdienst via Aneta*). De beurshandel was beperkter met een baisse-tendenz, ten gevolge van de teleurstellende taxaties voor automobiel-gebruik in het tweede kwartaal.

De markt blijft echter vast, niettegenstaande de kleine omzetten.

Op de buitenlandsche markt was de vraag voor dichtbij levering iets levendiger.

Vrijdag	7 Maart	—	partijen.
Zaterdag	8 „	—	„
Maandag	10 „	155	„
Dinsdag	11 „	205	„
Woensdag	12 „	93	„
Donderdag	13 „	150	„

Goeniezakken.

CALCUTTA, 13 Mrt. (*Reuter's Handelsdienst via Aneta*).

		vorige not.		13 Mrt.	
Heavy C. zakken gezoomd, ready franco pakhuis Calcutta, per 100 stuks		Rs.	An.	Rs.	An.
Blauw gestreept,	40 × 28, 2 1/4 lbs.	32	08	31	08
Groen gestreept,	43 × 29, 2 1/2 „	36	04	35	07

Copra.

Londen.

17 Mrt.

Mrt./Apr. 22 pd.st. 13 sh. 9 d. verk.

Naamlooze Vennootschappen.

Bij G.B. is bewilliging verleend op de akte van oprichting der te:

— Medan gevestigde N.V. „N.V Handel Maatschappij Chin Leong en Co".

— Soerabaja gevestigde N.V. „Bouw- en Handel Maatschappij Minerva".

— Wonoredjo (Oost-Java) gevestigde N.V „N.V. Boerderij Elbeka".

— Wonokromo (Gemeente Soerabaja) gevestigde N. V. „Handel Maatschappij Hap Hin".

— Blitar (Oost-Java) gevestigde „N.V. Zwem- en Sportinrichting Banjoe Pengoeripan".

— Soerabaja gevestigde N.V. „Handel Maatschappij Alhambra".

— Batavia gevestigde N.V. „Handel Maatschappij Hap Thaij Hin";

is bewilliging verleend op de wijziging van:

— de artikelen 4, 11, 13 en 17 van de statuten der te Medan gevestigde N.V. „N. V. Cultuur Maatschappij Takingeun".

— artikel 4 van de statuten der te Cheribon gevestigde N.V. „Handel Maatschappij Sam Gie".

Is de termijn, binnen welken de bij de oprichting der te:

— Soerabaja (Oost-Java) gevestigde N.V. „Bouw Maatschappij Holland-Java" niet genomen aandeelen in die vennootschap moeten zijn geplaatst, verlengd met 10 jaren.

— Makassar (Molukken) gevestigde N. V. „Michael Stephens and Company Limited" niet genomen aandeelen in die vennootschap moeten zijn geplaatst, verlengd met 10 jaren.

— Tegal (Pekalongen) gevestigde N. V. „Drukkerij J.D. de Boer" niet genomen aandeelen in die vennootschap moeten zijn geplaatst, verlengd met 10 jaren.

Cuba als Suikerland.

Prof. dr. J. Jeswiet, hoogleeraar aan de Landbouwhoogeschool te Wageningen, heeft gisteravond in het Kon. Instituut van Ingenieurs voor de Vereeniging Nederland — Spanje gesproken over: Cuba als Suikerland.

De hoogleeraar gaf een geographische en geologische beschrijving van het eiland en causeerde daarna over de cultuur van het land, de cultuur, omdat vrijwel elke andere cultuur aan de suiker is opgeofferd. Zelfs de boomen zijn in den oorlogstijd, toen Hoover op uitbreiding van de suikercultuur aandrong, zonder overleg gekapt. Men vindt op sommige spoorbanen biels van .... mahoniehout.

Ook overigens staat naar het oordeel van de deskundigen de cultuur zeer bij de onze op Java ten achter. Prof. Jeswiet neigt er zelfs toe van roofbouw te spreken, althans voor sommige gedeelten van het groote eiland.

En toch, aldus besloot de hoogleeraar zijn lezing, kan Cuba een gevaar worden voor de overige rietvoortbrengende landen. Want nu reeds is er een fabriek, die het eigendom van een Spaansche familie is, welke haar product verscheept naar Britsch-Indië. De familie wil uit principe niet naar Amerika leveren. De productiekosten zijn zóó laag, dat deze verscheping over grooter afstand mogelijk is. Wanneer in den loop van de jaren de rietcultuur op Cuba wordt verbeterd, zal men meer suiker winnen, tegen lagere kosten. Al deze suiker zal men verder kunnen verschepen, dan thans het geval is. Wat dat voor invloed zal hebben op de wereldmarkt, laat zich nog niet voorzien.

Op Cuba is men voor beperking van den aanplant. Men verzocht er professor Jeswiet die restrictie ook op Java te propageeren, maar de hoogleeraar heeft daaraan niet willen voldoen. Java heeft zijn groote opbrengsten veroverd door studie en toewijding. Cuba niet.

Na de pauze vertoonde professor Jeswiet een serie lantaarnplaatjes, die het gesprokene toelichtten.

Amsterdamsche Maatschappij van Levensverzekering.

De Amst. Mpij. v. Levensverzekering deelt de volgende mutaties mede onder het personeel, verbonden aan het hoofdkantoor der Maatschappij voor Ned.-Indië te Soerabaia.

De heer Jhr. E.K.J. Rengers Hora Siccama, directeur van bovengenoemd kantoor, zal in de tweede helft van deze maand met buitenlandsch verlof vertrekken.

De heer H.J.M. Harnas, adjunct-directeur, zal gedurende de afwezigheid van bovengenoemden heer zijn functie waarnemen.

De heer Jhr. mr. A.F. de Savorin Lohman Jr., tot heden speciaal-procuratiehouder, zal met ingang van medio Maart als generaal-procuratiehouder optreden.

De heer C. Franke, van Europeesch verlof teruggekeerd, heeft zijn vroegere functie als procuratiehouder, tevens chef de bureau, weder hervat.

Radio-Nieuws.

ONZE LUISTERPOST.

Phohi Huizen

De avond van dit station, waarnaar we steeds met groote verwachting uitzien, de Woensdagavond, bracht ons ditmaal zoo goed als geen genoegen.

Door de vele storingen hebben we van het Symphonie concert vrijwel niets gehoord. Donderdag was het iets beter, Vrijdag hadden we veel last van fading, (De Proloog van Paljas door den heer v.d. Ploeg kwam tamelijk goed door) Zondagavond luisterden we direct bij het begin en toen kwam alles schitterend door. Jeanne Bazileck gaf weer eens een kinderuurtje en beantwoordde een stapel brieven, die ze ontvangen had. Later op den avond werd de ontvangst weer minder en kwam er weer lange fading!

Chabarowsk.

In den regel hooren we dit station tamelijk hard, meestal worden er toespraken gehouden, soms zelfs door een trio. Vrijdagavond kwam daar tusschen door een gemengd koor dat behoorlijk te volgen was. Zondagavond kregen we alleen de draaggolf door.

De Vereenigingen.

Allen waren als regel zeer goed te volgen. Bandoeng heeft den laatsten tijd het meest te lijden door storingen, al komt het geluid er als regel goed volgbaar bovenuit.

Soerabaja komt tamelijk sterk door, Vrijdagavond hoorden we een sopraan heel mooi zingen (was dit gramofoonmuziek?) Van Batavia vermelden we het kinderuurtje van Vrijdagavond dat heel goed was.

Amateurs.

De Prot. kerk te Bandoeng had Zondagmorgen weer een prachtige uitzending. Zaterdagavond gaf deze zender eene proefuitzending met gramofoonplaten die zeer goed doorkwam.

Zondagmorgen hoorden we op ongeveer 60 Meter een Engelsche zender die met veel muziek en zang (alles Engelsch, en zeer bekende liedjes als Tipperary) uitstekend doorkwam. Wie kan dat zijn geweest?

1. B.V. was Zondagmorgen dadelijk na Bandoeng in de lucht en gaf een rapport, de spraak was goed volgbaar, af en toe wat fading.

1. A.X. is den laatsten tijd minder geworden, we kunnen het station moeilijk te pakken krijgen.

1. B.O. hooren we nog al eens in kruisgesprek met anderen, het geluid is in den regel zeer hard.

Diversen.

Manilla hooren we bijna niet meer, Vrijdagavond kwam het even zwak door, maar nogal erg gestoord.

De kruisgesprekken van Saigon met Parijs zijn meestal zeer duidelijk te volgen, dit moet een station met flinke energie zijn.

Op een zeer lange golf hooren we af en toe zwak muziek, spraak komt niet door. Wie der medeluisteraars kan hierover inlichten?

Siam hooren we tegenwoordig ook vrij geregeld, gisterenavond werden er weer eens aankondigingen in het Engelsch gedaan, jammer dat dit zeer moeilijk volgbaar is door de vreemde uitspraak.

Programma's.

Phohi (*16.88*).

Woensdag 19 Maart 1930.

(Twee uur zending).

Groot symphonie orkest onder leiding van Jaap Spaanderman.

Ouverture „Iphigenia in Aulis" Gluck.
Aria van Gluck.
Soliste mevr. Julie de Stuers, Zang.
Symphonie mit Hornsignal Haydn.
Aria uit „Titus" Mozart.
Soliste mevr. Julie de Stuers, Zang.
Adagio uit de symphonie van Gustav Mahler
Voor orkest
Lieder van Gustav Mahler.
Soliste mevr. Julie de Stuers, Zang.
Phohi Trio. Bestaande uit de heeren:
Loe Cohen, Viool,
Wim Amende Cello.
Daaf Wins Piano.
Trio van Mozart.

Batavia. (*75 M.*)

Dinsdag, 18 Maart.

van 7— 9 verterkt Orkest Hotel der Nelanden.
9—10 Gramofoonmuziek.

Woensdag, 19 Maart,

van 7— 9 Klassieke Muziek.
9—10 Bulgarian Trio „Haidutof," van Maison Versteeg.

P.L.E. (*15.93 M.*)

Dinsdag 18 Maart '30 9 uur n.m.
Mevr. R. Horsting Sopraan.
Mevr. M. Zaalberg Piano.
De heer F. H. Belloni Viool.
De heer L. M. F. Berghuis Cello.

Programma:

Ma Chaumière abandonnée viool, cello en Piano Akkermans.
Danse Bosnique idem L. Balleron.
Droome Frenzel, Wegener, Koopman.
Lied en zang B. Zweers.
Ballade (opus 47) F. Chopin.
Bizarrerie viool en piano E. Elgar.
Le Canari viool, cello en piano Poliakin.
Novelette (opus 29) R. Schumann.

Pauze.

Sedep malem Sarinah viool cello en piano F.N. Belloni.
Ständchen (zang) „ R. Strauss.
Rhapsodie (opus 79) „ J. Brahms.
Fruhlingsglaube (zang) „ F. Schubert.
Mondnacht (zang) „ Schumann.
Adagio et final du 16-ième Symphonie Jos Haydn.

Soerabaja.

Dinsdag.

R.T.B. Soer. 12— 1 Lunchuurtje.
8— 9 Odeonprogramma.
Goldberg 6— 8 Polydorprogramma.
S.R.V. 6.30— 7.30 Kinderuurtje
7.30— 9. 0 His Masters Voice-programma.

Woensdag.

Goldberg 12— 1.30 Lunchuurtje.
6— 8 Polydorprogramma.

Donderdag.

R.T.B. Soer. 12— 1 Lunchuurtje.
S.R.V. 7— 9 Piano concert de Lucia.

Vrijdag.

Goldberg 6— 8 Polydorprogramma.
S.R.V. 7— 9 Parlofoonprogramma.

Zaterdag.

Goldberg 12— 1.30 Lunchuurtje.
R.T.B. Soer. 6— 8 Odeonprogramma.
S.R.V. 8—10 Strijkje Simpang Club.

Zondag.

S.R.V. 10—12 Muziekprogramma.
7— 9 Strijkje Simpang Club.
R.T.B. Soer. 12—1.30 Bitteruurtje.

Uit de Provincie.

(Van onze correspondenten.)

SOEKABOEMI.

Verbouwing Landraadgebouw.

Reeds lang werd de urgentie gevoeld van den bouw van een Landraadgebouw met het oog op het drukke rijverkeer voor het bestaande gebouw. Het verkeer toch was dikwijls oorzaak, dat de zittingen moesten worden gestaakt.

Thans is men bezig, achter het bestaande gebouw een nieuwe zittingszaal te bouwen, welke binnen twee maanden gereed zal zijn, terwijl de oude zaal in twee groote lokaliteiten zal worden gesplitst.

Vonnis bekrachtigd.

Naar wij vernemen is het vonnis van den Landraad van Soekaboemi waarbij de rampokkers van Njalindoeng tot acht jaar werden veroordeeld, door den Raad van Justitie bekrachtigd.

Tjap Djiki.

In ons nummer van 11 dezer hebben wij gemeld dat twee Chineesche wijkmeesters van Soekaboemi na de Tjap-Goméfeesten door den resident ontslagen zijn in verband met de daar ter plaatse plaats gehad hebbende overtreding van het Tjap-Djiki-verbod. Tot dit spel was namelijk op verzoek van verschillende Chineesche ingezetenen geen vergunning verleend gedurende de feestdagen, doch niettemin is het op verschillende plaatsen van de stad gespeeld.

Van de zijde van belanghebbenden werden ons thans echter twee besluiten van den resident van Soekaboemi getoond, waarbij de wijkmeesters Tjiau Njan Piauw en Liauw Han Liong op verzoek met ingang van 15 Februari j.l. eervol uit hun betrekking zijn ontslagen. Daar de Tjap-Gomé-feesten te Soekaboemi eerst enkele dagen later hebben plaats gehad, moeten wij aannemen dat hun ontslag geen verband houdt met de overtreding van het tjapdjiki-verbod.

Volgens belanghebbenden zouden zij hun ontslag aangevraagd hebben naar aanleiding van oneenigheid met den luitenant der Chineezen te Soekaboemi.

BUITENZORG.

Melkvoorziening.

De stadsgemeente Buitenzorg bezit een elftal melkerijen. Volgens het rapport van den gemeenteveearts over Februari werden zeven van deze zaken één maal, de vier andere twee maal bezocht. De uitslag van het onderzoek moet als uitermate bevredigend worden aangemerkt. Wij bezochten een tweetal melkzaken, teneinde ons eens als leek van den hygiënischen bedrijfstoestand te overtuigen, en wij kunnen niet anders verklaren, dan dat de hygiënische verzorging van het product in die zaken voorbeeldig moet worden genoemd. Een heel verschil met een aantal melkerijen in groote plaatsen in Holland! Van bevoegde zijde werd ons medegedeeld, dat het meerendeel der andere Buitenzorgsche melkzaken in geen enkel opzicht voor de door ons bezochte onderdoet.

Vóór enkele maanden hebben de melkerijen hier ter plaatse zwaar te lijden gehad van het mond- en klauwzeer, dat enkelen zaken duizenden kostte in weinige weken en aantoonde, dat het melkerijbedrijf een der meest riskante ondernemingen kan zijn. Momenteel kan het kwaad vrijwel als geweken worden beschouwd, en dat de toestand over het geheel is, zooals wij boven aangaven, strekt den ondernemers tot lof. Wij nemen voor ditmaal het maandrapport van den gemeenteveearts hier over:

Naam.	Ligging.	Hygiënische toestand van het bedrijf.	Toestand der melk
Dell	Tjilendek	zeer goed	Deugdelijk.
van Zalm	Tjilendek	zeer goed	—
Bogor	Kebon Kopi	zeer goed	—
Moelia	Soekasarie	zeer goed	—
Nemmers	Tjiloewer	voldoende	—
Iken	Bataviasche Weg	zeer goed	—
Melkdistributie	Panaragan	zeer goed	—
Schuller tot Peursum	Koepelweg	goed	—
Tjan Tiam His	Tegallega	goed	—
Esperance	Batoetoelisweg	zeer goed	—
Tan Siong Pek	Lebakpasar	goed	—
Dell	Tjilendek	zeer goed	—
Bogor	Kebon Kopi	zeer goed	—
Iken	Bataviasche Weg	zeer goed	—
Tjan Tiam Hie	Tegallega	goed	—

Het eenige, wat wij in dit rapport noode missen, is differentiatie in de waardeering van het gehalte en de samenstelling der melk, zooals dit in andere gemeenten bijna overal geschiedt.

CHERBON.

Verlenging te mijn van indiening.

Voor de leden van den Gemeenteraad is ter visie gelegd een schrijven van het nieuw-verkozen lid, Raden Soebroto alias Mertohadispebroto, waarin deze den Raad verzoekt om den bij art. 11 der Stadsgemeente-ordonnantie bepaalden termijn van één maand, waarbinnen de geloofsbrief met bijbehoorende stukken moet zijn ingediend, met een gelijk tijdvak te verlengen.

(Artikel 11 sub 2 en 3 van de S.G.O. luidt: De geloofsbrief moet door den verkozene binnen een maand na zijne dagteekening tegelijk met bovenbedoelde stukken, bij den Raad worden ingezonden, tenzij de Raad dien termijn op verzoek van den verkozene of op voorstel van den Burgemeester heeft verlengd.

Zijn die stukken niet binnen dien termijn ingezonden, dan wordt de plaats, die de verkozene zou vervullen, geacht op den eersten dag na afloop van dien termijn opnieuw te zijn opengevallen. *Red.*)

Uit dit schrijven moeten de redenen blijken, welke geleid hebben tot een te late indiening.

De Burgemeester meent tegen het verzoek van Raden Soebroto geen bewaar te mogen maken en adviseert den Raad om den bij art. 11 der S.G.O. bedoelden termijn met één maand te verlengen, gerekend vanaf 28 Februari j.l.

Wegenverordening.

Het College van B. en W. heeft den Raad ter vaststelling aangeboden een „verordening op het gebruik van en het verkeer op de wegen in de Gemeente Cheribon", zooals deze in overleg met de Wetgevende-Commissie werd samengesteld.

Door het in werking treden van deze verordening zal een einde worden gemaakt aan het roekeloos hard rijden en overbelasten van vervoermiddelen, terwijl art. 5 aan den Raad en B. en W. de gelegenheid openlaat om het verkeer in één richting te regelen, dan wel bepaalde wegen voor bepaalde vervoermiddelen af te sluiten voor het verkeer. (Artikel 5: 1. De Gemeenteraad wijst de wegen aan, welke niet door vracht-voertuigen of vracht-motorrijtuigen mogen worden bereden, dan alleen om aldaar goederen te laden of te lossen.

2. De Gemeenteraad wijst de wegen aan, welke houdens het bepaalde in de eerste alinea, niet door voertuigen, motorrijtuigen, motorrijwielen of rijwielen mogen worden bereden.

3. Burgemeester en Wethouders kunnen het verkeer op de wegen beperken, een bepaalde richting daaraan voorschrijven, dan wel een weg tijdelijk doen sluiten, hetzij voor alle verkeer, hetzij voor bepaalde middelen van verkeer.

4. Bij het nemen van maatregelen, als bedoeld in dit artikel, ten aanzien van welke, voor zoover zij het verkeer met motorrijtuigen betreffen, in acht worden genomen het bepaalde in artikel 3 en 4 van het „Motorreglement" (Staatsblad 1917 No. 73) wordt zulks in één of meer plaatselijke bladen bekend gemaakt en ter plaatse zooveel mogelijk door waarschuwingsborden aangeduid.

Ten aanzien van het verbod neergelegd in artikel 4 lid 2 (het is verboden met een motorrijtuig of voertuig kennelijk ingericht voor vervoer van personen, goederen te vervoeren, anders dan die welke aan te merken zijn als bagage der te vervoeren passagiers;

onder bagage wordt niet gerekend visch, levende dieren, houten balken, zakken suiker, in het algemeen handelsartikelen, niet voor eigen gebruik of consumptie bestemd.

Het is echter aan passagiers van autobussen geoorloofd om, voorzoover de ruimte op de imperiaal het toelaat, daarop per man hoogstens 50 K.G. goederen, voor den verkoop bestemd, mede te voeren.) meende een lid der Wetgevende-Commissie zich tegen het bepaalde hierin te moeten verzetten. Naar zijn meening behoort men den eigenaren van personen-auto's vrij te laten of zij die auto voor passagiers dan wel voor goederenvervoer wenschen te gebruiken.

B. en W. vermeenen tot handhaving der bepaling te moeten adviseeren, weshalve den Gemeenteraad in overweging wordt gegeven, de verordening zooals zij daar ligt, te willen vaststellen.

Mocht de ontwerp-verordening den raadsleden aanleiding geven tot het doen van wijzigingsvoorstellen, dan houden B. en W. zich aanbevolen deze tijdig vóór de a.s. raadsvergadering, voorzien van een toelichting te mogen ontvangen, teneinde daardoor in de gelegenheid te worden gesteld de aan die voorstellen verbonden consequenties onder de oogen te zien.

Aanrijdingen.

Te Kosambi heeft een aanrijding plaats gehad tusschen een auto, bestuurd door een Europeaan en een Inlandschen wielrijder, waardoor het rijwiel zwaar werd beschadigd en de Inlander zelf eenige lichte verwondingen bekwam, terwijl tegen den auto-bestuurder proces-verbaal werd opgemaakt.

Te Karanggetas had eveneens een aanrijding plaats tusschen een deeleman en een auto. In dit geval lag de schuld bij den deeleman-koetsier die plotseling den weg overstak.

Ernstige aanrijding.

Vijf K.M. van Cheribon heeft een auto een ouden Inlander aangereden; de laatste werd dusdanig verwond, dat hij kort na het ongeluk den geest gaf.

De auto, die een week oud is en bestuurd werd door den eigenaar, werd licht beschadigd.

De schuld van deze aanrijding moet uitsluitend bij den Inlander liggen.

De bevolking van de naburige desa's kwam in grooten getale op, terwijl zij een min of meer dreigende houding tegen den auto-bestuurder aannam. Deze achtte het daarom raadzaam, er stilletjes tusschen uit te glippen. Hij liet de auto waar deze was, om te voet naar Cheribon te gaan.

BANDOENG.

Lezing over Japan en Hawaï.

In de binnenzaal der I. E. V. club te Bandoeng heeft de heer ir. W. H. de Waal, hoofd der electrotechnische afdeeling van den Indischen centralen aanschaffingsdienst, gisterenavond een interessante lezing gehouden over zijn reisindrukken in Japan en de Hawaï-eilanden, verlucht door fraaie lichtbeelden.

De heer de Waal, die reeds vroeger ons op dezelfde wijze kennis had doen maken met zijn beschrijvingen van Spanje en de bezienswaardigheden in dat land, gaf nu een boeiende schildering van zijn ervaringen in Japan. Het kweeken van parels, kijkjes in en van oud- en nieuw- Japan, de aardbeving in 1923, Japansche poëzie en muziek, de zijdecultuur, waren zoovele onderwerpen, die spreker op pittige wijz onder de aandacht van zijn gehoor wist te brengen.

Daarna een reisje naar Formosa, vervolgens en kijkje op den Hawaï-Archipel, hield de belangstelling aangenaam bezig en het was 9 uur toen de spreker zijn lezing beëindigde en een welverdiend dankwoord en hartelijk applaus voor zijn even leerzame als belangwekkende lezing in ontvangst had te nemen.

VOLKSRAAD.

1e. Buitengewone Zitting 1929-1930

Vergadering van Dinsdag, 18 Maart 1930.

Voorzitter: J.W. Meyer Ranneft

De voorzitter opent de vergadering.

Aan de orde is de 2e aanvullingsbegrooting voor 1930, de uitvoering van het

Defensie-plan.

Als regeeringsgemachtigde voor afd. IX is aanwezig de chef van den Generalen Staf, generaal-majoor J. C. Koster, wegens een niet voor uitstel vatbare dienstreis van den legercommandant. Voor afd. X Marine woont vice-admiraal Ten Broecke Hoekstra, de beraadslagingen als regeeringsgemachtigde bij.

Binnengekomen zijn vier moties, welke worden voorgelezen. Zij luiden als volgt:

Een motie voorgesteld door de heeren Kerkkamp, Kiès en van Helsdingen luidende:

De Volksraad,

van oordeel dat de behoefte bestaat om de grondslagen van de defensie van Nederlandsch-Indië en althans een deel der hoofdbeginselen van de taakverdeeling en organisatie der weermacht bij de wet te regelen;

verzoekt den Staten-Generaal — in verband met art. 61 van de Grondwet — zich ter zake wel uit te willen spreken en, indien zij met bovenstaand oordeel instemmen, bij den minister op voorbereiding van een desbetreffend wetsontwerp aan te willen dringen;

Toelichting: Afgezien van de vraag of de grondslagen van de defensie te beschouwen zijn als richtlijnen van regeeringsbeleid, dan wel krachtens art. 91 I.S. bij A.M.v.B. behooren te worden vastgesteld, achten onderteekenaars in dit bijzondere geval zelfs een regeling bij algemeenen maatregel van bestuur weinig aanbevelenswaard, daar alleen door vaststelling bij de wet is te verkrijgen, dat voor een reeks van jaren en bindend voor de achtereenvolgende raadslieden van de Kroon, wordt vastgelegd: een plan van verdediging, berustend op scherp omschreven grondslagen, alsmede — voor zoover noodig — de daarmede verband houdende organisatie van de onderdeelen der weermacht en hunne onderlinge taakverdeeling.

Op dezen grond achten zij het gewenscht te doen blijken dat de behoefte bestaat aan een wettelijke regeling dier materie.

Een motie, voorgesteld door dezelfde heeren en luidende

De Volksraad, van oordeel dat de grondslagen van de genomen beslissing t.a.v. de taakverdeeling en organisatie der weermacht *niet* zijn te beschouwen als „richtlijnen van regeeringsbeleid", die door het Opperbestuur zouden kunnen worden vastgesteld, buiten de in de I.S. aangewezen wetgevende organen om,

verzoekt de Staten Generaal zich wel te willen uitspreken over de vraag of de door het Opperbestuur ter zake genomen beslissingen niet in strijd zijn te achten met den geest en de letter van de ter zake in de Grondwet en de I.S. gegeven voorschriften en in dit geval zelfs met het stellige voorschrift van art. 91 sub b I.S.

Toelichting: Hoewel art. 91 I.S. bepaalt, dat o.m. bij algemeenen maatregel van bestuur geregeld wordt zal hetgeen betreft: de verdediging van het grondgebied van Ned. Indië, heeft het Opperbestuur den Volksraad bij herhaling doen mededeelen, dat de grondslagen van die verdediging door de Kroon zijn vastgesteld en over die grondslagen geen besprekingen meer gevoerd kunnen worden.

Thans heeft de Indische regeering bij de indiening van nota's van wijzigingen op de afdeelingen IX en X van de eerste aanvullende begrooting voor 1930 (welke nota's sedert zijn vervangen door een tweede aanvullende begrooting) een schrijven doen richten tot ons College, waarin wordt medegedeeld:

1o. dat vorenbedoelde grondslagen slechts „het karakter dragen van richtlijnen van regeeringsbeleid";

2o. dat het Opperbestuur thans ook ten aanzien van de taakverdeeling en organisatie der weermacht heeft „beslist", zooals daarna wordt uiteengezet.

Indien aan het begrip „richtlijnen van regeeringsbeleid" een zoo wijden uitleg wordt gegeven, als hier is geschied, kan het Opperbestuur, anders dan bij algemeenen maatregel van bestuur en zonder dat bij de wet de bevoegdheid tot regeling aan den Koning is voorbehouden (art. 61 Grondwet, 2de zinsnede), op allerlei gebied zoo ingrijpende beslissingen nemen, dat daardoor de wetgevende c.q. adviseerende bevoegdheid van de hier te lande gevestigde organen tot een minimum zou worden teruggebracht.

Naar het voorkomt, is dit in strijd met den geest en de letter van de terzake in de Grondwet en de I.S. gegeven voorschriften.

(Wordt vervolgd).

SPORT EN SPEL.

VOETBAL TE BANDOENG.

L. A. en Sparta.

(Van onzen correspondent).

Zaterdag zouden L.A. en Sparta hun eersten competitiewedstrijd spelen op Nieuw Houtrust. De steeds heviger wordende regenbuien noopten referee van den Berg om bij half time af te blazen toen de stand 2—1 voor L.A. was.

Over den wedstrijd het volgende: Sparta trapt af, maar van meet af aan neemt L.A. het initiatief in handen; omdanks dat weet Jansen door een doorbraak plotseling aan Sparta de leiding te geven. L.A. maakt kort hierop gelijk en weet zelfs voor de leiding te zorgen, waarmede halftime en het einde kwam.

Bandoeng—Soekaboemi 14—0.

De wedstrijd waarvoor nagenoeg geheel voetbalminnend Bandoeng zat te houden, is ten slotte een déblâcle voor de gevreesde tegenstanders geworden.

Het Bandoeng-elftal heeft een vlotte wedstrijd gespeeld, waartegen Soekaboemi over alle linies niet opgewassen was. Vooral toen Bandoeng reeds na eenige minuten door keurig samenspel met Giesel, Welfers en Weise met eenige punten de leiding nam. Soekaboemi stortte toen vrijwel in elkaar; de rust kwam met 6—0. Na de rust hielden voornamelijk Wassenaar en Beets het spel voor Soekaboemi gaande; de rest zorgde bijna hopeloos voor de rest.

Bandoeng kan werkelijk op een fortuinlijken maar werkelijk verdienden wedstrijd terugzien, terwijl Soekaboemi tenslotte van veel sterkere tegenstanders met eere en geflatteerd verloor. De volgende elftallen kwamen in het veld:

Bandoeng: Wolf.
Zuidema, Amrein.
van der Putten, Posenaar, Koedirman.
Huwae, Giesel, Welfers, Weise, Vogler.

Nana, Liang Gie, Beets, Affandi, Emad.
Schaalje, Wassenaar, Kadjoen.
Obeh, Palupessy.
Soekaboemi: Jang Liang.

VOETBAL IN ENGELAND.

De Competitie.

De *Straits Times* meldt een 4—2 overwinning van Arsenal op Manchester United. Verder heeft Portsmouth met 3—1 van West Ham United gewonnen.

RECHTZAKEN.

Diefstal.

Ter zake van diefstal door middel van verbreking is de bekl. E.B. heden door den Raad van Justitie te Batavia tot drie maanden gevangenisstraf veroordeeld, met aftrek preventieve hechtenis.

Valschheid in Geschrifte.

Aneta seint ons uit Makassar dat tegen I.S. wegens valschheid in geschrifte een jaar gevangenisstraf is geëischt.

LAATSTE BERICHTEN.

Giften van de Koningin.

DEN HAAG, 17 Maart (*Aneta*). De Koningin schonk giften ten behoeve van de slachtoffers der Fransche overstroomingen en den hongersnood in China.

De Grootste Bank van de U.S.A.

NEW-YORK, 17 Maart (*Aneta-Reuter*). In de Wallstreet gaat het gerucht dat de onderhandelingen voor de fusie van de Chase National Bank, de Equitable-trust en de Interstate-trust zoo goed als geëindigd zijn.

De combinatie zal de grootste bank der Vereenigde Staten wezen en beschikken over een kapitaal van 2.800.000.000 dollar.

De Heffing op Katoen in Br. Indië.

LONDEN, 17 Maart (*Aneta-Reuter*). Henderson deelde in het Lagerhuis mede dat de regeering van de Japansche regeering een mededeeling heeft ontvangen dat zij het betreurt dat op Japansche katoenen goederen een uitzonderlijk invoer-recht wordt geheven in Britsch-Indië.

De minister voegde er aan toe dat hij eerst de regeering van Indië dient te raadplegen, alvorens hij aan Japan kan antwoorden.

Carnera slaat Chuck Wiggins.

ST. LOUIS, 17 Maart (*Aneta-Reuter*). Carnera won in de tweede ronde met een technischen knock-out van Chuck Wiggins, de ex-sparring partner van Dempsey.

Mr. J. Th. Goossens.

Naar wij hooren heeft de president van het Hooggerechtshof, mr. J. Th. Goossens, tegen 2 Juni ontslag verzocht.

Dit bericht zal niemand verbazen, die weet hoe algemeen de rechterlijke macht de vervulling der jongste vacature in den Raad van Indië door prof. van Kan, betreurt.

Voor de vervulling der vacature moet eerst zijn aangezocht de heer Onnen, wiens gezondheidstoestand zijn benoeming heeft verhinderd. Indien dit juist is, treft uit den aard der zaak het voorbijgaan van mr. Goossens, wiens benoeming werd verwacht en die trouwens door den Raad van Indië was aanbevolen, nog te meer.

Hoe dit zij, 's Hofs president heeft thans ontslag verzocht.

De „Maros."

De *Maros* is volgens een verbeterd bericht 12 dezer niet Genua, doch Gibraltar gepasseerd.

De Hulp uit Indië.

De oproep van den Franschen consul-generaal ten behoeve van de overstrooming in Frankrijk bracht reeds over de zesduizend gulden binnen. (Aneta).

Gedongtataan.

Aneta seint ons uit Telokbetong:

De gouverneur van S.O.K. en de residenten van S.W.K. en van Tapanoeli brachten, op hun doorreis naar Java voor de bestuursconferentie, een bezoek aan de Javanen-kolonisatie Gedongtataan.

De bezoekers waren vol lof over deze kolonisatie.

Inklaringskantoor S. S.

Hedenochtend heeft op Tandjong Priok de opening plaats gehad van het nieuwe S.S. inklaringskantoor, gebouwd op een stuk terrein, nabij den Westelijken toegangsweg naar het station.

Verschillende belangstellenden, waaronder vertegenwoordigers van handelsfirma's, waren uit Batavia overgekomen om bij deze feestelijke inwijding tegenwoordig te zijn.

De S.S. inklaringsdienst wordt als de aangewezen organisatie beschouwd voor de centrale behartiging van alle Landsveem- en expeditiediensten, voornamelijk die in de buitengewesten. Jaarlijks worden 40 tot 60 000 ton goederen, waarbij ongeveer 10.000 ton bestemd voor de buitengewesten, door die inklaringsdienst te Priok gemanipuleerd, terwijl de distributie van 140.000 ton kolen voor West- en Midden-Java door denzelfden dienst wordt verzorgd.

Langen tijd stak de behuizing der inklaringsdiensten schril af bij andere minder belangrijke Lands-organisaties. De verhuizing van uit een gerestaureerde keet tegenover het Priok station naar dit nieuwe gebouw met zijn ruime en luchtige localen moet dan ook reden zijn tot verheugenis. Het aanzien van Priok heeft er bovendien bij gewonnen.

De inwijding geschiedde met de gebruikelijke toespraken en een slametan voor het Inlandsche personeel.

Een N. I. Vliegclub.

Aneta meldt ons uit Bandoeng dat gisteravond aldaar de Nederlandsch Indische vliegclub is opgericht.

Eerelid Bataviaasch Genootschap.

Ir. J.L. Moens is benoemd tot eerelid van het Bataviaasch Genootschap voor Kunsten en Wetenschappen.

Griffier Raad van Justitie.

Belast is met de waarneming van de functie van griffier van den Raad van Justitie te Batavia met ingang van 2 April 1930 mej. mr. A. Hissink.

TELEGRAMMEN.

NEDERLAND.

De Codificatie-conferentie.

's-GRAVENHAGE, 16 Maart (*Spec. Bat. Nieuwsblad.*) Het vereenigd vrouwencongres zet de beraadslagingen over de nationaliteit van de gehuwde vrouw voort.

Gisteravond werd een propagandabijeenkomst gehouden waarop werd medegedeeld dat mr. Th. Heemskerk, de voorzitter van de condificatie-conferentie bereid is een delegatie der vrouwen te ontvangen. Bij de ontvangst van deze delegatie zullen de vrouwen aandringen op internationele conventies, waarbij de rechtspositie en de nationaliteit van de gehuwde vrouw wordt geregeld.

Borren en Berger.

DEN HAAG, 17 Maart (*Spec. Bat. Nieuwsblad*). Officieus wordt bevestigd dat de kapiteins Borren en Berger van Curaçao zich voor de militaire commissie van onderzoek zullen hebben te verantwoorden, aan de hand van de uitgebrachte rapporten.

Staatspartij en Volkspartij.

DEN HAAG, 17 Maart (*Spec. Bat. Nieuwsblad*). Er zijn pogingen gaande tot samensmelting van de Katbolieke Staatspartij en de R.K. Volkspartij door middel van de benoeming van vertegenwoordigers van de Volkspartij in het partijbestuur van de Staatspartij.

De Rijksmiddelen.

DEN HAAG 17 Maart (*Spec. Bat. Nieuwsblad*). De Rijksmiddelen hebben over Februari f 39.851.118, opgebracht, waarvan aan grondbelasting f 794.238, personeele belasting f 986.337, inkomstenbelasting f 7.490.034, dividend en tantiemebelasting f 777.183, vermogensbelasting f 1.251.165, suikeraccijns f 4 275.757, jeneveraccijns f 2.785.396, bieraccijns f 1.065.652, geslachtsaccijns f 969.874, tabaksaccijns f 2.264.408, zegelrechten f 2.195.619, registratierechten f 3.720.687, successierechten f 3 588.793, en invoerrechten f 5.789.405.

HET CHINEESCHE RIJK.

De Burgeroorlog.

De regeering wenscht vrede.

NANKING, 17 Maart (*Aneta-Reuter.*) Hedenochtend deelde Chiang Kai Shek mede dat Yen Hsi Shan en Feng Yu Hsiang een gezamenlijken aanval tegen de regeering op touw zetten.

Zij trekken op langs den Peking-Hankow en langs den Tientsin-Pukow spoorweg.

Chiang Kai Shek sprak de geruchten tegen dat de regeering troepen geconcentreerd zou hebben te Tehchow, ter voorbereiding van een aanval op Tientsin en Peking.

Hij verklaarde dat indien de rebellen de regeeringstroepen zouden aanvallen, de regeeringstroepen zelfs geen defensieve houding zullen aannemen om te bewijzen dat de regeering geen oorlog, maar vrede wenscht.

Communistisch Relletje.

SHANGHAI, 17 Maart (*Spec. Bat. Nieuwsblad*). 400 Arbeiders en studenten hebben gisterochtend op felle wijze geprotesteerd tegen het feit dat een koelie werd gedood door de politie bij een gevecht dat de vorige week plaats had. De communisten wierpen met steenen naar de tramwagens. Zij werden uiteengedreven door de Fransche politietroepen. Vijftien personen werden gearresteerd.

Staking.

2000 Chineesche arbeiders bij de pharmaceutische bedrijven zijn in staking gegaan.

Een lockout van 6000 arbeiders bij de spinnerijen heeft tot een staking geleid.

Amerikaansch Schip beschoten.

SHANGHAI, 17 Maart (*Aneta-Radio*). Een Amerikaansch vrachtschip is op de bovenloop van de Yontze beschoten.

Zeven personen werden gewond.

De Tarieven-overeenkomst met Japan.

NANKING, 17 Maart (*Aneta-Reuter.*) In een semi-officieel communiqué wordt medegedeeld dat de onderteekening van de tarieven-overeenkomst tusschen China en Japan, naar verwacht wordt, binnenkort zal plaats hebben. Hierdoor zal de nationale regeering een van haar diplomatieke verlangens vervuld zien.

Door deze overeenkomst erkent Japan de algeheele douane-autonomie van China en worden de nieuwe tarieven voor Dairen, welke in Februari 1929 zijn afgekondigd, van kracht.

Ook doet Japan afstand van de speciale tarieven voor de landgrenzen, welke 1/3 lager zijn dan voor de zeegrenzen.

Als tijdelijke maatregel voor de overgangsperiode is vastgesteld dat eenige Chineesche export-artikelen naar Japan aan verlaagde rechten onderhevig zijn, terwijl China toestemt om gedurende dien tijd de bestaande heffingen voor bepaalde artikelen te handhaven, of die niet boven een speciaal percentage te verhoogen.

Deze tijdelijke maatregel acht men het eenige middel om de relaties tusschen China en Japan, op de basis van China's algeheele douane-autonomie, te regelen. Er wordt hierdoor niet afgeweken van de algemeene politiek of van de overnkomsten waarover onderhandeld is.

HET BRITSCHE RIJK.

Marine-aangelegenheden.

LONDEN, 17 Maart (*Aneta-Reuter*). Het Lagerhuis besloot om de stemmingen over de personeels-formatie bij de marine en andere kwesties te doen plaats hebben, ongeacht de plechtige verzekeringen dat de marine-conferentie ten doode gedoemd is.

Bij de debatten over de marinebegrooting brachten de sprekers de problemen ter sprake die op de marine-conferentie waren gerezen.

Churchill behield zich — namens de conservatieve partij — het recht voor om de toestand later te herzien.

Alexander zeide dat de regeering geen stappen gedaan heeft in marine-aangelegenheden zonder de experts daarbij te passeeren.

FRANKRIJK.

De Rijksinkomsten.

PARIJS, 17 Maart (*Spec. Bat. Nieuwsblad.*) De inkomsten over de maand Febr. bedroegen in totaal 2.994.000.000 franken, hetgeen 306.000.000 meer is dan de raming en 160.000.000 meer dan de opbrengsten over de maand Februari van het vorig jaar.

De Overstroomingen.

PARIJS, 17 Mrt. (*Aneta-Radio*). De laatste berichten over de overstroomingen zijn iets meer geruststellend.

HET DUITSCHE RIJK.

Het Luchtvaartverdrag met China.

MOSKOU, 17 Mrt. (*Spec. Bat. Nieuwsblad*). Naar aanleiding van de luchtvaartovereenkomst welke tusschen Duitschland en China is gesloten, wordt semi-officieel gemeld dat de regeering haar toestemming zal weigeren voor een dergelijken dienst over Siberië.

SPANJE.

Na den Dood van De Rivera.

PARIJS, 17 Maart (*Aneta-Reuter*). Het lijk van Primo de Rivera werd met volle eerbewijzen in een speciale wagon van de Pyreneeën-expres geplaatst.

Een muziekkorps van de Garde Républicaine speelde.

President Doumergue had zich doen vertegenwoordigen.

Het stoffelijk overschot wordt naar Madrid vergezeld door een zoon van Primo de Rivera en den Spaanschen ambassadeur.

NOORD-AMERIKA.

De Poolgebieden.

WASHINGTON, 16 Mrt. (*Aneta-Reuter*). Zinspelend op een speech van Byrd, zeide Cotton, de waarnemend minister van buitenlandsche zaken, dat de nationale territoriale eischen niet aangetast worden doordat de ontdekker er mondeling afstand van doet. Byrd heeft namelijk gezegd „De Amerikanen hebben er veel grooter belang bij om in goede kameraadschap te leven, dan om eischen te doen gelden."

Er wordt op gewezen dat er tusschen Engeland en Amerika gecorrespondeerd is over de kwestie van de ontdekkingen in het poolgebied bij het begin van Byrd's expeditie. Hierop werd aan het ministerie van buitenlandsche zaken verzocht de kwestie uit te stellen tot zich een gunstiger gelegenheid zou voordoen. En zoolang de marine-conferentie duurt zal men deze houding blijven aannemen.

DE VOLKENBOND.

De Tarieven-conferentie.

GENÈVE, 17 Mrt. (*Spec. Bat. Nieuwsblad*). Flandin heeft een onderhoud toegestaan aan vertegenwoordigers van de pers.

Hij wees op de zeer groote activiteit van de Fransche delegatie die, getrouw aan de tradities, getracht heeft een formule te vinden voor een mogelijke overeenkomst ter tarieven-conferentie.

17 Landen hebben in principe het eerste artikel van het Fransche voorstel aanvaard.

GENÈVE, 17 Mrt. (*Spec. Bat. Nieuwsblad*). Zeventien staten stemden voor verlenging van handelsverdragen voor een tijdperk van een jaar. O.a. stemden vóór: België, Engeland, Denemarken, Estland, Frankrijk en Zweden. Zeven staten stemden tegen, terwijl Finland, Zwitserland en Tsjecho-Slowakije een voorbehoud stelden.

ALGEMEEN NIEUWS.

De Marine-conferentie.

LONDEN, 17 Mrt. (*Spec. Bat. Nieuwsblad*). Tardieu heeft voor zijn vertrek naar Parijs afzonderlijke besprekingen gevoerd met MacDonald en Stimson.

Na zijn vertrek liet hij in de conferentie-kringen een hoopvoller stemming achter. De Fransch-Italiaansche besprekingen echter staan nog steeds op het doode spoor.

Naar verluidt heeft de conferentie een schema in overweging genomen waarbij Frankrijk genoegen zou nemen met een beperkt aantal schepen in de Midellandsche zee, terwijl Engeland door middel van de basis in de straat van Gibraltar, garant zal blijven.

LONDEN, 17 Mrt. (*Spec. Bat. Nieuwsblad*). De Britsche regeerings-organen spreken de hoop uit dat de onderhandelingen omtrent de Fransche tonnage succes zouden sorteeren. Nog steeds, zoo schrijven zij, zijn de Fransche bezwaren tegen de Italiaansche pariteit het groote struikelblok.

De *Times* meent dat het Italiaansche memorandum niet bij de besprekingen op Chequers zal worden behandeld, doch dat slechts geconfereerd zal worden over de ontwikkeling in de komende vijf jaren.

Jhr. Loudon, voorzitter van de voorloopige ontwapenings-commissie van den Volkenbond, is Zaterdag te Londen aangekomen om te confereeren met Colban, den specialen vertegenwoordiger van den Volkenbond.

TOKIO, 17 Maart (*Spec. Bat. Nieuwsblad*). In Japansche regeeringskringen wordt erkend dat de cijfers, welke door Amerika zijn aangeboden, niet veel verschillen van de Japansche eischen. Maar toch is men van meening dat een overeenkomst op deze basis niet tot stand zal kunnen komen.

Men meent te weten dat Wakatsuki onmiddellijk opdracht heeft gekregen geen afstand te doen van den eisch voor een aandeel van 70 pct. voor kruisers, uitgerust met 8-inch kanonnen, noch voor het behoud van de bestaande duikbooten.

PARIJS, 17 Maart (*Aneta-Radio*). Volgens het radio-agentschap zullen Engeland, Japan, Frankrijk en Amerika binnenkort te Rome een gezamenlijke nota doen overhandigen om Mussolini over te halen de eischen welke Italië voor zijn marine stelt, bekend te maken.

Tegen de Godsdienstvervolging in Rusland.

In New York.

NEW-YORK, 17 Maart (*Aneta-Reuter*) Duizenden Christenen en Joden hebben gebeden voor hun vervolgde geloofsgenooten in Rusland.

Er was een groote politiemacht, gewapend met stokken en revolvers, op de been, om hen te beschermen tegen mogelijke aanvallen van anarchisten.

In de kathedraal van St. John the Divine, werd een groote bijeenkomst gehouden, welke geleid werd door bisschop Manning.

Tegelijkertijd kwamen 12.000 „rooden" bijeen in de groote loods van het Broxmuseum. Op deze contra-demonstratie werd de spot gedreven met alles wat op den Godsdienst betrekking heeft.

Telegrafisch Nieuws.

Over de Fransche Koloniën.

Op de jaarlijksche vergadering van de Union Koloniale, Zaterdag gehouden, werden belangrijke besprekingen gehouden.

Er werd op gewezen, dat de koloniale geest de geheele Fransche natie dient te doordringen, doch dit is niet mogelijk, tenzij de koloniën zelve aaneensluiting vormen en als-het-ware een koloniaal bloc wordt gevormd.

Deze taak is moeilijk, gezien de afwijkende omstandigheden, zooals b.v. tusschen Guadeloupe, Afrika, Madagascar en Fransch Indo-China.

Doch deze uiteenloopende omstandigheden en vraagstukken brengen ook eenige vergemakkelijking in het streven van de Union Française, daar de ondernemingen in enkele koloniën getoetst kunnen worden aan de ondervinding, in andere koloniën opgedaan.

Verder werd met nadruk gewezen op de noodzakelijkheid van het verstrekken van een leening ten behoeve van verdere outillage, daar de koloniale producten thans niet snel genoeg op de centrale markten kunnen worden gebracht, terwijl de geïmporteerde waren slechts moeilijk de verstgelegen districten der koloniën kunnen bereiken.

De vestiging van een uitgebreide en moderne outillage is het eenige middel om de koloniën vooruit te helpen.

De Kanaaltunnel.

Het rapport van de commissie voor de Kanaal-tunnel maakt een onderwerp van bespreking uit in de dagbladen.

De *Times* verklaart de uitvoering niet van primair belang, doch meent dat de tunnel veel zou bijdragen tot stimulatie van den handel met het buitenland, terwijl tevens dan een onderwerp zou zijn gevonden voor werkverschaffing. Het blad schrijft: „De Kanaal-tunnel kan niet vergeleken worden met een schema als b.v. voor het Suez-, of Panamakanaal, zelfs niet met dat voor den eersten ondergrondschen spoorweg in London.

Voor al deze plannen was de publieke ondernemingsgeest reeds voorbereid en indien die ondernemers verliezen leden, bleef toch nog altijd de winst over dat de publieke belangstelling voor een economische verbetering ten volle was gewekt, waarvan de natie later profiteerde.

Het is echter niet zeker of de Kanaaltunnel dergelijke gunstige resultaten zal opleveren. Het blad is van opinie dat er kans bestaat dat de ondernemer er aan verdient en wellicht een klein gedeelte van de natie er voordeel van zal trekken, speciaal door de „kanalisatie" van het handelsverkeer, daar betere beweging tusschen verschillende punten mogelijk zal worden gemaakt.

Het schema zal nu onderworpen worden aan de commissie voor de defensie, welke vroeger nooit ten gunste van het plan was gestemd.

Het blad zegt echter: „Is het plan economisch gezond, dan moet een poging tot uitvoering worden gedaan, hetzij mèt of zonder staatshulp". Het lijkt niet waarschijnlijk dat de strategische bezwaren, welke nooit openbaar zijn gemaakt en hun basis eerder vinden in strategisch instinct dan in werkelijke beredeneering, het plan zullen kunnen tegenhouden."

De *Daily Telegraph* en de *Morning Post* zijn niet bijster enthousiast gestemd. De *Daily Chronicle* en *Daily Mail* zijn echter vóór de uitvoering van het plan.

Duitschland en het Verre Oosten.

De dertigste jaardag van de Vereeniging voor het Oosten, gevestigd te Hamburg en te Bremen, werd Zaterdag herdacht met een groot diner, waaraan 300 vooraanstaande personen, onder wie minister Moldenhauer en Dorpmueller, de bekende ontwerper van den Tientsin-Tukou-spoorweg, deelnamen.

Minister Moldenhauer sprak over de Duitsche financiën en wees er op dat de handel met het Oosten een van de voornaamste factoren was voor het financieel en economisch herstel van Duitschland.

Over hetzelfde onderwerp sprak Trautmann, chef van de afdeeling Verre Oosten van het Departement van Buitenlandsche Zaken.

Als eerste eere-lid werd gekozen dr. Solf, als „gezant voor Duitschland's energie en bekwaamheid in het Oosten".

De voorzitter wees er nog op dat, niettegenstaande de verliezen gedurende den oorlog, de export naar het Oosten een stijgend cijfer te zien gaf. Deze bedroeg in 1929 niet minder dan 693 millioen mark of 5,1 procent van den Duitschen handel.

De Coöperatieve Landbouw.

Vrijdag werd per decreet van Moskou uit verklaard, dat alle werkzaamheden, betreffende het omzetten van boerderijen in coöperatieve instellingen, stil gelegd moeten worden tot het einde van den oogst.

Het Poolsche Kabinet.

Vrijdag werd in den Poolschen Landdag een motie van wantrouwen aangenomen tegen de ministers van Landbouw en van Onderwijs.

De Premier, minister Bartel, verklaarde, dat het Kabinet achter beide functionarissen staat.

Men vermoedt daarom, dat het Kabinet zal vallen.

De Spaansche Censuur vervallen.

Naar men uit Madrid meldt, is de censuur op pers-telegrammen naar het buitenland vervallen.

De nieuwe Duitsche belastingen.

De Rijksraad nam Zaterdag het voorstel aan tot invoering van nieuwe belastingen, waaronder een verhooging van het accijns op benzine en op bier en mineraal-water.

Het voorstel van de Beiersche vertegenwoordigers om van de accijns op bier af te zien en instede daarvan de transactie-belasting te verhoogen, werd afgewimpeld.

Een Schrijven van President von Hindenburg.

Zaterdag zond president von Hindenburg het volgend schrijven aan den „Kyffhaeuser Bund" van Duitsche studenten:

Ik heb van Uw schrijven met belangstelling kennis genomen en hoop dat de verklaring over het Young-plan, welke inmiddels door de Rijks-regeering is gegeven, U zal hebben bevredigd en vele minder juiste redeneeringen, in Uw schrijven gemeld, zal hebben rechtgezet. Voor het overige verwijs ik naar mijn manifest, eenige dagen geleden uitgegeven.

Waar gij echter wijst op den dood van Langemarck, wil ik U nog bovendien zeggen, dat juist de herinnering aan de jeugd, vrijwillig voor het vaderland gevallen, U den plicht oplegt om ook zelf een offer daarvoor te brengen, waardoor het Duitsche gebied de vrijheid zal herwinnen en Duitschland, door de gezamelijke plichtsgetrouwheid van zijn burgers, weer tot bloei kan worden gebracht.

Cablegrams.

Prayer for Russia.

New-York, March 17. While policemen, armed with batons and revolvers guarded them antipossible anarchist attacks, thousands Christians and Jews joined prayers behalf persecuted coreligionists in Russia. Yesterday great assembly, led by Bishop Manning in Cathedral St. John the Divine. Simultaneously twelvethousand „reds" gathered in great drillshed Bronx museum, counterdemonstrated and ridiculed all shades of Religion.

The Situation in China.

Nanking, March 17. Smorning Chiang Kai Shek declared that Yen Hsi Shan and Feng Yu Hsiang preparing launch joint drive antigovt along Peiping-Hankow and Tientsin-Pukow railways. Chiang Kai Shek denied rumours government concentrating troops Tehchow, preparatory attack Tientsin and Peiping. He announced when rebels attacked govttroops would withdraw act defensive to prove that government unwants war desires peace.

ALGEMEENE VERGADERINGEN.

Donderdag 20 Maart 1930. N. V. De Woning Maatschappij, ten kantore der Maatschappij, Laan Wiechert 13, 9 u. v.m.

Donderdag 27 Maart 1930. N. V. Hout Industrie Maatschappij „Rungkat" ten kantore van de fa. Geo Wehry en Co. Batavia, 10½ uur v.m.

id. De Javasche Bank, in het Gebouw der Bank te Batavia, 11 uur v.m.

Vrijdag 28 Maart 1930. Ned. Ind. Drukkers- en Uitgevers Maatschappij ten kantore van het Bat. Nieuwsblad, Sluisbrugstraat 28, Weltevreden, 8 uur v.m.

Zaterdag, 29 Maart 1930. N.V. Oteva, ten kantore der vennootschap Koningsplein West I, Weltevreden, 6.30 u. v.m.

Zaterdag 26 April 1930. Kultuur Maatschappij „Pasir Nangka," ten kantore der vennootschap, Laan Raden Saleh no. 47, Weltevreden, 11 uur v.m.

Zaterdag 28 Juni 1930 N.V. Cultuur Maatschappij „Soerowinangoen" ten kantore van de directie (Geo Wehry en Co.), Batavia, 9½ uur v.m.

SCHEEPSBERICHTEN

Haven van Tandjong-Priok.

Aangekomen 17 Maart.

N.I. ms. „Boelongan" gez. Bakker, van Telok Melano, agt. K.P.M.

N.I. ss. „Swartenhondt" gez. Faber, van Makasser en Cheribon, agt. K.P.M.

N.I. ss. „van Goens" gez. Seepers, van Pontianak en Tg/Pandan, agt. K.P.M.

Fr. ss. „Albert Sarraut" gez. Hebert, van Saigon en Cheribon, agt. Hadden Co.

Eng. ss. „Ban Hong Liong" gez. Gibson, van Singapore, agt. Kian Gwan.

Ned. ss. „Jacatra" gez. Janssen, van Calcutta, agt. S.M.N.

N.I. ss. „Rumphius" gez. Schilling, van Palembang, agt. K.P.M.

N.I. ss. „Tjikandi" gez. de Jonge, van Dalny, agt. J.C.J.L.

Eng. ss. „Edendale" gez. Walsh, van Singapore en Tg/Pandan, agt. Kian Gwan.

Eng. ss. „Jason" gez. Nelson, van Hamburg en Semarang, agt. M/Watson.

Ned. ss. „Poelau Tello" gez. Bleeker, van Amsterdam en Belawan, agt. S.M.N.

Vertrokken 17 Maart.

N.I. ss. „Gen. Michiels" gez. Helleman, n/Muntok, Palembang, Moeara Saba en Koeala Toengkal.

Eng. ss. „Ban Hong Liong" gez. Gibson, naar Cheribon en Semarang.

Fr. ss. „Albert Sarraut" gez. Hebert, naar Kertah Patih.

Ned. ss. „Gorontalo" gez. Fohren, naar Oosth., Padang, Port Swettenham, Suez, Port Said enz. Rotterdam.

N.I. ss. „Sawah Loento" gez. Kruyse, naar Cheribon, Semarang en Soerabaja.

N.I. ss. „Swartenhondt" gez. Faber, naar Singapore.

N.I. ss. „Janssens" gez. Terburg, naar Oosthaven en Merak.

N.I. ss. „Rumphius" gez. Schilling, naar Semarang, Soerabaja, Balikpapan enz. Sangkoelirang.

N.I. ss. „de Klerk" gez. Schimmel, naar Soerabaja, Boeleleng enz. Kleine Soendaeilanden.

N.I. ms. „van Rijn van Alkema" gez. Klos, naar Semarang sleept ss „Juliana".

N.I. Torpedojager „Kortenaer" Comdt. Lagaay, naar Zee.

Rotterdamsche Lloyd.

ms. „K. Baroe" 17 dezer te Makasser kustr.
ss. „Sitoebondo" 17 dezer uit Semarang id.
ss. „Tapanoeli" 16 dezer te B. Papan id.
ss. „Garoet" 17 dezer uit Semarang id.
ss. „Deli" 17 dezer uit Palembang id.
ss. „Geronatlo" 17 dezer uit Priok thuisr.
ss. „Tjerimai" 16 dezer uit Port Said id.
ss. „Patria" 17 dezer uit Sabang id.
ss. „Buitenzorg" 15 dezer te New-York id.
ss. „Samarinda" 15 dezer te Rotterdom id.
ms. „K. Tjandi" 17 dezer uit Padang uitr.
ms. „Kedoe" 15 dezer uit Rotterdam id.

Stoomvaart Maatschappij Nederland.

ss. „Salawati" 15 dezer te Amsterdam thuisreis.
ms. „P. Roebiah" 16 dezer uit Oosthaven thuisreis.
ss. „Salabangka" 16 dezer uit Makasser kustreis.
ss. „Joh. de Witt" 16 dezer te Priok kustr.
ss. „Kambang" 17 dezer uit Cheribon id.
ss. „Madoera" 16 dezer uit Tjilatjap id.
ss. „Pr. Juliana" 17 dezer uit Cheribon id.
ms. „Tello" 17 dezer te Priok uitreis.
ms. „P. Laut" 15 dezer uit Amsterdam id.

Holland Amerika Lijn.

ss. „Breedijk" 17 dezer te Tjilatjap kustr.
ss. „Peemsterdijk" 15 dezer uit Priok thuisr.

Java New-York Lijn.

ss. „Kangean" 15 dezer uit New-York.
ss. „Sembilan" 16 dezer uit Belawan 19 dezer verw. Priok.
ss. „Jacatra" 17 dezer te Priok.
ss. „Simaloer" 16 dezer uit Belawan.

Java Bengalen Lijn.

ss. „Borneo" 15 dezer uit Priok.

H. A. P. A. G.

ss. „Halle" aangek. 18 dezer te Batavia van Padang uitreis.
ss. „Altona" vertr. 8 dezer van Durban naar Singapore uitreis.
ss. „Amosis" aangek. 18 dezer te Batavia van Semarang kustreis.
ss. „Heidelberg" vertr. 17 dezer van Makasser naar Tjilatjap kuitreis.
ss. „Dortmund" vertr. 15 dezer van Padang thuisreis.
ss. „Lueneburg" aangek. 8 dezer te Amsterdam thuisreis.

Dodwell Castle Line.

ss. „Kendal Castle" 17 dezer van Makasser naar Soerabaja kustreis.
ss. „Muncaster Castle" 10 dezer te New-York thuisreis.

Radioverbindingen.

Binnen bereik van Weltevreden-Radio: Tasman, Nawab, Sitoebondo, Sawah Loento, Ombilin, Gorontalo, Tjibadak, N. Holland, Rumphius, v/d Wijck.

Passagierslijst

van het mailschip *Tabanan* van Rotterdam naar Batavia 19 Februari '30. Gezagvoerder E. Vernes.

C. W. Bagchus, mevr. Bagchus en kn, J. M. Baron, J. H. Baumgarten, A. H. Berendhuysen, P. N. Bestelink, mevr. Bestelink, ir. K. A. Biegman, mevr. Biegman en kd, mr. S. Blankstein, mevr. Blankstein en kn, mevr. R.B. Boogaard, G. Bos, J. van den Brink, mevr. van den Brink en kd, J. Brinkman, mevr. Brinkman en kn, J.H. van den Broek, G.H. Burghout, R. Dahms, A. Dekker, mevr. Dekker en kd mevr. J.M M. v. Emmerick-Hollander, P.J J. Ensink, mevr. Ensink, H.J. Eppenga, mevr. Eppenga en kn. K. J. Fortanier, mevr. H. Ch. Gerber, P. F. J. G de Goede, J. E. de Grave, mevr. de Grave, S. Groenhuyzen A.M. Grondhout. P. de Haan, ir. W. C. D. Haarman, J. Hamelink, D. J. Happée, mevr. Happée en kn, M. G. M. Hénuy, G. W. van Herpen, mevr. van Herpen en kd, Chr. van 't Hoogerhuys, P J. de Hondt, J. W. van 't Hul, mej. M. Jacobze. A. J. de Jaeger, mevr. de Jaeger en kn, K. de Jongh, mevr. de Jongh en kn, J. P. Jung, E. Kail, E. Knottnerus, mevr. Knottnerus en kn, H. D. Komen, mevr. Komen en kd, F. Kramer, A. Kremer, mr. B.W. Kroon, C.H. van Laar, mej. P G. de Liser de Morsain, mevr. de Wed. J. van Loon-Tresfon, N. Lundgren, C. van Lunteren, mevr. M.C. van Marsbergen-Gratt, A. J. Martherus, mevr. Martherus, S. A. Martherus, J. Matthever, J. van der Meer, G. Meyering, K. A. Mierop, mevr. Mierop en kn, J.P. Mulders, C.J. Peetoom, F. Pfeifer, H.M F. van de Pieterman, mr. P. W. Pol, G. Redel, J. van Rees, mevr. van Rees en kn, mevr. K. Samueli en kd, E. Saupe, C. P. Schäfer, mevr. A. C. Schreuder-Bok, J. Smit, H. L. Spanjer, K. P. Stokhuyzen, mevr. Stokhuyzen en kd, S. Swart, D. Timmermans, mevr. Timmermans en kd, ir. V.P. Ulrich, K. Visser, E.P.C. Waldecker, E.E. Wermuth, mej. P. Wierixks, dr. J. G. Wisse, T. Wittermans, mevr. Wittermans en kd, A.C. Wouters.

ADVERTENTIEN.

Een geheel nieuwe sorteering van prachtige, niet van zijde te onderscheiden stoffen

Gisteren bestond 'Celanese' nog niet. Vandaag verovert het de geheele wereld.

Het effect dezer nieuwe stof is verrassend. Iets zoo moois, soepels en elegants kondt gij niet verwacht hebben. Zij kan beter gewasschen worden dan zijde en men kan er de sierlijkste lingeries, robes en kinderjurken van maken. Zij is bestand tegen zeelucht en zoutwater, transpiratie noch tropische hitte hebben er invloed op en ook uit wetenschappelijk oogpunt bezit zij kostbare hoedanigheden, die een waarborg zijn voor prettig zitten en de gezondheid beschermen.

'Celanese' stoffen zijn verkrijgbaar in een uitgebreide collectie prachtige kleuren en in verschillende weefsels als Satijn, Surah, Foulard, Marocain, Crepe-de-Chine, Self-stripe, enz. enz.

Vraagt Uw leverancier U deze prachtige stoffen voor te leggen. Ze zijn ook verkrijgbaar in gemaakte Lingerie en Ondertailles in de meest modieuse modellen.

'Celanese' Stoffen

TRADE MARK

waschecht kleurecht

In geval van moeilijkheid schrijft aan de vertegenwoordigers:
G. HOPPENSTEDT, BATAVIA
Eenige fabrikanten: BRITISH CELANESE LTD., LONDON Engeland
„CELANESE" op den **zelfkant** is Uw **waarborg!!** 6408

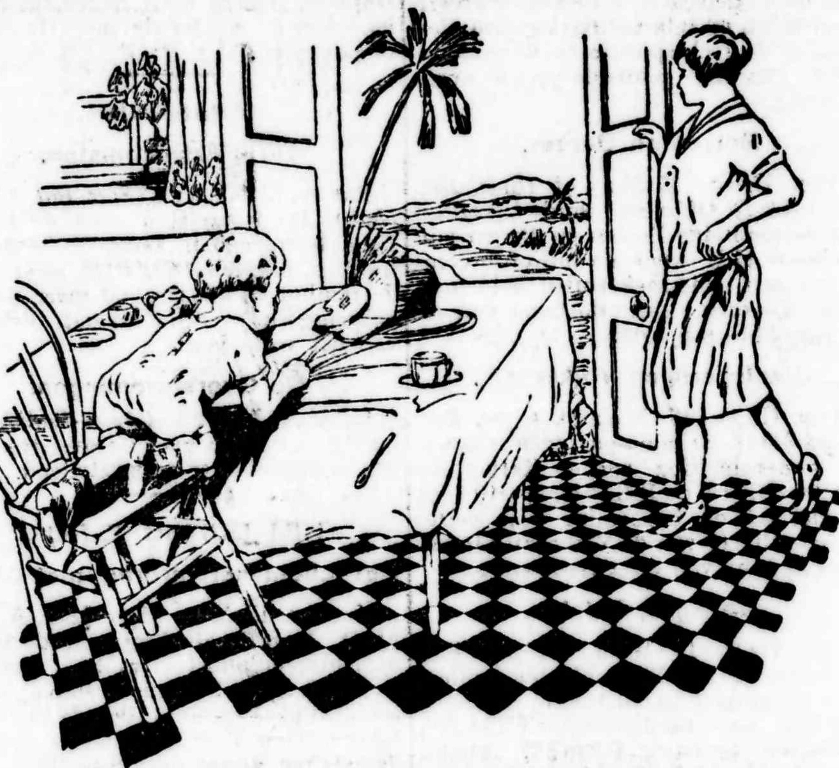
Gevestigd in het **NILLMIJ**-gebouw en staande onder dezelfde Directie **De Brandwaarborg Mij. „Ned.-Indië"**
Telefoon No. **Wl. 1444.**
2de en 4de 10di

VERSCHE LEMBANGMELK:
dagelijks verkrijgbaar à f 0.35 per groote flesch
— aan huis bezorgd. —
Levering 2 × per dag 's morgens en 's middags.
— Leveranciere van —
St. Carolus-Ziekeninrichting, Ziekenhuis Tjikini
— en voornaamste Hotels. — 6 13

Melkerij „TRIO" Lembang.
Agent: LUCIANI.
TANAH ABANG HEUVEL 91, TELEFOON 2487 WL.

TOEREN der OTEVA-TAXI

een waar genot.
F 3.50 per uur.
160di

Onze Broodbakkerij **BAKT** en **BEZORGT TWEEMAAL** per dag prima hygienisch toebereid en smakelijk
WIT-, BRUIN- en ROGGEBROOD.
Zaterdags op bestelling heerlijk Krentenbrood 6404

BROODBAKKERIJ LEROUX & Co.
Rijswijkstraat 26 WELTEVREDEN Telefoon 495.

HORLOGERIE—BIJOUTERIE
Citadelweg 5 Telefoon 1803 Weltevreden
- W. ALBRECHT -
GEDIPLOMEERD HORLOGEMAKER
GROOTE KEUZE
Brillant-, Goud-, Zilverwerk en Horloges.
441

KELDER'S NACHTVEILIGHEIDSDIENST

„DE NIEUWE HERMANDAD'

WIJ BESCHERMEN UWE BEZITTINGEN

kortweg genaamd

„DE NACHTWACHT"

WELTEVREDEN — Molenvliet West 24.
Telef. Wl. 874 en 875, Telef. Tandjong Priok 60 en
— Bandoeng 1688. —
Volvoeren alle opdrachten op Detective-Gebied.
GEHEIMHOUDING VERZEKERD (Goede wijn behoeft geen krans).
De Leider: W. J. KELDER.
7d 20

BRUNSWICK-RECORDS

50149. Marsch entrance of the Boyards — Cleveland Orchestra
Valse Triste — „ „
50150. Unfinished Symphony No. 8 B Minor (Schubert) „ „ 1. & 2. Part.
50151. „ „ „ „ „ 3. & 4. Part.
50152. „ „ „ „ „ 5. & 6. Part.
50153. Prelude to Khowantchina (Moussorgsky) Minneapolis Symphony Orch.
March Militaire (Schubert) „ „ „
50072. March Slave (Tschaikowsky) — Philharmonic Orchestra
50074. Midsummer Nights Dream (Mendelssohn) Scherzo „ „
„ „ „ „ Nocturno „ „
50090. 1812 Ouverture Solonelle (Tschaikowsky) Cleveland Orchestra
50096. Tales from the Vienna Woods (Strauss) „ „
Artist's Life „ „ „
20044. The Merrymakers Carnival 1. & 2. Part.
20049. „ „ in Spain
„ „ „ Hawaii
50062. Kreutzer Sonata (Beethoven) Violinsolo by Hubermann 1. & 2. Part.
50063. „ „ „ „ „ „ 3. & 4. Part.
50064. „ „ „ „ „ „ 5. & 6. Part.
10220. Carmen Fantasie „ „ „ 1. & 2. Part.
15002. Melodie (Tschaikowsky) „ „ „
Second Mazurka (Winniawsky) „ „ „
10269. Hymn to the Sun (Korsakoff Kreisler) Violinsolo by Mishel Piastro
Heart of Harlequin (Drigo-Auer) „ „ „ „
50070. Fantasie Impromptu (Chopin) Pianosolo by Leopold Godowsky
Liebestraum (Liszt) „ „ „ „

W. NAESSENS & Co.
Weltevreden.
6418

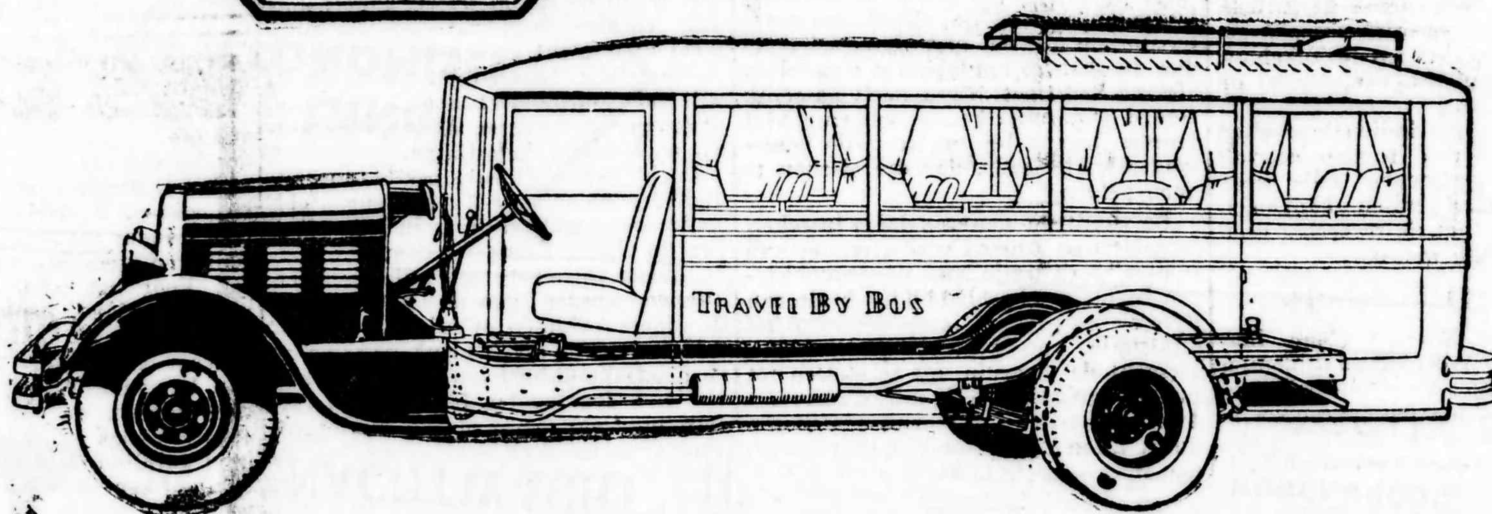
FRY'S CARTETS

Heerlijke blokken chocolade in handige carton-verpakking.

Importeurs: **Jacobson van den Berg & Co.**
6401

LANGE ECONOMISCHE LEVENSDUUR

EEN NIEUWE ONTWIKKELING

in passagiers-omnibussen

Het Willys-Knight Omnibus-chassis voor 21 personen maakt het mogelijk, dat meer prestatie wordt bereikt in snel, veilig en economisch bustransport.

De groote en sterke machine is de gepatenteerde Willys-Knight dubbele schuivenmotor, bekend om zijn gestadige werking, kracht, economie, geruischloosheid en langen levensduur.

Andere belangrijke voordeelen van het omnibus-chassis zijn o. m. het dubbel gewalste frame, 4 mechanische wielremmen, inwendig uitzettend en een motor, die op 3 punten is opgehangen.

WILLYS-KNIGHT TRUCKS

Voor alle Handelsdoeleinden!

Distributeur:

N.V. AUTOMOBIEL IMPORT MIJ.
Molenvliet Oost 2, Weltevreden.
Bandoeng, Groote Postweg 77 — Cheribon — Soekaboemi.
650
6415

BATAVIAASCH NIEUWSBLAD.

Hoofdredacteur: J. H. RITMAN — DERDE BLAD — Directeur: G. MOLENAAR

Op en om het Binnenhof

door

DR. E. VAN RAALTE.

Na de vacantie. — „Schadeloosstelling" Senatoren. — Alles in mineur. — Nieuwe eischen aan den voorzitter.

(Geschreven voor het Bataviaasch Nieuwsblad; Nadruk verboden).

Na een lange wintervacantie is de Tweede Kamer dan weer aan den arbeid getogen en de volgende week zullen ook de senatoren aan den slag gaan. De parlementaire rusttijd is dus voorbij. Het zou wel eens kunnen zijn, dat de regeering zich hierover niet zoo bijster zou verheugen. In meer dan een opzicht toch kan zij kritiek verwachten, wellicht zelfs verzet.

In het land heeft b.v. de wijze, waarop de oud-gouverneur van Curaçao een aardig postje bij de arbeidsinspectie (waartoe hij vroeger behoorde) zal verwerven, heel wat tegenstand ontmoet. Het is geenszins uitgesloten, dat minister Verschuur hierover ook op het Binnenhof nog een hartig woordje te hooren zal krijgen.

En dan is er voorts een buitengewoon bedenkelijk wetsvoorstel van minister de Geer, dat misschien wel tot moeilijkheden aanleiding zal geven. Wonderlijk genoeg toch heeft deze bewindsman er zich toe geleend een ontwerp in te dienen, waardoor de in Den Haag woonachtige leden van de Eerste Kamer evenals de buitenleden verblijfsvergoeding zouden krijgen en wel *f* 10 per dag. U weet, dat de Grondwet den senatoren geen zoogenaamde parlementaire schadeloosstelling toekent en dat zij alleen reis- en verblijfkosten ontvangen, wat de laatste betreft *f* 20 per dag.

Voor de Hagenaars zou dit bedrag ingevolge 't voorstel de Geer gehalveerd worden. Gelijk in bladen van de meest uiteenloopende politieke richting is geconstateerd, komt dit eenvoudig neer op het langs een achterdeurtje binnensmokkelen van een schadeloosstelling ook voor de senatoren. Op zichzelf ware er wellicht veel voor te zeggen, den leden der Eerste Kamer, die tenslotte door hun parlementairen arbeid hun tijd en werkkracht vandaag aan den dag veel meer in beslag genomen zien dan vroeger het geval was, een schadeloosstelling toe te kennen, zij het ook minder dan die, welke hun collega's aan de overzijde van het Binnenhof genieten. Maar dan valt er slechts één weg te bewandelen, met name den koninklijken weg van Grondwetsherziening.

Voorshands kreeg het voorstel van Excellentie de Geer zulk een slechte pers, dat men inderdaad kan meenen, dat er kans op verwerping bestaat, wat uit een oogpunt van zedelijke staatkunde ten zeerste ware toe te juichen. Kort en goed, de regeering kan er van op aan, dat na deze lange Kamerrust, kritiek allerminst achterwege zal blijven *).

Welk een gansch andere aanblik overigens, de zaal van de Tweede Kamer thans, vergeleken bij enkele weken terug, toen er de slotzitting van de Haagsche Conferentie plaats vond. De nacht voor die zitting had ik het voorrecht door de zaal te wandelen; bij die gelegenheid mocht ik op menigen bank papieren aantreffen vol berekeningen in verband met de herstelbetalingen. Nu was alles netjes opgeruimd.

Te netjes misschien, want wie weet of men anders niet hier of daar iets van het Nieuwe Plan had opgediept, plan, dat de liquidatie van den oorlog inhoudt.

Meer dan een kamerlid is op den eersten dag van het samenzijn in 1930 ook op zoek geweest naar een Nieuw Plan, niet zoozeer echter ter liquidatie van den oorlog als wel om eindelijk Suriname eens gezond te maken, economisch gezond natuurlijk. Minister de Graaff liet hen echter zoeken, en hij had er maling aan; of de heer Joekes hem nu al verweet een kwakkelpolitiek zonder continuïteit te voeren en ook anderen op een vast plan aandrongen, de minister gelooft niet in de beteekenis daarvan en dus kregen de heeren nul op het rekest. Met dat al blijft Suriname, het kwam ook nu weer zoo typisch uit bij de behandeling der Surinaamsch begrooting, ons grootste zorgenkind.

Heel veel opgewekte klanken heb ik in de Kamer dan ook niet opgevangen. Integendeel, het was vrijwel allemaal in een mineur toon, wat men zoo in het midden hoorde brengen. Als ik u nu nog vertel, hoe de Kamer op een brokje schoolstrijd in den West werd getracteerd, kunt u zich vermoedelijk wel voorstellen, in welk een katerige stemming men bij deze begrooting kwam te verkeeren, die er intusschen doorging met alleen de stemmen van de vrijzinnig-democraten, de socialisten en den heer Wijnkoop tegen.

Daarmee was toen het pad vrij voor de Indische begrooting. Er zal in een volgenden brief gelegenheid en aanleiding te over zijn om daarover een en ander te vertellen. Thans volsta ik slechts met te releveeren, hoe Lou de Visser, ook al zag hij zich door zijn concurrent Wijnkoop gesteund(!), nul op het rekest kreeg, toen hij verzocht thans nog te mogen interpelleeren over de arrestatie van Koesoema Soemantri. Ik had de Visser voor een verstandiger mensch gehouden, maar het schijnt nu eenmaal het noodlot van bijkans alle communisten te zijn, dat, zoodra zij in een vertegenwoordigend college optreden, elk redelijk inzicht op den loop gaat. Voor een afzonderlijke interpellatie, terwijl men met de Indische begrooting gaat beginnen, was in het geheel geen aanleiding meer. Enfin, het merkwaardige duo dacht er anders over, doch stond hierin alleen, zoodat hun voorstel om de bewuste interpellatie aan de agenda toe te voegen, waar het niet eens voldoende ondersteuning kon krijgen, vanzelf verviel.

De bijeenkomst begon met een zeer warm treffend woord door president van Schaik gesproken ter herdenking van wijlen mr. Sannes, een van de knapste koppen onder de sociaal-democraten in de Kamer. Terecht wees de voorzitter er op, hoe het heengaan van dezen man, die over groote gaven van hoofd èn hart beschikte, niet alleen voor zijn geestverwanten, maar eveneens voor de Kamer een ernstige slag is. Namens de regeering sloot de Minister van Koloniën zich bij de gevoelvolle woorden van mr. van Schaik aan. Excellentie de Graaff is echter allesbehalve een groot redenaar en zoo kwam wat hij zeide wel heel ongelukkig tot uiting.

's Heeren Sannes' opvolger scheen er geen been in te zien, in een licht gekleurd fantasiepak voor het front van den troep te komen om zich te laten installeeren. Deze sociaal-democraat zou heusch eens goed doen met in Londen een lesje bij zijn Engelsche partijgenooten te gaan nemen, die wel degelijk weten wat het decorum vereischt en daar ook ten volle rekening mee houden. s

Voor de pers leverde de eerste vergadering na het reces een heugelijk gebeuren op: de microphoons en luidsprekers werden in werking gesteld. Het wordt dus den journalisten door hen, die van de microphoons gebruik maken, wel veel gemakkelijker gemaakt om hun redevoeringen te verslaan. Alleen wanneer de voorzitter die met behulp van een viertal knoppen het heele gevalletje reguleert, zit te dutten of zich bij het draaien vergist, kan de boel in het honderd loopen. Intusschen heeft de heer van Schaik al eenige proeven van bekwaamheid afgelegd en ik ben dan ook zeer zeker, dat we dezen voorzitter de bediening ten volle kunnen toevertrouwen. In de toekomst zal echter een van de vereischten, waaraan mogelijke candidaten voor het praesidum zouden moeten voldoen, ongetwijfeld zijn voldoende technische kennis ter bediening van de knoppen op de voorzitterstafel.

*) Sedert onze parlementaire medewerker dit schreef heeft de minister van financiën zooals men weet, het omineuze ontwerp ingetrokken. — *Red. B. N.*

BUITENLAND.

Achteruitgang van het Duitsche Element in Tsjechoslowakije.

E. Capek, die in de revue *Nové Cechy* reeds eenige artikelen aan het bevolkingsvraagstuk in Tsjechoslowakije heeft gewijd, geeft thans in een artikel in de *Prager Presse* verschillende cijfers weer, waaruit een sterke achteruitgang van het Duitsche element in Tsjechoslowakije blijkt. Deze achteruitgang is een gevolg van het feit, dat de z.g. natuurlijke aanwas voor de andere nationaliteiten naar verhouding hooger is dan voor de Duitschers. Volgens de volkstelling van 1921 telde de republiek op 1000 inwoners 647,9 Tsjechen en Slowaken, 237,4 Duitschers, 56 Hongaren, 35,1 Russen, 8,1 Polen, 14 Joden. De bevolkingsaanwas bedroeg voor de Tsjechoslowaken in de jaren 1925-'26 en '27 onderscheidenlijk 660,2, 680,5 en 648,6 op de duizend, voor de Duitschers 150,5, 140,5, 122,4, de Hongaren 67,8, 64,8 en 71,5, de Russen 82,6, 79,1 en 84,2, de Polen 18,7, 14,5 en 16,4, de Joden 15,9, 17 en 16,6. Het opmerkelijke feit doet zich dus voor, dat de aanwas voor de Duitschers percentsgewijs lager, voor alle, andere volken hooger is dan zij volgens de verhoudingscijfers van 1921 moesten zijn.

De schrijver gaat verder de speciale cijfers voor Moravië na, waaruit blijkt, dat het geboortecijfer daar daalt, doch naar verhouding voor de Duitschers sterker dan voor de Tsjechen. Daar de sterftecijfers vrijwel even hoog zijn, gaat dus het Duitsche element achteruit in sterkte, het Tsjechische vooruit. Daar de wijziging van de verhouding een gevolg is van de verschillende geboortecijfers doet zich het merkwaardige verschijnsel voor, dat in tal van plaatsen het aantal kiezers onder de Duitschers grooter is dan onder de Tsjechen, doch het aantal schoolkinderen lager. In de 4½ jaar van 1 Januari 1925 tot 1 Juli 1929 zijn er in Moravië ongeveer 227.200 kinderen geboren, waarvan er volgens het verhoudingscijfer van 1921 ongeveer 55.000 Duitsch en 214.700 Tsjechoslowaken hadden moeten zijn. De Duitschers bleven echter 12.000 zielen ten achter, de Tsjechoslowaken hadden een overschot van 14.900. In een gebied van 2.700.000 inwoners is een dergelijke wijziging in de verhouding in den korten tijd van 4½ jaar uit een oogpunt van statistiek natuurlijk zeer belangrijk. Op den duur echter moet zij zich behalve in de statistiek ook in het openbare leven gaan toonen, m.a.w. moet de invloed van het Duitsche element ten koste van het Tsjechische achteruit gaan.

José Estrada Y Estrade is de nieuwe minister van Justitie, die de rechtspraak in Spanje zal reorganiseeren.

Hevige Ontploffing te Brooklyn.

In Brooklyn is een baksteenen gebouw van één verdieping door een ontploffing verwoest, lezen wij in de mailbladen. Het geweld der expositie was zóó groot, dat de ruiten van de tegenover gelegen lagere school verbrijzeld werden. Door de rondvliegende stukken glas werden ongeveer 60 schoolkinderen gewond, van wie tien zóó ernstig, dat zij naar een ziekenhuis moesten worden gebracht. In de geheele buurt veroorzaakte de ontploffing groote opschudding.

Op het oogenblik der ontploffing bevonden zich in de school ongeveer 2000 kinderen. De directeur ijlde door alle klassen, liet de nietgewonde leerlingen zich in rijen opstellen, waarna zij ordelijk het gebouw verlieten. De gewonden werden door onderwijzers en medescholieren weggedragen.

Intusschen had zich in de omgeving door den ontzettenden slag het gerucht verspreid, dat in de school zelf een bom was ontploft. Dit had tengevolge, dat honderden ouders naar het gebouw snelden. Hier speelden zich opgewonden tooneelen af. Sommige moeders braken door het cordon der politie en liepen, hun kinderen roepend, de school binnen, ofschoon alle leerlingen reeds naar buiten waren gebracht. Aan de eene zijde van de school zijn alle ruiten verbrijzeld en is het houtwerk uit de ramen geslagen.

Ook een belendend huis van een verdieping is door de explosie verwoest. Onder de puinhoopen van dit huis werden twee zwaar gewonde negers gevonden. Van de schoolkinderen werden er twee levensgevaarlijk gewond.

De politie wijt de explosie, waardoor de electrische leidingen in de omgeving beschadigd werden, aan de ontbranding van gas, dat zich in den kelder van het vernielde huis had verzameld. Er zijn namelijk aanwijzingen gevonden, dat een negerfamilie uit de hoofdgasleiding gas onttrok, ten einde op deze wijze gas te verkrijgen, waarvoor niet betaald behoefde te worden. Drie personen zijn in verband hiermede gearresteerd.

Eerst betalen!

Tijdens de jongste Haagsche conferentie hadden de journalisten van alle landen toegang tot den Haagschen Kunstkring, maar de leden alleen op vertoon van hun allerlaatste contributiekaart. Een geestige teekening naar aanleiding van dezen maatregel.

FEUILLETON.

De Gestolen Diadeem.

Uit het Engelsch van

ARCHIBALD EYRE.

5)

— Het was alleen mijn bedoeling om u erop attent te maken, antwoordde Lilian, die zich doodergerde, — dat mijn milieu verschillend is van het uwe. Ik ga bij een tante logeeren die een lunchroom heeft in de High Street.

Mevrouw Hemmings was zichtbaar verbaasd.

— Maar u bent zoo duur en smaakvol gekleed en u hebt zoo'n prachtige bontkraag op uw mantel! Ik kan het eenvoudig niet begrijpen.

Toch is het zoo, antwoordde Lilian, nu echt boos. Zij nam een tijdschrift op en deed alsof ze las. Haar verontwaardiging nam nog toe toen zij merkte dat mevrouw Hemmings haar stilletjes van top tot teen zat te bestudeeren en blijkbaar de waarde van haar garderobe taxeerde.

— Laat ze denken wat ze wil, zei Lilian tot zichzelf. — Ik vertel haar verder toch niets.

De drukkende stilte in de coupé duurde een heelen tijd; pas toen de trein zijn vaart verminderde, begon mevrouw Hemmings weer te spreken.

— Ik geloof dat dit Bridgeport is. Mijn zoon zou mij tot hier tegemoet reizen. In de gegeven omstandigheden is het maar beter dat ik een andere coupé opzoek.

Lilian stond vlug op.

— Doet u geen moeite mevrouw. Ik zal wel overstappen. Zij voelde er niets voor om van aangezicht tot aangezicht te staan met haar slachtoffer. Haastig pakte ze haar hebben en houden bijeen en opende het portier, maar door haar roekelooze poging om uit te stappen voor de trein geheel stilstond, verloor zij het evenwicht en kwam terecht in de armen van een jongmensch, dat juist voor de coupé stond.

— Neemt u me niet kwalijk, stamelde ze verschrikt.

De jongeman was ook verlegen. Onhandig nam hij zijn hoed af.

— Ik geloof dat wij elkaar al eens eerder ontmoet hebben, zei hij verward, — maar op het oogenblik kan ik mij uw naam niet herinneren.

— Er zijn zooveel menschen die een naam hebben, antwoordde Lilian bruusk, — het is te begrijpen als iemand er eens een vergeet!

Zij boog en liep vlug verder, maar toen merkte zij opeens, dat haar parapluie in het compartiment achtergebleven was en ze besloot terug te gaan. Inmiddels had de jongeman zich herinnerd waar hij haar had gezien en toen zij weer bij de coupé kwam, deed hij verschrikt een stap achteruit.

— Ik had u wel mogen bedanken, zei Lilian, — ik zou gevallen zijn, als u er niet had gestaan.

Zij merkte aan zijn optreden, dat hij nu weer wist waar hij haar tevoren gezien had en het gaf haar een pijnlijke gewaarwording, dat hij zoo teruggetrokken tegen haar deed.

— Zou het te veel van u gevergd zijn als ik u vroeg even mijn parapluie uit het rek te geven? vroeg ze een beetje schuchter.

Hij voldeed aan haar verzoek, zonder een woord te zeggen.

— Dank u, zei ze stijf en zich tot mevrouw Hemmings wendend: — dag mevrouw.

Toen ze zich in een andere coupé neerzette, zei ze tegen zichzelf, dat die meneer Hemmings de akeligste jongen was, die ze ooit in haar leven ontmoet had.

HOOFDSTUK VII.

De Lunchroom.

Nauwelijks had de trein zich weer in beweging gezet of mevrouw Hemmings begon haar ondervraging.

— Wie is dat jonge meisje? vroeg zij. Haar zoon voelde zich heelemaal niet op zijn gemak. — Ik weet het werkelijk niet moeder.

— En je hebt haar eerder ontmoet?

— Dat kan wel.

Mevrouw Hemmings snoof. — Je achterhoudendheid verbaast me niet. Ik weet dat ze niet deugt.

— Hoe weet u dat? vroeg haar zoon snel.

— Dat voel ik bij instinct. Direct toen ik haar zag, wist ik al dat ze geen behoorlijk gezelschap was voor mijn zoon.

— Ik begeer haar gezelschap niet. Ik wou dat ik haar nooit gezien had en ik wil haar nooit weer zien. Hij zweeg plotseling. — Tenminste...

— Niemand, George, zei zijn moeder plechtig, — heeft mij ooit van nieuwsgierigheid beschuldigd. Ik zou het onderwerp niet meer aanroeren, als mijn plicht mij niet dwong deze droevige geschiedenis te onderzoeken. Dit meisje heeft mij verteld dat ze bij ons in de buurt gaat logeeren en terwille van onze buren moet ik in staat zijn hen te waarschuwen om op hun hoede voor haar te zijn!

— Dat is juist wat ik niet wil dat u doet! antwoordde George gemelijk. — Ik vind het afschuwelijk als erover gepraat wordt.

— Jij? Maar ik had het over dat meisje!

— Dat zou op hetzelfde neerkomen, klonk het norsch.

— Hoezoo? Je hebt haar toch niet in een lichtzinnige bui een trouwbelofte gegeven of zooiets? vroeg de moeder verschrikt.

— Absoluut niet. Ik ben in geen enkel opzicht aan haar gebonden. Ik heb haar maar eens in mijn leven gezien en toen nog maar een paar minuten.

— Wat weet je van haar af?

— Dat ze heel knap is.

— Knap! herhaalde zijn moeder schamper. — Schoonheid beteekent nog geen deugd. De vraag is of ze een braaf meisje is.

George aarzelde. — Och neen, dat geloof ik eigenlijk niet. Ik geloof, dat ze tot een bende inbrekers behoort!

Dat was de eenige verklaring, die hij voor haar raadselachtige handelwijze had kunnen vinden. Ze had midden in den nacht ergens op een stoep gezeten had hem op een slinksche manier er toe gekregen om de toegang tot een huis te forceeren en toen ze had gemerkt, dat hij gesnapt was, was ze met haar metgezel verdwenen. Het was natuurlijk haar bedoeling geweest om met zijn hulp dat huis binnen te komen. Zoo stelde hij zich in zijn argeloosheid de zaak voor.

— Daarom stelde ze zooveel belang in mijn zwarte koffer! riep mevrouw Hemmings onthutst.

— Nu begrijp ik haar gedienstigheid. George, die koffer zie ik nooit terug!

— Misschien vergis ik me wel, zei George, vol spijt, dat hij zijn verdenking er zoo ondoordacht had uitgeflapt. — Ik weet het tenslotte niet zeker maar meer kan ik u niet zeggen.

— Geen wonder, dat ze zoo rijk gekleed is, meende mevrouw Hemmings hardop. Ze vond de sensationeele veronderstelling veel te mooi, om daarvan weer goedschiks afstand te doen. — O, George wat moeten wij vanavond met ons zilver doen?

— Hoe weet u dat zij naar Wollacombe gaat?

— Dat heeft ze me zelf verteld, dat zei ik je toch al. Ze gaat logeeren in die lunchroom in Highstreet. Ze luistert natuurlijk de gesprekken van de bezoekers af en komt op die manier het een en ander over grendels en sloten te weten. Als we in Wollacombe zijn gaan we dadelijk naar de politie.

Mevrouw Hemmings' romantische fantasie werkte thans koortsachtig.

— Neen, neen, riep George verschrikt. — Ik heb tenslotte geen voldoenden grond voor mijn beschuldiging. Hoe meer ik erover nadenk, hoe meer ik overtuigd ben, dat ik mij waarschijnlijk vergis. Zij heeft eerlijke oogen; beroepsmisdadigsters hebben meestal geen kuiltjes in de wangen. En hebt u dien glans gezien die over haar haar ligt?

Bittere Zorgen onzer Belgische Buren

door

VILLANUS.

Wij Nederlanders zijn al te licht geneigd, om de dingen, waarbij wij betrokken zijn of waarbij wij ons betrokken voelen, te beschouwen als de belangrijkste problemen voor den Belgischen staat. Men kan zich bij ons moeilijk voorstellen dat de Belgische regeering nog ernstiger zorgen heeft dan het vinden van een schikking in de geschillen met Nederlanders; velen onzer zijn verbaasd, als zij merken dat dit belangrijk probleem voor vele Belgen, voor vele Vlamen zelfs, op den achtergrond staat, vergeleken met kwesties als de vervlaamsching der Gentsche hoogeschool. Men moet zich naar België begeven om te beseffen, hoe overwegende, hoe vitale beteekenis dit geschilpunt gekregen heeft in de Belgische politiek. Maar als men dan de moeite neemt verder te boren, dan zal men ontdekken, dat er ten slotte nog ernstiger zorgen knagen aan het bewustzijn der Belgische staatslieden, wien het welzijn van hun land boven alles gaat.

De Brusselsche diplomaten en vele Belgische politici verkondigen nu gaarne, dat een accoord met Nederland het voornaamste doel moet zijn van de Belgische politiek. Zij blazen de beteekenis van deze, op zich zelf inderdaad belangrijke aangelegenheid nog meer dan noodig is op, om eigen zorgen tenopzichte van de Vlaamsche kwestie te verkleinen, of in ieder geval het allesbeheerschend gewicht van dit probleem tegenover anderen te verhelen. Zij spreken gaarne van hun verlangen, om de Nederlandsch-Belgische geschillen vóór de feesten van 1930 bijgelegd te hebben, om de aandacht ervan af te leiden, dat er andere geschillen zijn wier voortbestaan in 1930 nog veel bedenkelijker is.

Maar zelfs dit is nog niet de hoofdzorg van den Belg, die met kennis van zaken nadenkt over den toestand van zijn land. Een dramatische gebeurtenis van deze dagen was noodig, om een der ernstigste verschijnselen, die om openhartige bestrijding roepen, in fel licht te zetten.

Het is te hopen, dat onze Belgische buren nu eens den moed zullen hebben om krachtig toe te tasten, en dat niet het streven algemeen zal zijn om te sussen zooveel als er gesust kan worden. Wij zijn echter lang niet overtuigd, dat men het noodzakelijke zal durven doen. Hebben wij niet gezien hoe na de geschiedenis met de documenten, die toch volgens de voorstelling van den Belgischen premier een militair schandaal van den eersten rang was, zelfs de socialisten meededen om het kwaad te verbloemen? Men stelle zich het werkelijk niet zeer denkbare geval voor, dat zooiets bij ons was geschied; wij vertrouwen dat de heele openbare meening ertegen in opstand zou komen; dat echter de socialisten juist landsgevaarlijke misstanden in de militaire wereld zouden ontzien is ondenkbaar. België echter heeft ons dat tafereel vertoond.

Het kwaad, waar nu dan weer eens het licht op gevallen is, is het verbinden van de hoogste staatsbetrekkingen met belangrijke posities in de financieele en commercieele wereld. Soms kan men er ernstige Belgische politici over hooren kermen. Men kent van menig minister zijn financieele verzwagering.

Van Theunis werd als minister-president en minister van financiën eenvoudig gezegd, dat zijn francophile politiek tijdens de Roerbezetting, die allen anderen ministers veel te kras was, samenhing met de machtige Belgisch-Fransche financieele belangen, waarvan hij een voornaam vertegenwoordiger was. Dit werd niet zoo maar beweerd aan de bittertafel, maar het was een meening die vrij open in hooge Belgische kringen werd verkondigd. Al was het niet waar dat de houding van Theunis onder den invloed stond van zijn financieele betrekkingen, desniettemin waren de feiten, die de basis vormden voor de beschuldiging, reeds verwerpelijk genoeg.

Bij ons zouden dergelijke dingen niet mogelijk zijn; wij kunnen dat zeggen, zonder den schijn van pharizaeïsme op ons te nemen.

Men is in België allicht geneigd en heeft allicht ook reden om naar financieele relaties te zoeken. Dit is ongezond. Wij zullen nu niet meer namen noemen in dit verband, maar slechts op het geval wijzen, dat thans de algemeene aandacht trekt.

Minister Tschoffen, een Waal uit het industriegebied, was minister van koloniën; hij was een van de vaste figuren in de Belgische kabinetten van de laatste jaren. Hij was niet een van de ministers, waartegen zich een sterke oppositie richtte: hij gold als een flink en bekwaam man, die met groote zakelijkheid zijn departement bestuurde.

Nu heeft hij hals over kop zijn ontslag moeten nemen, betrokken als hij is in de débâcle van een Luiksche bank. Wat wij tot nog toe over het geval en zijn rol erin weten, geeft ons geen aanleiding af te dingen op de waardeering, waarmede steeds over hem gesproken werd. Zij houding is open en flink — maar zijn positie was door en door verkeerd.

Hij was een van de voornaamste belanghebbenden bij de Bank Chaudoir te Luik. Die bank heeft haar betalingen gestaakt. Naar het zich laat aanzien zal de clientèle der bank niet veel schade lijden; het aandeelenkapitaal van 40 millioen frcs echter is waarschijnlijk verloren. En de betrekkingen van den minister tot de bank waren van dien aard, dat groote verantwoordelijkheid op hem rustte. Het voorwendsel voor zijn aftreden is dan ook geweest, dat hij zich nu geheel en al wilde wijden aan de zaken van de bank, om nog te redden wat er te redden is. Deze verplichting had echter niet op hem mogen rusten.

Hij is zelf slachtoffer. Want hij is het geweest, die de zwakke positie van de bank aan het licht heeft gebracht, toen de moeilijkheden hem bekend werden. Men verwijt hem zelfs dat hij de justitie er veel te gauw ingehaald heeft, waardoor het publiek in paniek moest raken en de catastrophe onvermijdelijk werd. Het schijnt dat hij er ook zelf zijn vermogen bij heeft verloren.

Er zit in deze zaak echter nog meer onverkwikkelijks, dan de zakelijke betrekkingen, die op zich zelf al ongewenscht waren. Men krijgt er een eigenaardigen kijk door op ongewenschte toestanden in de Belgische pers.

Het heet nu, dat een belangrijk blad te Luik een groote financieele ondersteuning genoot van de groep-Tschoffen, en dat deze groep daarvoor een vèrstrekkenden invloed uitoefende op de financieele rubriek van het blad. Prettig is deze omstandigheid zeer zeker niet, maar allerminst bevreemdend.

De Fransche pers in België is nu eenmaal in dit opzicht van anderen aard dan de pers in de Germaansche landen, in Engeland, Nederland, Duitschland, Scandinavië. Wij willen niet zeggen, dat in geen van die landen nooit ongerechtigheden van dezen aard geschieden, maar een geduld stelsel, waar men vrij open over spreekt, vormen zij niet.

Dit is het eigenaardige met de pers: Wij stellen er een eer in, in onze bladen het redactioneele gedeelte en de advertentierubriek streng gescheiden te houden. Geen invloed van adverteerders wordt geduld. Zou het blad in zijn inhoud rekening houden met de wenschen van groote adverteerders, dan was het met zijn onafhankelijkheid, en ook met de achting die het geniet, gedaan. Maar tegelijkertijd zien wij, dat de advertenties de basis vormen van de onafhankelijkheid der bladen. Wij mogen als bekend veronderstellen, dat abonné's een blad niet winstgevend kunnen maken; eerst als de advertentierubriek in orde is, kan het blad bestaan. Vooral in Frankrijk echter wordt weinig geadverteerd. Zelfs veelgelezen bladen hebben weinig inkomsten uit reclame. Het gevolg is, dat die inkomsten van anderen kant moeten komen... Groote Fransche bladen laten zich ongegeneerd voor politieke hoofdartikelen betalen. Zij zullen daarbij niet tegen hun land of tegen hun overtuiging schrijven, maar zoodra deze twee dingen niet in het spel zijn, nemen zij het op voor dengeen, die de redactioneele reclame of propaganda wil betalen.

Zoo is het ten deele in België eveneens met de pers gesteld. Ingewijden kunnen u vertellen, dat ook te Brussel een emissie ter beurze geen succes heeft, wanneer men bepaalde financieele journalisten niet „ervoor interesseert".

O, wat ware het wenschelijk, dat deze misstand eens flink werd aangepakt, nu er aanleiding is, bepaalde verschijnselen er van te bespreken.

In de Vlaamsche wereld, waar men den toestand in de Nederlandsche pers kent, ziet men met bijzondere bekommering deze dingen in eigen omgeving.

Men ziet dat het aftreden van Tschoffen twee dingen weer in opspraak heeft gebracht die wij bij ons corruptieverschijnselen zouden noemen, en die zeer zeker een kanker zijn voor het openbare leven.

Het kritieke van de Vlaamsche kwestie is van dien aard geworden, dat verbloemen niet meer hielp, en Jaspar zich gedwongen zag, eindelijk met ronde woorden erover te spreken.

Wij wenschen onze buren in Europa toe, dat het geval-Tschoffen aanleiding moge geven tot een scherp in het licht stellen van bedoelde twee dingen: staatslieden met ongewenschte persoonlijke belangen, en veilheid in de pers

(Nadruk verboden.)

Een Gedenknaald.

Op het kazerne-voorplein van het Depôt Politietroepen te Nieuwersluis a. d. Vecht werd een 1000granieten gedenkzuil onthuld, ter nagedachtenis aan den op 8 Juni 1930 te Willemstad gesneuvelden sergeant majoor-instructeur L. Vaas.

VAN ALLE ZIJDEN.

De Positie der Kunstenaars onder 't Sovjet-régime.

In *Le Journal* vertelt Georges de Fèvre, die in Sovjet-Rusland heeft gereisd, van een bezoek dat hij met een schilder van groot talent, Stenko, bracht aan het Syndicaat der Werkers voor de Kunst:

„Een krankzinnig volle zaal vanmorgen in 't Syndicaat. De trap is versperd. Wie zijn toch al die werkers van de kunst, daar in slecht evenwicht op die treden? Wachten zij op hun installatie? Maar wat hebben zij bleeke gezichten, en oogen van geslagen honden! Het is niet meer om te lachen.

En waar is nu Stenko?

Uit die menigte stijgt een lamentabele geur van natte jassen. Het zijn niet alleen schilders, deze werkers van de kunst. Er zijn ook dichters onder, beeldhouwers, acteurs van den bioscoop, clowns, violisten. Iemand kent den naam Stenko en wijst mij terecht: „Dáár, bij de sectie schilderkunst".

Hij is er inderdaad, bezig te discuteeren met den secretaris van het bureau. Ik luister.

— Wat is Uw specialiteit, kameraad?

— Landschapschilder.

De secretaris bladert in zijn register en zegt: „Op 't oogenblik zijn er geen bestellingen voor landschappen. Men vraagt vooral portretschilders voor de nieuwe verzameling Revolutionnaire Martelaars, die de Staat gaat uitgeven".

— Ik ben óók portretschilder, verklaart Stenko, inwendig woedend.

— Jawel, kameraad, maar je hebt maar recht op één specialiteit. Kom over eenige dagen terug. Op 't oogenblik is er geen werk voor je.

Stenko gaat heen. Ik maak mij bekend en toon hem een brief. Hij zegt: „Laten we naar de koffiekamer gaan, daar is het rustiger".

De koffiekamer is óók vol menschen, die ook wachten, op men weet niet wat. Stenko noemt mij namen die ééns beroemd waren. Ziehier, bijvoorbeeld de groote schilder O*** waarvan men de werken tentoongesteld ziet in het Museum van Russische Kunst. Hij bedelt om een sigarette aan de toonbank. De kleine, die daar bier drinkt, dat is G***, een der beste Russische pastelschilders.

— Werkt hij niet meer?

Stenko kijkt mij schuin aan, het oog vol bitterheid.

— En de pastels? Zult u hem die zenden? Die met dien grooten baard, hier achter mij, was beeldhouwer. Nu is hij niets meer. Hij wacht nu al drie jaar op klei. En die dáár...

Ik val hem in de rede: „Laten we maar liever heengaan..."

Old Beck, het merkwaardig Muildier.

Vooral in de Zuidelijke streken is het muildier, de kruising van ezelhengst en paardmerrie van groote beteekenis, schrijft het *Vad.* In Italië en Spanje zijn heel wat meer muildieren dan paarden, in Griekenland zijn dubbel zooveel muilezels als paarden en in heel het Afrikaansche en Aziatische Middellandsche Zeegebied ligt de zaak net zoo. In de Nieuwe Wereld hebben vooral Mexico en eenige streken der Ver. Staten overwegend veel muildieren in gebruik.

Daar zijn verscheidene redenen voor, niettegenstaande het houden van muildieren in zekeren zin oneconomisch is vanwege hun onvruchtbaarheid. Maar ze zijn, net als de ezels, onvatbaar voor vele ziekten van tropische en subtropische landen; verder zijn ze gauw tevreden en wat kracht betreft en grootte doen ze, uit goede fokkerijen, niet onder voor koudbloeds. Alleen vieren ze zoo nu en dan hun koppigheid bot en dan is er niets met ze te beginnen. Maar al te vaak schijnt deze minder prettige eigenschap niet op te treden en in elk geval heeft ze de verbreiding van de fokkerij niet kunnen tegengaan.

Kon men vruchtbare muildieren fokken, dan zou, dat behoeft geen nader betoog, een groote economische stap voorwaarts zijn gegaan. Jaren geleden, in 1907, heeft een in Brazilië gevestigde Duitscher medegedeeld, dat hij vruchtbare muildieren had gefokt, maar daar is niet verder op in gegaan. Nu echter is uit Noord-Amerika een goed gedocumenteerd geval medegedeeld dat te meer de aandacht heeft getrokken, omdat het om een systematische proef van een fokstation, dus een officieel lichaam gaat.

Door een bericht in een Amerikaansch tijdschrift was prof. W. L. Stengel, van het Landbouwinstituut van den Staat Texas, op een muildiermerrie opmerkzaam geworden, welke vruchtbaar moest zijn. Hij wist in 1920 deze merrie Old Beck met het veulen te koopen, naar het *Journal of Heredity* mededeelt, en begon systematische fokproeven. Het dier zou toen 21 jaar zijn geweest, een leeftijd waarop een paard meestal reeds versleten is en dat den langen levensduur der muildieren aantoont. Het veulen, dat een ezelhengst tot vader had, was donkerbruin, maar onderscheidde zich overigens in niets van een gewoon muildier. Eenige pogingen om Old Beck met succes met een ezelhengst te paren, mislukten en eerst in 1923 lukte het een veulen van een paardehengst te krijgen, een hengstveulen. Dit was bruin met een witte bles en drie witte voeten. Zijn uiterlijke kenteekenen wezen meest in de richting van den vader, behalve dat de linkerhelft van het voorhoofd niet zoo goed was ontwikkeld als de rechter en dat het linkeroor iets afstond.

Dit tweede veulen werd op het fokstation geboren en onmiddellijk na de geboorte door de leden ervan bezichtigd, zoodat er over de identiteit geen twijfel bestaat. In 1924 werd Old Beck weer bij een ezelhengst gebracht, maar aan het eind van het jaar liep het mis, wat intusschen toch haar vruchtbaarheid bewees. Ook latere pogingen hadden niet meer succes; evenmin lukte het het eerste veulen van Old Beck vruchtbaar te krijgen. Daarentegen toonde het tweede, dat meer op het paard leek, zich vruchtbaar. Begin 1927 kwam het eerste veulen van dezen muildier-paardbastaard ter wereld. Deze muildier-paardehengst, de zoon der muildiermerrie Old Beck, ontwikkelde zich tot een edel rijpaard, dat uiterlijk in niets zijn afstamming van een ezel verried. Alleen schijnt hij bij zijn geestelijke eigenschap een zekere angst voor rivierovergangen van moederskant geërfd te hebben.

Uit dit bericht zou blijken, dat het trots alle moeilijkheden niet onmogelijk kan zijn vruchtbare muildieren te fokken. Zooals bij de andere bastaardsoorten schijnt het ook bij de muildieren veel moeilijker vruchtbaar mannelijk kruisingsmateriaal te krijgen dan vrouwelijk. Dit is niet alleen een belangrijk probleem voor de erfelijkheidstheorie, maar toont ook voor welke moeilijkheden de fokkerij vaak staat.

Kerstavond.

Wij kunnen niet helpen, dat deze Kerstavond zoo laat komt. Het is een vertooning voor de leden van de Zweedsch-Nederlandsche vereeniging te Den Haag van het werk van Selma Lagerlöf.

— Neen, antwoordde zijn moeder streng. — Maar dat kan ze wel met een of andere chemische stof doen. Het doet mij leed, dat je zooveel aandacht hebt geschonken aan haar uiterlijk. Ik kan er gewoon om huilen.

George trachtte zijn moeder luchtigjes-weg te troosten. Hij was een knappe jongeman met een prettig, jongensachtig gezicht. Hij was buiten opgevoed, onder het onafgebroken toezicht van zijn bedilzieke moeder en bezat nog niets van de wereldwijsheid die de meeste menschen pas door pijnlijke ondervinding verkrijgen. De eenige belangrijke gebeurtenis in zijn jonge leven was de nacht, dien hij in de gevangenis had doorgebracht, verdacht van inbraak en het was niet verwonderlijk, dat de onverwachte weder-verschijning van het jonge meisje, dat de oorzaak was geweest van zijn gevangenneming, hem met ontsteltenis vervuld had. Maar toen hij den eersten schrik te boven was, maakte die ontsteltenis langzamerhand plaats voor een vaag gevoel van welbehagen. Een jongeman immers, die eenvoudig en ver van het gewoel der wereld opgevoed is en die het leven nooit anders dan uit het gezichtspunt van zijn moeder bekeken heeft, is nu eenmaal ontvankelijker voor vrouwelijke bekoorlijkheden dan minder streng-opgevoede jongelui.

Neen moeder, zei hij, op beslisten toon, na een lange pauze, die alleen maar onderbroken was door het snikken van mevrouw Hemmings. — U zult niets van dien aard doen. Ik zal zelf alle noodige maatregelen nemen, als dat noodig blijkt te zijn.

— Ik kan niet toelaten, klaagde mevrouw Hemmings door haar tranen heen, dat de heele streek bestolen wordt, zonder dat er tegen wordt gewaarschuwd.

— Maakt u zich niet bezorgd, antwoordde George. — Ik zal den loop van de gebeurtenissen afwachten en als het oogenblik komt, zal ik heusch niet aarzelen om toe te slaan.

Mevrouw Hemmings was onder den indruk door de ongewone beslistheid van haar altijd zoo volgzamen zoon.

— Maar je mag je eigen veiligheid toch niet in de waagschaal stellen om de schuldige te ontmaskeren. Wij betalen zooveel belasting, dat de beambten, die daarvoor salaris ontvangen, dergelijke gevaarlijke werkjes kunnen opknappen.

— Dat zullen ze ook heusch wel doen, zei George op geruststellenden toon.

— Maar laten we nu niet verder over dit pijnlijke onderwerp praten.

Toen mevrouw Hemmings en haar zoon in Wollacombe uit den trein stapten, greep de oudere dame vol schrik George's arm.

— Kijk George, riep ze uit, buiten zichzelf van opwinding, terwijl ze naar een bulletin van een van de plaatselijke bladen wees.

George las het vetgedrukte opschrift met gefronste wenkbrauwen:

INBRAAK OP KASTEEL HARLSMORE.
DE DIADEEM VAN DE GRAVIN GESTOLEN!

— Arme Lady Harlsmore! zuchtte mevrouw Hemmings. Ze was doodsbleek geworden.

— Het is wel heel toevallig! mompelde George. — Zou ze hierheen zijn gekomen om haar medeplichtigen te ontmoeten?

— Mijn instinct zegt me wat ik van deze diefstal moet denken, zei zijn moeder. — O, George in wat voor poel van misdaad en gemeenheid zijn we te land gekomen! We moeten zorgen, dat haar bagage onderzocht wordt!

— Stil toch, moeder.

— Kijk, daar is ze! Ze staat bij mijn zwarten koffer. O, George red dien tenminste!

Maar daar haar zoon geen aanstalten maakte om te doen wat ze hem zoo opgewonden verzocht, snelde mevrouw Hemmings in hoogst eigen persoon naar de groep reizigers, die bij den bagagewagen op hun koffers stonden te wachten en met beide handen omklemde ze haar dierbaar bezit, terwijl ze Lilian tartend aankeek.

— Wat is ze toch bezorgd voor die koffer, dacht Lilian, die zich glimlachend een eindje van de groep verwijderde, om een witkiel orders te geven om haar bagage in ontvangst te nemen.

Zij keek onzeker om zich heen of haar tante er ook was; een welgedane dame met een blozend, vriendelijk gezicht kreeg haar in het oog en kwam op haar toe.

— Ik geloof, dat ik weet wie je bent, Lilian Turner natuurlijk, zei ze opgewekt, je lijkt sprekend op je lieve moeder.

— Dus, u bent tante Martha? vroeg Lilian.

— Juist, lieve kind, geef me maar gauw een zoen.

— Wat vriendelijk van u om zelf te komen, zei Lilian na een stevige omhelzing. — Wat moet ik met mijn bagage doen?

Daar zal John wel voor zorgen. Zij wees naar een jongen in een met meel bestoven costuum, die verlegen aan zijn pet tikte.

— Mijn karretje staat buiten, daar kan hij ze opladen, ik woon niet ver van het station; we hoeven alleen Highstreet maar af te wandelen. Maar lieve kind, wat vind ik het toch heerlijk om de dochter van mijn zuster te zien en te merken dat zij zich niet te deftig voelt om bij mij te komen logeeren.

Het ontging Lilian niet, dat de jonge Hemmings naar hun gesprek stond te luisteren.

— Ik vind het heerlijk dat u mij hebben wilt, antwoordde het meisje hartelijk. — Ik ben zoo blij dat ik uit Londen weg ben. Als u eens wist hoe ik naar het rustige buitenleven verlangd heb.

— Je hebt zeker een erg drukken tijd gehad, maar dat moet je me later maar eens vertellen.

Lilian keek tersluiks naar George en vroeg zich af waarom mannen zoo zelden kunnen luisteren zonder dat het in de gaten loopt, een kunst, die vrouwen zoo uitstekend verstaan!

John had inmiddels de bagage opgenomen en liep het perron af.

Lilian's blik viel op het aanplakbiljet.

— Lieve hemel! riep ze uit, de diadeem van de gravin van Harlsmore gestolen! Dat is gewoon een prachtstuk!

— Heb je dien dan wel eens gezien? vroeg haar tante geïmponeerd.

— O, ja, ik ken de gravin heel goed. Zij wierp een snellen blik op haar tante, want ze was bang, dat deze haar opmerking erg blufferig zou vinden, maar haar vrees was ongegrond.

— O ja? vroeg ze alleen maar.

— Je ontmoet zooveel verschillende menschen in Londen, legde Lilian verontschuldigend uit. Zij had zich overtuigd, dat mevrouw Hemmings uit de buurt was.

Ik vind het erg jammer voor haar, babbelde tante Martha. Ze is pas een paar weken geleden op het kasteel teruggekomen. Het was een heele poos aan een Amerikaanschen millionnair verhuurd. Ze zeggen, dat ze niet zoo heel veel geld meer heeft, maar dat zul je wel weten als je haar kent.

— O, ik heb haar maar enkele keeren gesproken. Ze is een goedhartige vrouw, maar niet zoo heel erg beschaafd. Ze is zelf van eenvoudige afkomst.

— Ken je haar zoon?

— Neen, dien heb ik nog nooit ontmoet. Hij studeert nog, geloof ik.

Buiten het station stond een ponywagentje, waarop in kleurige letters: „Martha Watt, Bakkerij en Lunchroom". Daarnaast stond een dichte auto en Lilian zag den chauffeur en witkiel bezig, om een welbekenden zwarten koffer met een witten band op den bagagedrager te bevestigen.

(Wordt vervolgd).

Motor en Toerisme.

Riviera-Filmpjes

door

TOM SCHILPEROORT.

Naar het Zuiden! — Still going strong! — Met trein en autocar!

We behoeven niet meer bang te wezen, dat we er niet snel genoeg zullen komen! De 899 K.M., die Nice van Parijs scheiden, en die we, als we haast hebben, en niet zien op een enkelen penning, per „train bleu" aflegden in zoowat 17 uur, zijn thans, dank zij de samenwerking van de P.L.M. en de Société des Wagon-Lits tot een afstand van 14½ uur rijdens geslonken, wat beteekent dat we tegenwoordig 's morgens om half negen zoowat uit Parijs kunnen vertrekken en 's avonds in Nice kunnen slapen, nademaal we daar met dien Pullman-Riviera-Express om bij elven aankomen. *)

Deze verbetering is niet gering, aangezien het voordien onmogelijk was, van Parijs uit, Nice te bereiken zonder nachtrit. Nog steeds had het niet mogen gelukken, tot op heden, deze dagverbinding tot stand te brengen, welke, toen de oorlog uitbrak, juist zou worden ingelegd. Totdat het vliegverkeer, dat met landvliegtuigen het traject Londen—Parijs—Marseille vloog en dat vandaar per hydravion doorgetrokken werd tot Cannes, voelbaar den trein concurrentie aandeed, door dezen afstand in één dag af te leggen, en men bij den „Grand-Frère" dus wel genoodzaakt was een tegenkaart uit te spelen... En ziet, wat nog nooit gekund had, was nu vrij spoedig en onverwacht voor elkaar: de dagverbinding Parijs—Nice, zij het dan voorloopig slechts alleen eerste klasse en met Pullmanwagens!...

Neen... natuurlijk... een kleinigheid kost het nog niet!... Dit is trouwens een kwaal, waaraan geen der luxeverbindingen hierheen laboreeren... Goedkoop is de reis niet... Ook genieten we hier nog steeds van den 35 pct. toeslag op de tarieven, eenige jaren geleden op den prijs der biljetten gelegd, en zonder welke toen het budget al evenmin kloppend kon worden gemaakt als bij ons in Holland. Desondanks zijn toch de prijzen in de laagste klasse hier in vergelijking met Holland nog niet overdreven hoog. Voor één gulden ongeveer rijdt men op een retourbiljet heen en terug naar Nice van Menton af, en hoe verder men gaat hoe goedkooper het wordt, zoodat naar Marseille ongeveer 50 frc. kost. Hetgeen een afstand van 230 K.M. is, ongeveer gelijk staand met Vlissingen—Groningen.

♣

De prijs van een biljet Nice—Parijs in de derde klasse kost ongeveer 20 à 21 gulden. Als we dus zien, dat een biljet luxe-klasse 525 frs. kost, dan is dat naar verhouding niet zooveel. Edoch voor de speciale luxe-treinen komt daarop een toeslag, welke voor de bovengenoemde Pullman-express ongeveer 125 frs. bedraagt, zoodat de totaal-reis met dezen trein van Parijs naar Nice 60 gulden kost.

U zucht?... U fluit tusschen uw tanden?... De beroemde „Train Bleu" is nog duurder, want daar betaalt ge op uw biljet eerste klasse nog 425 frs. voor uw slaapcabine erbij, zoodat deze „Train Bleu" u vervoert tegen den civielen prijs van ruim 90 gulden van Parijs naar het schoone Nizza!... Wat niet heelemaal voor niets is!...

Maar ziet u, het reizen met deze treinen is dan ook zoo totaal gespeend van alle door velen zoozeer gevreesde reismoeilijkheden, heeft zoo weinig meer van 't eeuwig-bewegende, donderende, rommelende, schuddende, bezetene treingedender, is zoo héél veel veraangenaamd door wagens als salons en slaapcoupés als hotelkamers met warm en koud stroomend water en verder alle comfort van bediening en gemak, als in een groot hotel, dat, den volgenden morgen uitgeslapen en wel, aan uw ontbijt zittend, zoo om en nabij Toulon, en genietend van de Blauwe Zee, die u hier welkom heet, ge stellig al in u zelf een belofte hebt afgelegd, dat als ge het ook maar even doen kunt, ge nooit meer met een gewonen trein zult reizen, welke laatste met de eerste verschilt als een Rolls-Royce met een vóór-oorlogsch Fordje!...

Immers hier geen nauwe slaapkooien, geen boven- of onderbed, maar 'n bijna weelderige normale slaapstede, waar ge alleen in woont, of indien ge met u beiden zijt, een cabien met verbindingsdeur krijgen kunt. Geen gedonder in uw ooren als ge u te slapen legt, hoogstens een vèrverwijderd dreunen, waaraan ge spoedig went of dat zelfs velen een slaapliedje schijnt. Ventilatoren verzorgen den frisschen luchttoevoer. Kasten zijn disponibel voor uwe kleeren... Spiegels en comfortabele strapontins verhoogen het comfort, terwijl decoratieve wandschilderingen de aankleeding van het geheel nog meer waarde geven. Stof en rook bereiken ook het inwendige van de coupés niet...

♣

De inrichting van den Pullman-Riviera-Express zal menigeen reeds bekend zijn door de Etoile-du-Nord, de Amsterdam—Parijs-Pullman. Hier fauteuils inplaats van banken, saloninrichting met klaptafels voor de lunch en het diner, dat geserveerd wordt aan de plaats van den reiziger, waartoe iedere twee waggons van een gemeenschappelijke keuken voorzien zijn. Leestafels, speeltafels, wijde vensters voor side-seeing, buffetten, alles bevindt zich in dit rijdende eerste klasse restaurant-salon. Zooals de „Train Bleu" een rijdend hotel is, zoo is de Pullman-Riviera een rijdend salon-restaurant. Bij de opening is er in een der waggons zelfs onderweg... gedanst!... Wat wel pleit voor den goed-uitgevoerden gang dezer luxevoertuigen!...

De Pullman is dus eigenlijk, hoewel sneller, goedkooper dan de Train Bleu. Maar men is met deze laatste geen dag kwijt, en men slaapt aan boord, om zoo te zeggen... Om half tien des avonds uit Parijs, is men er om ruim een uur mee in Nice, den volgenden middag dus. Behalve deze treinen zijn er nog de gewone sneltreinen, waarin de P.L.M. ook nog zeer fraaie salon-couchettes loopen laat, en salons-lits, maar die niet zooveel goedkooper zijn dan de Pullman, en die naast deze twee genoemde luxetreinen natuurlijk dalen tot den rang van gewone treincompartimenten, zij het dan wat extra ruim en comfortabel. Maar niemand, die eenmaal verwend is door de Train Bleu-comfort, of de Pullman-geriefelijkheden, zal, indien hij het zich veroorloven kan, gauw tot de reis met gewone wagens terugkeeren. De verschillen in aangename reismethoden zijn tè groot!

♣

Maar we kunnen tegenwoordig niet alleen met de spoor naar de Riviera gaan! En zonder twijfel heeft ook dat de rail-maatschappijen aangezet tot snellere verbindingen met comfortabel materieel. In de eerste plaats is er daarnevens de vliegdienst, die Londen met Cannes verbindt, en Parijs met Marseille (Martigues) en dan hebben we tegenwoordig ook van Londen, van Frankfort en van Parijs... auto-omnibussen!...

Het is nog niet lang, verleden jaar voor 't eerst, dat de sneldiensten per autocar zijn ingevoerd... Thans kan men ze af zien rijden van de Place Grimaldi, of de Place Malausséna, eveneens Pullman's in hun genre, lange wagens met zware motoren en een 20 à 25 comfortabele fauteuilplaatsen en buffet!... Langzaam glijden deze gevaarten, die hun reizigers in vier dagreizen toerend langs den weg naar Parijs en verder voeren, gelijk wegmastodonten tusschen de huizenrijen door, tot ze hun gang nemen buiten de bebouwde kommen... Ze loopen flinke snelheden, tot 70 en 80 K.M. op de lange stukken. Ze zijn dan nog niet aan hun maximum, maar dat wordt ook niet gereden. Ze beschikken dus over een behoorlijke reserve. De bagage vindt haar plaats gemakkelijk bovenop.

Wie niet zoovèr wil, kan eenzelfde Pullman-autocar nemen tot Marseille. Men heeft van Nice uit daarop sneldiensten, die na de lunch vertrekken en ongeveer om half acht in Marseille zijn, tijdig voor den nachttrein. Maar het is ook mogelijk des morgens te vertrekken om ongeveer negen uur, onderweg te lunchen en te vijf uur ongeveer in Marseille te arriveeren. Onnoodig te zeggen welken schitterenden tocht deze toer langs de geheele kust opleveren kan. Indien men dezen maatregel tijdig neemt, kan het spoorbiljet (tenminste indien men dan van de P.L.M. autocars gebruik maakt) door een carbiljet worden vervangen.

♣

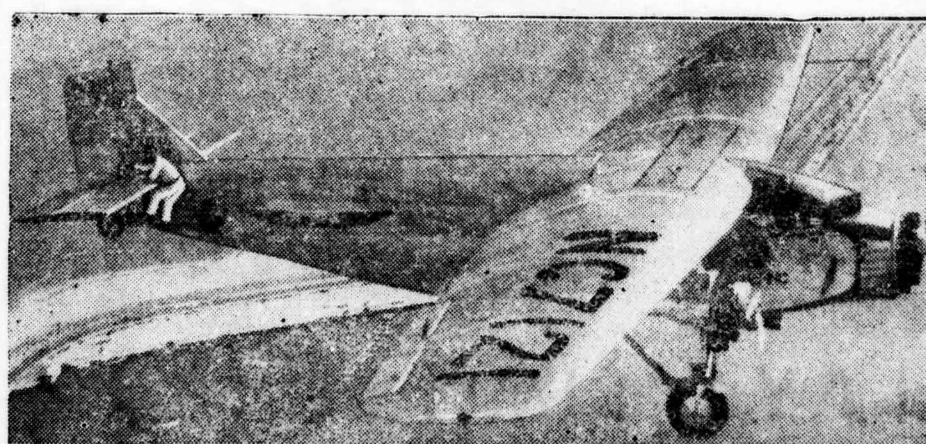
Nog een andere manier staat tegenwoordig den reiziger open, om de Blauwe Kust te bereiken, namelijk door Zwitserland en Italië, langs de nieuwe lijn via Nice—Breil—Coni—Turijn, en verder over den Simplon naar Bern of naar Bazel, of omgekeerd. Deze verbinding heeft ten eerste het voordeel, dat men slapen kan in Bazel of Bern, zonder dat de reis daardoor aanmerkelijk langer duurt, en ten tweede het passeeren van 't ongeloofelijk mooie Alpenlandschap dat men doortrekt.

Want ook dat moet men niet te gering rekenen: onderweg en overdag van het uitzicht te kunnen genieten, dat afleidt en bekoort vaak, en waardoor de tocht, die op zichzelf vermoeiend wezen kan, heel wat wordt veraangenaamd!... Na de Rijnvallei, ons allen meestal reeds uit onze prille jeugd bekend, toen Ahrtal en Moezeldal nog de bijna klassieke tochtjes waren voor Hollandsche vacantiereizigers, is de tocht door de Jura over Bern of die over de meren via Luzern, onvergelijkelijk en wat na Domo d'Ossòla en Turijn nog op het laatst de naar het zuiden trekkenden in de vallei van de Rova wacht, is waarlijk wel in staat om den geest wakker te houden!

Daarom heeft deze nieuwe lijn veel voor. Het moge dan geen bijzonder luxe-dienst bevattende verbinding wezen, aan natuurschoon wordt u de volle maat wel gegeven. Deze brengt u naar de Riviera op een geheel andere wijze dan met de lijn over Parijs, Lyon, Marseille. Het een is een toch dwars door het Fransche land, van Noord tot Zuid, het andere raakt nauwelijks het Fransche land en overschrijdt slechts de grens ervan op het laatste nippertje, om zoo te zeggen. De eerste lijn bezit voor de traditie meer aantrekkelijks, er worden klassieke trajecten mee afgelegd en langs plekken komt men, zooals in Provence en het Rhônedal, welke men nu niet zoo iederen dag bezoekt. De laatste lijn daarentegen biedt bijna van het begin tot het einde afwisselend berglandschap van het laagste tot het allerhoogste... En ook dit kan zijne charmes hebben... Maar de Riviera bereikt men ermee, als door een achterdeur, en ge zijt in Nice, zonder dat ge van de wonderlijke Blauwe Kust ook nog maar een vierkanten meter gezien hebt!...

Wat dit laatste betreft is de reis van Marseille tot Nice wel de nachtelijke bekommernissen waard, welke in tunnels en de geul van het Rhônedal geleden zijn... Het is in letterlijken zin een opleving, als in den morgen, de wijde Blauwe Zee na de tunnel van Estaqu voor ons uitgespreid ligt en de zon aan den zoo wolkeloozen hemel zich zomersch erin weerspiegelt... Zoo is tenminste de traditie, en laten we het ons bekennen: die wil ook wel wat te zeggen hebben!......

*) Wij willen er hier tusschen haakjes eens op wijzen, dat de afstand Batavia — Soerabaja, die dagelijksch in 13½ uur door de eendaagsche wordt afgelegd, niet veel geringer is, namelijk ongeveer 850 K.M. Dit à propos van klagers, die nog altijd alles in Indië „achterlijk" vinden! — *Red. B.N.*

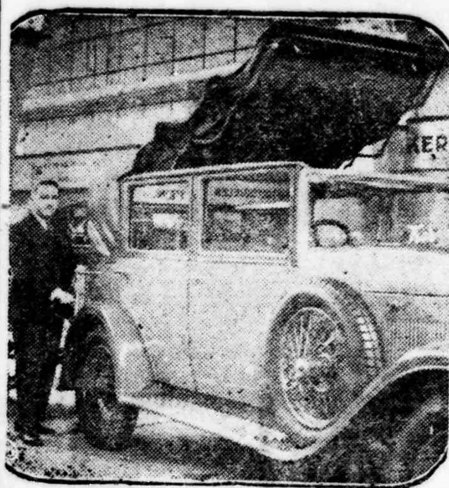
Dat herstellingen aan een vliegmachine tijdens de vlucht mogelijk zijn, werd onlangs door den Amerikaanschen vlieger Jimmy Terry gedemonstreerd, op een hoogte van 1500 voet.

GENERAL MOTORS EN FOKKER.

Toen het vorig jaar gepubliceerd werd dat General Motors voor 40 % in het kapitaal der Fokker Aircraft Corporation of Amerika geïnteresseerd is en tevens de contrôle heeft over enkele andere vliegtuigfabrieken, vroeg men zich af welk aandeel in het Fokker bedrijf de General Motors Export Corporation op zich zou nemen.

Even na de benoeming van mr. W. T. Whalen tot vice-president der Fokker Aircraft Corporation werd bekend gemaakt, dat alle overzee belangen van de Fokker fabrieken door de Export Company zullen worden behartigd.

De export van vliegtuigen staat natuurlijk nog in de kinderschoenen en het zal wel eenigen tijd duren voor de buitenlandsche vestigingen van General Motors zich daadwerkelijk met den verkoop kunnen occupeeren. In het algemeen vertoonen de omstandigheden die zich hierbij voordoen veel overeenkomst met die, welke 10 jaar geleden bij den export van automobielen werden ontmoet. Voor een deugdelijk export-schema uitgewerkt wordt, zullen nog vele gegevens verzameld moeten worden. Interessant is het in verband met het voorgaande eens na te gaan hoe zich de wereldvermaarde organisatie van Anthony H. C. Fokker ontwikkelde.

Een automobiel met opklapbare kap, zooals die te zien was in de R.A.I.

Fokker, die over de zeldzame gave beschikt droomen in daden om te zetten; die zoowel ontwerper, uitvinder als fabrikant is, heeft zich zien uitroepen als de grootste persoonlijkheid op vliegtuig gebied.

Zijn kijk op en groot vertrouwen in de toekomst zijner industrie gaven den stoot aan Fokker's voornemen al zijn energie te richten op massa productie voor handelsdoeleinden. — De geheele wereld beschouwt hem als „de" autoriteit op aviatisch gebied en de mechanische perfectie zijner machines wordt alom erkend. Een opsomming van alle records door en met zijn machines behaald zou een beknopt overzicht vormen van de vliegtuig geschiedenis der laatste 15 jaren.

Anthony Herman Gerard Fokker werd 6 April 1890 te Kediri geboren. Zijn vader, keerde in 1896 met zijn familie naar Holland terug, waar hij zich te Haarlem vestigde en waar hij in 1925 overleed. Hier ging de jonge Fokker naar school doch zijn drang naar de techniek bracht hieraan spoedig een eind. Dank zij zijn talenten kon hij dezen stap zonder schade doen.

Groote sensatie verwekte zijn eerste vliegtuig door hem in 1911 bijna zonder hulp gebouwd. Hiermee leerde hij zich zelf vliegen en won in 1912 te St. Petersburg de Russische Militaire Competitie. Deze en een menigte andere demonstraties brachten hem een aantal orders in en van toen af begon hij, zonder zich door de technische en financieele hinderpalen te laten terneerslaan, de fabrikage van vliegtuigen op commercieele basis.

In minder dan 20 jaren werden 15.000 Fokker machines gebouwd, vertegenwoordigend niet minder dan 53 verschillende typen; vanaf de broze „spider" van 1911 tot het laatste model F 32 met zijn vier 525 P.K. motoren. Gedurende de proefvlucht werden met dit nieuwste type 35 personen en 2700 Liter benzine vervoerd met een snelheid van 160 tot 200 K.M. per uur.

Motor-varia.

Kaye Don.

DAYTONA, 16 Maart (*Spec. Bat. Nieuwsblad*). Bij de eerste proefritten met zijn „Silver Bullet" bereikte Kaye Don een snelheid van 198 mijl.

De keuken als autogarage.

Engelbert Zachka is de uitvinder van een auto, welke gemakkelijk uit elkaar genomen en in de keuken „geparkeerd" kan worden. Deze auto kan twee personen vervoeren. Een der eerste vereischten in de constructie van dit wagentje was een zoo gering mogelijk gewicht te bereiken. Zoo zijn alle deelen, dus ook de motor, buitengewoon licht geconstrueerd, terwijl de carrosserie uit canvas werd samengesteld. Om dit „motorvoertuig" te bergen moet men over evenveel helderziendheid beschikken als noodig is bij het oplossen van een legkaart-puzzle. Eerst neme men de carrosserie af, welke in een net klein bundeltje wordt samengevouwen; vervolgens demonteere men het chassis, waarvan elk onderdeel genummerd is. Het stuur, de wielen, de motor enz. zijn verder alle afzonderlijke deelen. Dit wagentje heeft drie wielen en de uitvinder verklaart dat het in een paar minuten gemonteerd kan worden.

Goed voorbeeld.

Door de Koninklijke Noorsche Automobielclub te Oslo werd een bulletin verspreid, waarin nieuwe maatregelen worden aanbevolen in verband met het autoverkeer in Noorwegen. De club is van opinie dat niemand binnen de grenzen van een stad zijn hoorn behoeft te gebruiken; dat de gemiddelde snelheid altijd zoo moet zijn, dat aanrijdingen voorkomen kunnen worden en dat des avonds bij het doorrijden van bochten het inschakelen der koplampen voldoende waarschuwing is.

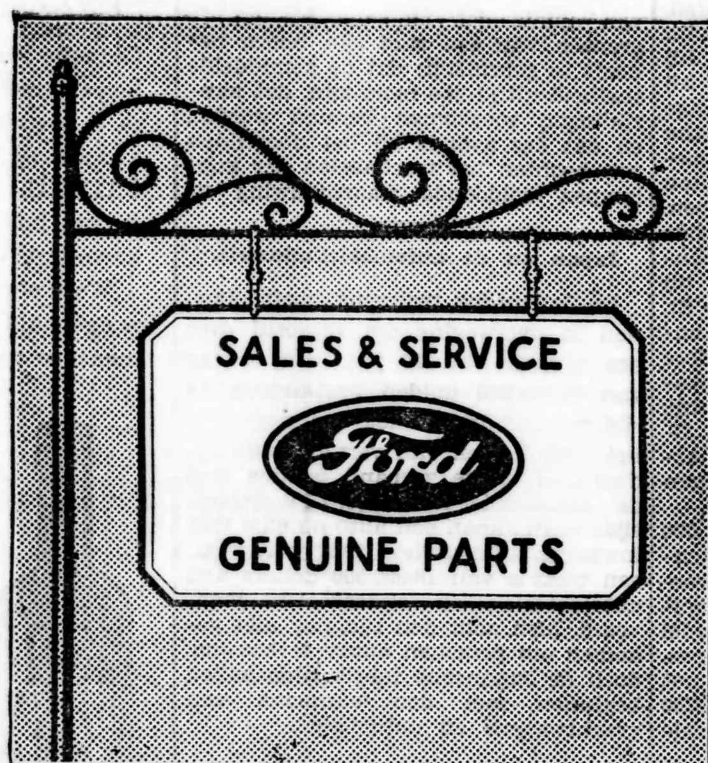
Japan en de automobielindustrie.

De Japansche regeering heeft plannen in overweging om verdeeld over een periode van 10 jaar een bedrag van 50.000.000 gulden beschikbaar te stellen voor den aanleg van wegen en het subsidieeren van verschillende industrieën, welke verband houden met de automobiel-fabricage. Momenteel rijdt er in Japan een auto op elke 1525 inwoners. Gedurende 1928 werd voor een waarde van 16.000.000 dollars aan automobielen en onderdeelen ingevoerd. Men acht den tijd nog niet gekomen om personen auto's te bouwen, doch de Japansche fabrikanten zullen beginnen met den aanmaak van vrachtwagens en autobussen.

ADVERTENTIEN.

Deskundige hulp na aankoop van uw auto

De kritieke periode in het leven van een automobiel is, wanneer hij nieuw is. Behoorlijke zorg en aandacht gedurende de eerste 1000 K.M. zullen zijn levensduur verlengen. Later onnoodig ongemak voorkomen en zijn waarde als tweedehandsch auto ten zeerste verhoogen.

Het bord aangevende eerlijke, zorgvuldige, hoffelijke, billijke, deskundige hulp.

Laat geregeld Uw auto deskundig nakijken, bezoek Uw plaatselijken Ford-handelaar na de eerste 1000 K.M. eens per maand voor geregelde contrôle.

U bezit een prachtauto in den New Ford. Hij handhaaft zijn goede conditie op een wijze, onovertroffen door eenige andere automobiel van deze of een nabijkomende klasse.

De New Ford is zoo goed gemaakt, dat hij verbazend weinig aandacht vereischt. Toch wil dat niet zeggen, dat U hem moet verwaarloozen. Evenals elke andere fijne machinerie zal hij U lang dienen, als hij behoorlijk onderhouden wordt.

Onverschillig waar U woont of waar U heen gaat, elke Ford-handelaar is Uw handelaar, speciaal getraind en uitgerust om onmiddellijk zorvuldige deskundige hulp te verschaffen, die een onuitputtelijke bron van voldoening zal blijken in de zorg van Uw auto.

U zult ondervinden, dat de handelaar prompt in zijn werk is, billijk in zijn berekening en werkelijk verlangend ten allen tijde een deugdelijke reparatie uit te voeren.

Het is zijn voortdurende streven U te ontlasten van elk onderdeel van de zorg van Uw auto en U te helpen duizenden en duizenden K. M. onbezorg autorijden te verkrijgen.

Laat geregeld Uw auto nakijken.

FORD MOTOR COMPANY OF MALAYA, LIMITED, SINGAPORE S.S.

ABONNEMENTSPRIJS:
ƒ 7.50, fr.p.p. ƒ 9.—, buiten Ned.-Indië ƒ 12.50 p. kw.
ADVERTENTIE-TARIEF:
1—25 woorden ƒ 3.75, elke 5 woorden meer ƒ 0.75.
Regeltarief ƒ 0.50 per regel

BATAVIAASCH NIEUWSBLAD.

Hoofdredacteur: J. H. RITMAN

VIERDE BLAD

Directeur: G. MOLENAAR.

UITGEEFSTER:
N.I. Drukkers- en Uitgevers Mij.
BUREAUX:
Sluisbrugstraat 23, Weltevreden
TELEFOON:
Welt. 2886, 2887 en 2888 (Wisselbord).
Na 5 uur 's midd. Welt. 429

Het Gouden Jubileum

van de Cigarettenfabriek Mac Gillavry.

De heer Mac Gillavry.

Van de Cigarettenfabriek Mac Gillavry.

In verband met het aanstaand vijftigjarig bestaan der bekende fabriek Mac Gillavry, was reeds door enkele bladen aan den heer Mac Gillavry gevraagd om enkele bijzonderheden betreffende deze, voor Nederlandsch-Indië, zoo belangrijke industrie.

In verband daarmede had de heer Mac Gillavry verschillende bladen alsmede een vertegenwoordiger van „Aneta" uitgenoodigd om naar de fabriek te komen, opdat hij met één interview zou kunnen volstaan.

Het ontstaan van het bedrijf.

Vol enthousiasme ving de heer Mac Gillavry aan te vertellen, hoe zijn moeder begonnen was met het rollen van strootjes voor zijn vader, die volgens hem, „een lastig persoon" was en alleen dit home-made product wilde rooken. Dat maken van strootjes geschiedde met behulp van een speelkaart, een stukje papier en een weinig tabak.

„In die dagen" ging de heer Mac Gillavry verder, rookte veelal ieder eigengemaakte cigaretten en dacht men er niet aan om geïmporteerde waar te rooken."

De oude mevrouw Mac Gillavry beschouwde het maken van cigaretten geheel en al als een afleiding en tijdverdrijf, doch zoo langzamerhand sprak men hier en daar over de heerlijke strootjes, welke door mevrouw Mac Gillavry werden gemaakt. Vrienden en kennissen bestelden langzaam aan eveneens cigaretten, terwijl door de „mondelinge reclame" het product hoe langer hoe meer bekend werd. De bestellingen vloeiden dan ook binnen en spoedig liet mevrouw Mac Gillavry enkele vrouwen mede werken. Alles geschiedde echter op crediet en nog denkt de heer Mac Gillavry aan de dagen, dat de rekeningen niet betaald werden. Vanaf dat oogenblik is hij dan ook de man geworden, die te Semarang den naam verkreeg van „Jan Contant", daar hij niemand op crediet leverde, doch zelf wenschte hij evenmin crediet.

De kleine winsten, welke dit bedrijf, dat nog steeds onder leiding van mevrouw Mac Gillavry stond, afwierpen, mocht men haar speldegeld noemen; zij werden dan ook opzij gelegd en al naar gelang de oude dame behoefte had, kocht zij hiervan het een en ander voor haar genoegen.

Het kleine bedrijf, dat echter in den loop der jaren gestadig groeide, bleef een dertigtal jaren voortbestaan.

Niets werd veranderd; nog steeds waren het vrouwen die de strootjes rolden; nog steeds was de omgeving zooals die was in de eerste jaren, toen de vader van den heer „Tonny" zich op het land vestigde en daar een Cultuurmaatschappij vestigde.

Sprekend over die oude jaren in de cultures, vertelde de heer Mac Gillavry hoe de vrouw den man kon helpen in zijn arbeid en hoe dit nog dikwerf geschiedt, bijvoorbeeld door het kweeken van groenten etc., in welk verband de heer Mac Gillavry nog zeide, dat het geld werkelijk niet dik ligt opgeschept in de cultures, waarvan stedelingen zich al te vaak een verkeerde voorstelling maken.

„Zulk een vrouw", ging hij verder, „is een steun voor den man en voor dat type vrouwen heb ik bewondering".

Hieruit valt dan ook wel te concludeeren, waarom „Tonny" zulk een grooten eerbied voor zijn moeder heeft, die thans nog in Wassenaar woont. „Vlak naast mijn woning", voegde hij er met trots aan toe."

Zoo kwam de heer Mac Gillavry op de jaren 1909 en 1910, toen hem de leiding van het, als afleiding begonnen bdrijf, werd overgedragen.

„Ik haalde een streep door alle uitstaande rekeningen en vanaf dat oogenblik werd slechts tegen contante betaling geleverd. Dat systeem, dat ik in het jaar 1910 invoerde, is nog van toepassing en ik sluit liever mijn deuren, dan het credietsysteem weder in te voeren."

Slechts enkele duizenden guldens waren ter beschikking van den heer Mac Gillavry, maar de wil was er en door dien wil is de zaak uitgegroeid tot een bedrijf, dat genoemd mag worden op Java.

Even rustten zijn blikken op de omgeving, op den Oengaran, waarvan de top door nevelen was omhuld. Aan de andere zijde strekten de heuvelen van Salatiga zich uit, terwijl een weinig dichterbij het dal zich ontplooide. Een koele wind waaide over de onderneming, die op een hoogte van precies duizend voet is gelegen.

Waarschijnlijk gingen de dagen van vroeger aan zijn geestesoog voorbij; dacht hij weder hoe hij met zijn broers en zusters speelde terwijl zijn ouders het land verzorgden. Want de familie voelt als één, zelfs in die mate, dat de heer Mac Gillavry opmerkte dat hij naar Holland was gegaan, omdat de geheele familie daar was.

Hoe het bedrijf groeide.

„Reclame is steeds mijn *hobby* geweest, ging de heer Mac Gillavry dan verder, maar dan de goede, de echte reclame. Ik beschouw het als een droom, die komt, doch ook weer verdwijnt. Toch moet de indruk, die eenmaal gemaakt is, blijven, want reclame is een stuk van de verkoopsorganisatie".

Men kon merken, dat men hier met iemand te doen had, die werkelijk een studie gemaakt had van dit onderdeel der zakenwereld. „Het is geen fancy", ging hij verder, „integendeel een noodzakelijkheid en die noodzakelijkheid schrijft voor, dat van één tot tien procent van de te verkoopen eenheid in het artikel moet worden gestoken als reclame".

De firma Mac Gillavry heeft hieruit de ervaring geput, dat deze opvatting de juiste was, want de stijgende lijn, welke in den omzet te bespeuren valt, is hiervan het duidelijkste bewijs.

„Er zijn vele menschen, die de noodzakelijkheid van het voeren van een reclame-campagne niet inzien, doch wij kunnen dat net zoo min missen als een been", merkte hij op.

Vervolgens besprak hij de verkeerde wijze van reclame-voeren, het vertalen van Amerikaansche advertenties, hetgeen door vele firma's nog gedaan wordt.

„Men vergeet hierbij, dat de psychologie der menschen in dit land geheel verschillend is van die der Amerikanen".

Zelf is hij twee maal tien maanden in Chicago geweest en heeft daar een studie gemaakt hoe men zijn artikel moet brengen onder de consumenten.

„Men mag niet redeneeren, dat de kosten, welke men heeft uitgegeven voor een goede reclame, verloren zijn; integendeel men verkrijgt een waardevol materiaal. „Neem bijvoorbeeld een boek" zeide hij, „wanneer slechts twee bladzijden leerrijk voor een individu zijn, dan is de waarde van dat boek reeds ten volle betaald".

De heer Mac Gillavry weidde nog verder uit over zijn idee van reclame, die hij de ziel van de zaak noemde. „Zonder reclame is de zaak zielloos en doelloos", is zijn opvatting.

Alle reclame die door de firma Mac Gillavry wordt gevoerd, geschiedt onder supervisie van den Directeur zelf. „Wij luisteren naar klachten, welke onze consumenten over een onderdeel van het product naar voren wenschen te brengen; wij onderzoeken die klacht en trachten zooveel mogelijk aan de wenschen onzer klanten tegemoet te komen, en trekken daaruit ons voordeel bij den opzet van nieuwe reclame".

„In dat verband vertelde hij hoe men was overgegaan tot het verpakken der cigaretten in het nieuwe platte pakje, hoe men gevoeld had, dat de oude verpakking te dik was, vervelend voor den rooker, omdat de zak erdoor uitpuilde. De plattere verpakking was daarvoor de eenige oplossing en al kostte de nieuwe installatie zeer veel geld, men is er toe overgegaan om de nieuwe machines aan te schaffen.

Vervolgens vertelde hij, hoe hij zichzelf de vraag had gesteld, hoe lang een eenmaal gemaakte reclame duurde. „Dit is slechts van drie tot zes maanden. Na dien tijd is het gemaakte effect verdwenen en wordt het artikel menigmaal vergeten. In elk geval voert men den omzet dan niet verder op en verliest men gemakkelijk weer het zoo moeizaam veroverde terrein.

Door de lange studie, die de heer Mac Gillavry gemaakt had van het reclamevak was het voeren van een goede en doelmatige reclame een troetelkindje geworden, dat hij aaide en verpleegde en steeds opvoedde.

De twee jaren dat hij in Holland vertoefd heeft en de komende jaren, welke hij daar nog zal doorbrengen, stuurde hij en zal hij nog sturen, de nieuwste snufjes, welke hij tegenkomt.

De heer Mac Gillavry noemde het een kapitaal, dat belegd was en dat in de toekomst zeer zeker zijn rente zou afwerpen, niet met één procent, maar met tientallen.

Voor hem lag zijn jongste product, de kalender voor het jaar 1930, waarop men de rijzende zon ziet afgebeeld in gouden kleuren. Hij noemde dit zijn jubileumkalender, welke sprak tot de menschen in Indië, welke sprak tot de drie landaarden, welke men hier aantreft.

Heeft de Chinees of Javaan een vrijen dag, dan zal ook de Europeaan zijn vrijen dag nemen en „tot op heden is de arbeidende mensch nog steeds uitziende naar een vrijen dag," merkte hij op. „Dat idee hebben wij saamgevat in die kalender, wij bereikten deze drie landaarden in één kalender".

Wanneer de heer Mac Gillavry in Holland zal zijn teruggekeerd, zal hij in Den Haag een bureau als advertising counseller openen en zal hij zaken van advies dienen, wanneer zij bij hem aankloppen.

„Alleen mijn concurrenten schakel ik uit", besloot hij.

De fabriek.

De heer Mac Gillavry stelde verder zijn gasten in de gelegenheid een kijkje in de fabriek te nemen die binnenkort zal worden uitgebreid door den bouw van een nieuwe, grootere fabriek te Magelang.

Men had sinds lang afgedaan met handenarbeid en was overgegaan tot de machinale werkwijze, welke door den heer Mac Gillavry ten zeerste geprezen wordt.

Per dag worden geheel machinaal millioenen cigaretten gefabriceerd. Alles is zeer modern en uiterst zindelijk ingericht, doch de nieuwe fabriek zal nog moderner worden. Een arbeiderswoningen-complex, in den trant als door de N. V. Volkshuisvesting te Soerabaja wordt gebouwd, wordt opgericht en zal den arbeider alle gerieven geven.

Momenteel kennen de arbeiders reeds een spaarfonds en een pensioenfonds volgens dezelfde regelen opgericht en beheerd als bij de B. P. M. het geval is.

Den heer Mac Gillavry werd nog de vraag gesteld, of ook bij hem het communisme reeds aanhangers had gevonden, waarop hij lachend antwoordde, dat hij eenmaal ontevredenheid had geconstateerd. De belhamels waren toen bij hem geroepen, waarna hij hun had medegedeeld, dat zij direct konden verdwijnen, wanneer zij ontevreden waren. Bleven zij wel, dan was het goed, maar vertrokken zij, dan waren zij „communisten".

„Niemand verdween" vertelde hij lachend.

Straks in Juni zal het vijftigjarig jubileum luisterrijk worden gevierd, doch dan zit de heer Mac Gillavry reeds weer in Holland. De leiding, welke reeds een tweetal jaren in handen is van de heeren Bos en van Veen, zal ook tijdens die dagen bij die heeren blijven en „het is hun toevertrouwd", merkte hij nog op.

NEDERLANDSCH-INDIE.

(Vervolg van het Eerste Blad)

Besmettelijke Ziekten.

(Van het Epidemiologisch Bureau te Singapore).

Week geëindigd. Maart 1930.

Bagdad: 2 pest 1 dood. Bombay: 221 pokken 117 dood. Calcutta: 105 cholera 56 dood, 160 pokken 116 dood. Cochin: 74 pokken 8 dood. Karachi: 32 pokken 8 dood. Madras: 48 pokken 8 dood. Moulemein: 29 pokken 12 dood. Rangoon: 2 pest 2 dood, 1 cholera 1 pokken. Vizagapatam: 2 pokken. Colombo: 1 pest 1 dood. Batavia: 3 pokken 3 dood. Bangkok: 1 pest 1 dood. Pnom Penh: pest 5 dood, 2 cholera 1 dood. Saigon: 5 cholera 4 dood. Hongkong: 10 pokken 10 dood, 2 meningitis 1 dood. Macao: pokken 2 dood. Shanghai: pokken 1 dood, meningitis 22 dood. Canton: 2 pokken. Dairen: 1 cholera.

Week geëindigd 15 Maart 1930.

Swatow: pokken 2 dood. Lagos: 2 pest 2 dood.

Eerste geval van pokken Zanzibar 11 Maart 1930.

In de noordelijkste provincie Inbulu van het Tanganyika Territorium 7 sterfgevallen aan pest in een geïsoleerde streek in het binnenland.

Laffe Moord opgehelderd.

Uit Buitenzorg meldt onze correspondent:

In den nacht van 28 Februari op 1 Maart te ± 3 uur werd de algemeene politie, op Panaragan, gealarmeerd. Bericht werd, dat in een klein huisje, aan den zoogenaamden Gestichtsweg (achter het vroegere berie-berie-gesticht, thans kampement der algemeene politie) een oude vrouw stervende was gevonden met een aantal steekwonden in het bovenlichaam.

Men haastte zich erheen en vond in een dicht bebouwd kampongcomplex in een klein pondokje een alleenwonende, naar schatting 80-jarige vrouw, Koedak genaamd die, behalve een aantal lichtere wonden, in de linkerbovenborst een geweldige steekwond had, toegebracht met een bijzonder zwaar soort mes. De arme stakker baadde in haar bloed, maar had niettemin nog de kracht, aan den haar ondervragenden politie-ambtenaar mede te deelen, dat zij te 11 uur naar bed was gegaan, na haar potje voor den volgenden morgen toebereid te hebben.

Zij was wakker geworden, doordat iemand haar bij de keel greep. Toch had zij nog kunnen schreeuwen: „*Toeloeng, toeloeng!*" Daarop had haar aanrander haar verscheidene messteken gegeven. Zij kende hem niet, wist niet, waarvoor hij was gekomen. Zij had geen geld en geen sieraden.

Daar zij uitgeput raakte, werd zij naar het Ziekenhuis vervoerd, waar zij kort na aankomst den laatsten adem uitblies. Inmiddels was de politie haar nasporingen begonnen.

De nachtronde rapporteerde, dat zij een man had ontmoet, die haar had toegeroepen: „maling, maling!" Aan de achterzijde van het huisje, waarvan, zooals bij bijna al die woningen, de vloer van vastgestampte aarde was, werd een gat aangetroffen onder den biliken wand. Daar het gat te klein bleek, om er een mensch door te laten, moest de moordenaar ergens ander zijn binnengedrongen.

De mantri-politie Enoh deelde aan zijn chef, den ondercommissaris, den heer Heybers, die het onderzoek leidde, mede, dat een zekere Oesoep, een jonge recidivist, daar vlak bij woonde en het geraden was in die richting het onderzoek te laten plaats hebben.

Deze verondestelling is juist gebleken. Te zes uur in den morgen slaagde men erin, den twintig-jarigen boef te arresteeren. Hij had te voren 14 dagen gehad wegens mishandeling en later, betrekkelijk kort geleden, had hij 7 maanden uitgezeten wegens diefstal met braak. Hij ontkende hardnekkig alle schuld, hoezeer ook het bewijsmateriaal zich tegen hem opstapelde.

De nachtronde herkende in hem den man, die haar in het voorbijgaan had toegeroepen: „Maling, maling!" — Voorts werd ten huize van zijn vader het geweldige mes gevonden, waarmede hij den doodelijken steek moest hebben toegebracht. Het stak in den bamboewand der woning en het bloed kleefde er nog aan. Dan werden op zijn kain en topie bloedvlekken aangetroffen, die hij in verband bracht met een ander nachtelijk bezoek, dat hij zou hebben gemaakt. — Men confronteerde hem met het lijk, doch dit maakte niet den minsten indruk op hem. Hij bleef hardnekkig volhouden, hoegenaamd niets met de zaak uitstaande te hebben.

De aan wijzingen werden evenwel sterker. Een kleine jongen, die bij den vader van den moordenaar in huis woonde, werd duchtig aan den tand gevoeld en vertelde, dat de vader van Oesoep hem had gelast, niets te zeggen, als de politie hem iets mocht vragen. Ook de oude heer bleek niet zuiver van geweten, al neemt men aan, dat hij van een moordplan van zijn zoon niets zal hebben afgeweten. In elk geval heeft hij zich schuldig gemaakt aan misleiding van de politie en van verberging van het mes.

Na een week lang koppig te hebben ontkend, viel de moordenaar eindelijk door de mand en vertelde omstandig, hoe de zaak zich had toegedragen. Hij had een gulden van zijn vader gekregen, om het een en ander te koopen, maar dit geld had hij met main djikie verloren. Een paar centen overhebbende, was hij tegen één uur erop uitgegaan om sigaretten te koopen, maar deze niet kunnende krijgen, was hij naar huis teruggekeerd.

Het huis van Roepah passeerende, was de lust in hem opgekomen, het een of ander te stelen. Hij had een gat onder het huis gegraven met het zware mes, maar dat duurde te lang. Hij was toen de achterdeur binnengegaan, vond de vrouw op de baleh-baleh liggen en omdat zij schreeuwde, toen zij hem zag, had hij haar, uit vrees gepakt te worden, tot zwijgen gebracht met het bekende gevolg. Hij had heelemaal niet de bedoeling gehad, de vrouw leed te doen, laat staan te vermoorden. Hij had nu, naar hij zei, veel berouw over zijn daad.

Zijn verklaring klopt in het geheel niet met de verklaring der oude vrouw, die mededeelde, wakker te zijn geworden, doordat iemand haar bij de keel greep. Op de vraag, waarom hij zoo'n gevaarlijk steekwapen bij zich droeg, dien nacht, gaf hij ten antwoord, dat hij zelf bang was voor djahats, toen hij uitging om sigaretten te koopen.

Dat deze beestmensch de straf zal krijgen, die hem toekomt, is te betwijfelen. Hij zal vermoedelijk alleen wegens doodslag kunnen worden veroordeeld. Of tegen den vader een strafvervolging zal worden ingesteld, is nog niet zeker.

Een woord van lof komt toe aan den volhardenden leider van het onderzoek, ondercommissaris Heybers, en aan den energieken mantri Enoh.

De sombere Lijst.

Te Soerabaia heeft een belangrijke verduisterering bij een firma plaats gehad. Er zou een bedrag van ongeveer dertig duizend gulden zijn verdonkeremaand door een kassier met ruim twintig jaren dienst.

Naar men meedeelde zijn accountants reeds geruimen tijd bezig de boeken aan een onderzoek te onderwerpen.

*

Inzake de affaire der verduistering van het bedrag van 10.000, ten nadeele van de Gasmaatschappij door zekeren Ramakers van Praag vernemen wij dat de raad van justitie rechtsingang tegen hem heeft verleend en zijn gevangenneming heeft bevolen.

R.v.P. bevond zich tot Vrijdag op vrije voeten.

*

Voorts is men nog steeds bezig met het onderzoek in de zaak van de verduistering bij de Kongsi Tiga, van welke verduistering naar men weet verdacht wordt de als bokser bekende R., terwijl de Chineesche kassier in preventieve hechtenis zit, omdat het vermoeden bestaat dat bij medeplichtig is.

Tot voor kort was het met het onderzoek wachten op het hooren van eenige hadji's, bemiddelaars voor de pelgrims, en nu wordt de laatste hand aan een en ander gelegd.

Het zal nu binnen niet al te langen tijd wel bekend zijn of er termen zijn voor een vervolging van R. alleen, dan wel van beiden.

Hoe bewaar ik mijn Geld?

In het Blaadje voor het Volkscredietwezen vertelt de adjunct-controleur M. Soegijono te Madioen:

Tijdens het bezoek in de desa Geneng werd vernomen, dat een rijke ingezetene een jaar geleden een bedrag had verloren van f 21.000,— aan papiergeld. Het papiergeld was n.l. tezamen met zilveren munt opgeborgen in een houten kist, welke in een in huis uitgegraven kuil was verstopt. Een tijd lang is de kist onaangeroerd gebleven, totdat de vrouw van den eigenaar door een niet te bedwingen, maar in dit geval te prijzen nieuwsgierigheid gedreven werd, een kijkje te nemen in 's mans schatkelder. Voor de verbaasde oogen van de vrouw vertoonde zich daar echter geen glinsterend goud of zilver, doch slechts een mierenhoop.

Naast de onbeschadigde munten waren er slechts een paar bankbiljetten vrij heel gebleven. Volgens geruchten is er in het geheel een waarde van f 21.000,— verloren gegaan, volgens het desahoofd van f 10.000,—.

Op de vraag waarom zoo'n desaman zijn geld niet aan veiliger handen toevertrouwt, door het b.v. bij een Bank te beleggen, werden door genoemd desahoofd, dat zelf als een welgesteld man bekend staat, de vermoedelijke beweegredenen van den doorsnee-desaman opgegeven:

1e. De afdeelingsbank is een Gouvernementsinstelling (bank negeri) en haar vertrouwt men het geld niet toe, uit vrees dat men het kwijt zal raken! (dit antwoord is wel even origineel als verbluffend!).

2e. Al krijgt men de verzekering, dat die vrees zeer ongegrond is, dan nog doet men niet aan belegging, daar men vermoedt dat het storten en het disponeeren van gelden een hoop soesah medebrengt (in deze desa bestaat nog wel een desaloemboeng en een desabank, het is onbegrijpelijk dat die „men" toch niet om inlichtingen vraagt aan de betrokken commissieleden).

3e. Wanneer men zijn geld bij de bank belegt, zal Jan en alleman weten, dat men rijk is, en daar wil men niet voor aangezien worden, want dit geeft alweer veel soesah: familieleden zullen om steun vragen, mede-ingezetenen zullen gaarne geld leenen, enz.

En om van die lasten af te zijn, deponneert men dan het geld in een kist en verbergt deze in een. . . kuil. Geen geldkluis alsjeblieft! want dan zal iedereen 't alweer weten en zullen de inbrekers komen.

Opgemerkt zij, dat het desahoofd zelf ook zijn gelden liever in den grond stopt dan het bij de bank te deponeeren, zoodat de beweegredenen van bovengenoemde „men" hoogstwaarschijnlijk van hem zelf zijn.

Het bovenstaande zij als een der redenen te beschouwen, waarom er door den desaman zoo weinig geld bij spaarinstellingen wordt belegd.

Ziekte in de Peper?

Het lid van den Volksraad de heer Mochtar heeft de volgende vragen tot de regeering gericht:

Volgens een bericht in de *Bintang Timoer* van 14 dezer, eerste blad, zou in de Lampongs ziekte in de peper zijn uitgebroken. De ziekte in dit voor de Lampongs zoo belangrijke handelsproduct zou reeds zeer vele boomen hebben aangetast, terwijl voor verdere uitbreiding zou moeten worden gevreesd.

Steller dezes zou gaarne vernemen of dit bericht juist is en zoo ja:

a. of de regeering bereid en in staat is tot het treffen van bestrijdingsmaatregelen;

b. of de regeering in een en ander aanleiding vindt tot een spoediger plaatsing van adjunct-landbouwconsulenten in genoemd gewest, zooals door steller dezer vraag in de jongste najaarszitting van den Volksraad werd bepleit.

Bus of niet?

Woensdagmorgen werd voor het landgerecht te Lawang de zaak behandeld tegen den eigenaar van de autobusonderneming „Tan Luxe" voor het feit, dat hij drie autobussen had laten rijden — die door een vereeniging waren afgehuurd — op het traject naar Prigèn waarvoor de vergunning door den resident van Pasoeroean geweigerd was. Volgens het oordeel van den landrechter en alsmede dat van mr. Ploegman, die speciaal voor deze zaak was overgekomen, was hier geen strafbaar feit gepleegd, daar de autobussen, annex chauffeurs waren afgehuurd door een vereeniging; dus concludeerende, dat de bussen niet gebezigd werden als autobussen voor het vervoer van passagiers, doch dienst deden als huurwagens en aangezien huurauto's voor speciale wegen geen vergunning behoeven, werd de eigenaar vrijgesproken.

Deze niet-alledaagsche zaak is van belang met het oog op de interpretatie der wet in dergelijke gevallen.

De „Indische Post".

De directie van de *Indische Post* zond ons een exemplaar van het eerste nummer van haar Modeblad.

Het blad verschijnt maandelijks en wordt gratis gezonden aan alle abonné's van het *weekblad De Indische Post.*

Voor zoover wij, — met mannelijke onbevoegdheid! — kunnen oordeelen, is dit een aanwinst van beteekenis van het groene weekblad.

FAMILIE-BERICHTEN

Uit Indische Bladen.

Geboren.

5 Mrt. D.S. Jansz — Tjalsma (z), Pasoeroean.
8 „ Ch V. v/d Heyden — Böttger (d), Soerabaja.
11 „ W.W.J. Verduyn — v/d Steen (z),
9 „ S. Sarsito Mangoenkoesoemo — Schavers (z), Solo.
11 „ M. Hattink — v. Embden (d), Djocja.
I. Noordhoorn — Salomonson (d), Soerabaja.
E.L. v/d Vinne — Schönlaub (d), Djember.

Verloofd.

8 Mrt. C.P. Levinson en A.F. Bürer, Semarang Buitenzorg.
9 „ A.M.C. Dekker en A.C.M. Vingerhoets, Blitar.
10 „ L.A. Polintung en N.S.L. Foss, Menado/Soemberwoelo.
11 „ A.J. Bish en G.A. Galstaun, Bandoeng/Modjokerto.
12 „ E. Bartman en J. Buschman, Soerabaja/Kalisat.
13 „ T. Kist en D.H. Quist, Semarang.

Ondertrouwd.

8 Mrt. J.S. Holster en A.J.M. v. Alphen de Veer, Madioen/Djombang.
6 „ W.J. Pongilatan en A. A. Wilson, Soerabaja.
11 „ H.C.C. Versteegh en J.L.W. Wolterbeek Muller, Soerabaja.

Getrouwd.

5 Mrt. F. Winakler en C. Asperslagh, Soerabaja.
7 „ Ir. L.C.J. v. Ryn en A. C. H. S. Bethe, Semarang.
8 „ G.E. Preyer en J.F.H. Neyndorff, sf. Tanggoelangin.
11 „ J.C. Kutsch Lojenga en M.G. Ottens, Semarang.
Jhr. W.H. v/d Poll en I. Heusmans, Japara.
8 „ P.K. v. Daalen F. Polnauer, Garoet.
10 „ K.P. König en M. Mizutani, Paroengkoeda.

Overleden.

7 Mrt. Dr. C. Byl (m), Semarang.
8 „ Th.C. Kessing (m), Padang.
6 „ A.J. Oltmans (m) 53 jaar, Djocja.
10 „ E.M. Jordaan — Simon (v), Magelang.
11 „ Teng Sioe Hie — Kwee (v) 25 jaar, Soerabaja.
9 „ B.C.H. Schreyner (m) 55 jaar, Kalibaroe.

Gemeenteraad van Batavia.

Vergadering van Maandag 17 Maart 1930, te 6 u. 30. n.m. ten Gemeentehuize.

Voorzitter: Burgemeester Meyroos.

De voorzitter heet na opening der vergadering den heer Van Aalderen welkom, die juist van verlof is teruggekeerd en wijdt waardeerende woorden aan het adres van de heeren Van Zalinge en Sardjito, die den Raad hebben verlaten (applaus).

De notulen der vorige vergadering worden met een enkele wijziging goedgekeurd.

Plv. Wethouder.

Bij het voorstel tot benoeming van een plv. wethouder stelt de heer Kajadoe den heer Mokoginta candidaat, die vervolgens door den Raad benoemd wordt.

Nieuwe Raadsleden.

De nieuwe raadsleden Gerritsen en mr. Hadi worden toegelaten.

De commissies worden volgens het voorstel aangevuld, met afwijking van het Pasar Gambir-comité, waarvoor B. en W. voorstellen, inplaats van den heer Akkersdijk, die zich terugtrok, den heer Iskandarbrata. De voorzitter stelt verder eenige niet-gemeenteraadsleden candidaat, waartegen enkele raadsleden bezwaar maken. De voorzitter zet uiteen dat het particulier element in het comité versterking noodig heeft. Ten slotte worden de heeren Iskandarbrata en De Groot gekozen.

Hoofd Veterinaire Dienst.

Aan de orde wordt gesteld het,

Voorstel tot benoeming van een hoofd van den Veterinairen dienst.

B. en W. hebben op de voordracht dr. A. P. Le Coultre en dr. Raden Soeratno.

De heer Mokoginta vraagt inlichtingen over de inkoopsommen in de Pensioenfondsen, voor beide candidaten noodig.

Wethouder Thamrin deelt mede dat voor den heer Le Coultre een inkoopsom van ± f 6500,— noodig is; de andere candidaat is niet gelijkgesteld met Europeanen; zoolang er voor de Inheemsche ambtenaren geen pensioenfonds bestaat, behoeft voor hem dus geen inkoopsom gestort te worden. Anders is ook voor hem ± f 6500,— noodig.

De heer v. Aalderen vraagt of het juist is, dat B. en W. op advies van het hoofd van den Veterinairen Dienst besloten zouden hebben, aan Indische candidaten de voorkeur te geven. Spr. heeft in Holland van een candidaat te Maastricht vernomen, dat dr. Dieben dezen heeft aangeraden, niet te solliciteeren, omdat candidaten uit Holland om die reden toch geen kans hebben.

Wethouder Thamrin zet uiteen dat hier een misverstand in het spel moet zijn; er is geen sprake van overleg met den Veterinairen Dienst. Wel is bij deze benoeming de voorkeur aan Indische sollicitanten gegeven omdat deze, bij gelijkwaardige opleiding, nog het voordeel hebben van bekendheid met de Indische toestanden en kennis van de Maleische taal.

De heer v. Aalderen meent dat dit niet in overeenstemming is met de argumenten, volgens welke dr. Soetedjo destijds niet definitief benoemd kon worden.

Men zocht toch juist iemand die Hollandsche practijk had in de hier zoo noodige zaken als hygiëne, vleesch- en melkcontrôle, enz?

De voorzitter en wethouder Thamrin geven nog nadere toelichtingen: het ging niet om de Hollandsche practijk doch om het Hollandsche diploma.

De heer Van Aalderen houdt zich bij zijn meening; de gemeentebladen kloppen in ieder geval niet.

De voorzitter: De heer Van Aalderen beweert weer met groote beslistheid dingen die niet juist zijn!

De heer De Groot sluit zich bij den heer Van Aalderen aan; wij moeten menschen hebben die hier naar Europeeschen trant kunnen reorganiseeren.

De voorzitter herinnert zich stellig dat er bij de benoemingskwestie van dr. Soetedjo geen sprake is geweest van Hollandsche practijk.

De op de voordracht staande candidaten hebben beiden een schitterenden staat van dienst achter zich en hebben eerst op rijperen leeftijd hun diploma in Holland gehaald. Met kennis van Indische toestanden wordt niet uitsluitend bedoeld kennis der Maleische taal, doch vooral kennis van land en volk.

De heer Kayadoe bepleit benoeming van den heer Soeratno. Deze zou op een lager salaris in dienst genomen kunnen worden — waarom is dit eigenlijk zoo?; beiden hebben ongeveer evenveel dienstjaren — en moet geacht worden meer kennis van land en volk te bezitten dan de heer Le Coultre.

Wethouder Thamrin geeft toe dat naar zijn meening de heer Soeratno bij zijn indiensttreding eigenlijk recht heeft op vier verhoogingen. Mocht dit later juist blijken, dan zullen B. en W. die ook toekennen. Overigens kan hij ten aanzien van de aanbeveling van dr. Soeratno door vorigen spr. slechts mededeelen dat ook in het College van B. en W. een meerderheid en een minderheid bestaat.

De heer Van Aalderen komt weer op de door hem te berde gebrachte kwestie terug.

Wethouder Hildebrand staat er verbaasd van, zoo snel als de heer Van Aalderen zich na zijn verlof van de capaciteiten van de heeren Le Coultre en Soeratno op de hoogte gesteld heeft.

Spr. kan hem echter de verzekering geven dat de heer Soeratno langdurige practijk heeft op het gebied van het slachthuisbedrijf, terwijl de heer Le Coultre zich met den melk-keur heeft beziggehouden. En dit zijn juist de punten die de heer van Aalderen als de voornaamste genoemd heeft.

Hierna wordt gestemd. Beide candidaten krijgen tien stemmen, terwijl 2 stembriefjes blanco worden ingediend.

Ook de herstemming geeft hetzelfde resultaat. Er is één blanco-briefje minder; de heer Van Aalderen heeft de vergadering verlaten.

De tweede herstemming brengt evenmin de oplossing.

Bij loting trekt wethouder Thamrin den heer Soeratno (althans het briefje met zijn naam) uit de bus, zoodat deze benoemd is.

De heer Mokoginta stelt thans voor om. dr. Soetedjo tot onderhoofd van den Veterinairen dienst te benoemen. Hij draagt dan mede-verantwoordelijkheid en kan bij afwezigheid geheel in de plaats van het diensthoofd treden.

De heer Hallegraeff betreurt het dat over de benoeming van een zóó belangrijken functionaris het lot heeft moeten beslissen.

De voorzitter is het ermee eens, doch het ligt aan den Raad.

Antwoord op het voorstel Mokoginta vermochten wij niet te vernemen.

Het 25-jarig-jubileum der Gemeente.

Aan de orde zijn:

Voorstellen met betrekking tot de herdenking van het 25-jarig bestaan der Stadsgemeente Batavia.

De heer Soewandi deelt mede dat zijn fractie zooals reeds in de feestcommissie is medegedeeld, tegen het voorgestelde bedrag ad f 14000 is. Men kan in verband met de tijdsomstandigheden best volstaan met een receptie ten gemeentehuize; een diner is niet noodig. Wat betreft het fonds ad f 25000 ter beschikking te stellen voor een sociaal doel, spr. zou hiervoor willen kiezen de oprichting van een studie-internaat voor alle landaarden. De grond hiervoor zou dan tot een bedrag van f 25 000 gratis afgestaan kunnen worden. Men zou het geld voor den ontbrekenden grond, den bouw, etc. bijeen kunnen brengen door een vereeniging op te richten of een bestaande vereeniging te zoeken, welke de zaak ter hand wil nemen.

Wethouder Hildebrand leest de plannen der commissie voor. Er is een plan in engeren zin en een uitgebreider plan, terwijl tevens het voornemen bestaat een aandenken van blijvenden aard te stichten.

Het engere plan bevat een herdenkingsvergadering met genoodigden en diner, een receptie, opdracht aan den schilder Jan Franken tot het schilderen van het portret van H. M. de Koningin en een gedenkboek uit te geven, samen te stellen door den gemeente-secretaris.

Het uitgebreide plan bevat daarboven nog het schenken van een aandenken aan den mandoer van den Stadsschouwburg Saïkin, de eenige beambte of ambtenaar die reeds van de oprichting der gemeente af in haar dienst is.

Voorts een tentoonstelling te organiseeren tijdens den a.s. Pasar Gambir van hetgeen tot stand is gebracht in de gemeente, het geven van een slametan aan het Inlandsch personeel, het ontvangen en onthalen, van de overige gemeente-ambtenaren op 1 April 's morgens, iets te doen voor de leerlingen der gemeentescholen en ten slotte bevatten beide plannen als blijvend aandenken het schenken van f 25.000 aan het „Jubileumfonds" voor het dekken van de verliezen op credieten voor woningbouw, die anders niet gegeven zouden kunnen worden.

B. en W. kunnen het standpunt der Inlandsche fractie niet deelen, al hebben zij het ook noodig geoordeeld dit eveneens naar voren te brengen. Met een internaat zouden juist niet de Bataviasche ingezetenen gediend zijn, doch ouders van kinderen van buiten. Bovendien zou een bedrag van f 25.000 aan gratis grond lang niet voldoende zijn en zoo zou het „blijvend aandenken" weinig waarde hebben. En tenslotte is een internaat regeeringszorg.

De heer de Groot verwondert zich erover dat de Inlandsche fractie, die in de feestcommissie ook vertegenwoordigd is, thans met een voorstel komt, dat afwijkt van hetwelk de meerderheid der commissie heeft aangenomen. Het is toch in strijd met de goede gewoonte? Spr. acht alle door de commissie voorgestelde factoren der feestviering noodig voor de standing der gemeente. De heer van Meurs is het met vorigen spreker eens.

Het gaat hier om de viering van het 25-jarig bestaan der hoofdstad als gemeente en dan mag men gerust onbekrompen voor den dag komen. Dit is geen geldverspilling.

Ook de heer Monod de Froideville spreekt in die richting. Spr. zou gaarne eens willen vernemen van den heer Soewandi wie eigenlijk van het door hem bedoelde internaat zouden profiteeren?

De heer Soewandi zet het standpunt der Inlandsche fractie nog nader uiteen. Spr. heeft reeds duidelijk naar voren gebracht dat er een vereeniging gezocht moet worden, of opgericht, die de plannen ter hand kan nemen en voor de ontbrekende punten zal zorgen. Daar de besprekingen dit punt betreffende aanvankelijk geheim waren, heeft spr. hiervan nog geen werk kunnen maken. Ook over de voordeelen van het internaat geeft spr. nog uitvoerige toelichtingen.

Na verdere discussies geeft wethouder Hildebrand nog informaties over het diner. Het standpunt van B. en W. is dat men geen diner moet houden, in de eerste plaats omdat er bezwaren geuit zijn, in de tweede plaats omdat het vijf-en-twintig jarig bestaan er nu niet zoo zeer aanleiding toe is. Principieel zullen B. en W. zich echter niet tegen een diner verzetten.

Spr. heeft thans het standpunt der meerderheid van B. en W. medegedeeld. Persoonlijk echter voelt spr. veel voor een diner; het verstevigt de banden met de gemeentenaren.

Ten slotte is de commissie gekomen tot een diner voor zestig personen, doch B. en W. achten dan de gastheeren te sterk in aantal tegenover de gasten. Als een diner komt, moet het er minstens een voor honderd deelnemens zijn.

De heer Van Meurs acht het diner een belangrijke bijdrage voor het beter begrijpen van de gemeenteraadsleden onderling: Die ontmoeten elkaar buiten de vergaderingen immers zoo goed als nooit.

De heer Kayadoe vindt een diner gevaarlijk omdat velen zich „gepasseerd" zullen achten.

Ook deze spr. wil de f 25.000 voor een internaat beschikbaar stellen. Voor het bouwen van woningen voor den kleinen man is de N.V. voor de Volkshuisvesting; het Jubileumfonds behoeft het geld dus niet.

Wethouder Thamrin bepleit vooral het houden van de tentoonstelling op den Pasar-Gambir. Ook de oprichting van het internaat heeft de instemming van dezen spr. Op het gebied van ziekenverpleging heeft de gemeente zich ook wel bewogen, hoewel dit ook eigenlijk regeeringszorg is. Voorts heeft de gemeente ook aan de J.P. Coenstichting een bedrag van een ton aan grond gegeven terwijl voor de oprichting drie à vier ton noodig was.

Bij stemming wordt het uitgebreide plan met 2 stemmen tegen aangenomen.

In het midden is nog gelaten waarvoor de f 25.000 beschikbaar gesteld zullen worden. Met 7 stemmen tegen wordt besloten dat het Jubileumfonds de gelukkige is.

Aangehouden voorstellen.

Voorstel om afwijzend te beschikken op het verzoek van den hoofdopzichter J. Bauling, om salarisherziening.

Voorstel tot wijziging van de „Bataviasche Erfpachtsverordening".

Diverse voorstellen.

Z. h. s. worden aangenomen:

Voorstel om den aspirant-boekhouder H.A. Klerks, te bevorderen tot boekhouder.

Voorstel tot beschikking uit den post van onvoorziene uitgaven van een bedrag ad f 6830,27 zijnde gift aan de afdeeling Batavia van de „Vereeniging van Locale Ambtenaren" voor de oprichting en in standhouding van een vacantieoord.

Voorstel tot goedkeuring van diverse verantwoordingen betreffende het dienstjaar 1929.

Voorstel tot uitbetaling van een schadevergoeding van f 129,25 aan de N.V. „Indische Lloyd".

Voorstel tot het verleenen van een subsidie aan het Minahassisch Dameskransje „Helpt Elkander" tot een bedrag gelijk aan de betaalde vermakelijkheidsbelasting ten behoeve van een op 9 November 1929 gegeven liefdadigheidsvoorstelling.

Voorstel tot vaststelling van het aandeel der Stadsgemeente Meester-Cornelis in de kosten van vee- en vleeschkeuring 1929.

Voorstel om met een oesahahouder te Kramat Lontar een ruiltransactie aan te gaan.

Voorstel tot vaststelling van den eenheidsprijs van eenige Gondangdiaperceelen.

Voorstel met betrekking tot de voorziening van een tweetal vacatures in de Landsgezondheidscommissie voor de Stadsgemeente Batavia.

Voorstel om te beschikken op eenige bezwaarschriften tegen aanslag in de Gemeentelijke Inkomstenbelasting en in de belasting onder den naam „Vergunningsrecht" over de dienstjaren 1924 t/m 1929.

Voorstel om te beschikken op eenige verzoekschriften tegen aanslagen in de Gemeentelijke Inkomstenbelasting over de jaren 1927 t/m 1929.

Voorstel tot vaststelling van eenige kohieren van de Gemeentelijke Inkomsten- en Straatbelasting en van eenige leggers van de Gemeentelijke Rij- en Voertuigen- en Hondenbelasting over de dienstjaren 1926 t/m 1930.

Voorstel tot aanvaarding van een schenking ten bedrage van f 250,— voor onderhoud van het graf No. 10, Afdeeling XVII op de begraafplaats Tanah Abang.

Voorstel tot verleening van een subsidie aan het Fonds „Kebakaran di Klenteng Pekapoeran".

Voorstel om machtiging te verleenen tot directe afbraak van de Gemeentewoningen Mampangweg Nos. 26 en 28.

Voorstel om machtiging te verleenen tot den aanleg van eenige wegen ten Zuiden van den Madoeraweg.

Voorstel om in stede van aan het College van Burgemeester en Wethouders aan den burgemeester op te dragen de beslissing omtrent het voeren van processen, een vordering van f 2000,— niet te boven gaande.

Voorstel betreffende de behandeling van de tot den Gemeenteraad gerichte en in het tijdvak van 12 Febr. tot 14 Maart '30 ontvangen stukken.

Nader voorstel met betrekking tot de voorgestelde wijziging van de „Bataviasche Erfpachtsverordening."

Visiestukken.

Bij de Visiestukken deelt de voorzitter mede dat dr. Wijnekes definitief benoemd is tot hoofd van den Gemeentelijken Gezondheidsdienst. Een woord van dank tot dr. van Breemen, die in deze functie zooveel goed werk voor de Gemeente gedaan heeft, acht spr. zeker op zijn plaats (applaus).

De heer Van Waardenburg vraagt waarom de huren voor verschillende gemeentewoningen verhoogd zijn.

De voorzitter antwoordt dat dit geschied is in overeenstemming met het rapport der taxatie-commissie, die de huurwaarden naar den thans te Batavia geldenden norm heeft vastgesteld.

De heer Van Waardenburg drukt er zijn spijt over uit dat de gemeente in deze dan geen goed voorbeeld geeft. Deze verhoogingen zullen voor vele particuliere huiseigenaren een welkome aanleiding zijn, met den meesten spoed de huren op te slaan.

De voorzitter is van meening dat de thans verhoogde huren absoluut te laag waren. Tegenover het nog altijd zorg barende huizenbedrijf achtten B. en W. dit niet verantwoord.

De heer Mokoginta vraagt waarom een klaagschrift van den heer Leydelmeyer gedeponeerd is. Het is aan den Raad gericht; spr. verzoekt het in de volgende vergadering voor te brengen.

De voorzitter deelt mede dat het verzoekschrift niet gezegeld is en aldus niet voor behandeling vatbaar.

Omstreeks 9 uur wordt de vergadering gesloten.